

Hausjärven kunta

Tilinpäätös 2019

SISÄLLYSLUETTELO

I	TOIMINTAKERTOMUS.....	4
1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1	Kunnanjohtajan katsaus.....	4
1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
1.3	Luottamushenkilöorganisaatio	8
1.4	Tilivelvolliset kunnan organisaatiossa.....	10
1.5	Yleinen ja oman alueen kehitys	11
1.6	Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa	13
1.7	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
1.8	Kunnan henkilöstö.....	17
1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista asioista.....	18
2	Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	19
3	Kokonaistalouden tarkastelu	22
3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen – tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	22
3.2	Toiminnan rahoitus – rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	24
3.3	Tase ja sen tunnusluvut	26
3.4	Ulkoiset kokonaistulot ja -menot	28
4	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	30
4.1	Konsernirakenne ja toiminnan ohjaus.....	30
4.2	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	33
4.3	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä.....	33
4.4	Konserniyhteisöille ja muille tärkeille yhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	34
4.5	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	38
5	Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden	42
II	TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU	43
1	Valtuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen.....	43
2	Käyttötalouden toteutuminen	49
2.1.	Kunnanvaltuusto	50
2.2.	Keskusvaalilautakunta.....	52
2.3.	Tarkastuslautakunta.....	53
2.4.	Kunnanhallitus	54
2.5.	Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus.....	58
2.6.	Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus	69
2.7.	Perusturvalautakunta	75
2.8.	Sivistyslautakunta	92
2.9.	Tekninen lautakunta	114
3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	127
4	Investointiosan toteutuminen	129
5	Rahoituslaskelmaosan toteutuminen	134
6	Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tulojen toteutumisesta toimialoitain	135

Tilinpäätös 2019

III	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	136
1	Kunnan tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase	136
2	Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase.....	140
3	Kuntakonsernin tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase	144
IV	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	148
1.	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	149
1.1.	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät	149
1.2.	Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin	150
1.3.	Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut	150
1.4.	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	150
2.	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	151
2.1.	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet	152
3.	TASEEN LIITETIEDOT	154
3.1.	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	154
3.2.	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	159
3.3.	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot.....	164
4.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEYKSIKKÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	166
4.1.	Tuloslaskelman liitetiedot.....	166
4.2.	Taseen liitetiedot.....	166
V	LUETTELOT JA SELVITYKSET	169
5.	LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA.....	169
VI	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	170

I TOIMINTAKERTOMUS

1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Suomen talous kasvaa yhä, mutta nopein kasvuvaihe on jo ohitettu.

Viime vuoden tilinpäätösten tietojen perusteella kuntatalous heikkeni entisestään. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate pieneni ja lainakanta kasvoi, ja negatiiviseksi vuosikatteen kuntien määrä kasvoi entisestään. Julkinen talous pysyy alijäämäisenä ja kestävyysvaje suurena. Viime vuonna 225 kuntaa teki alijäämäisen tuloksen.

Suomalaisen kuntakentän eriytyminen jatkuu kiihtyvällä vauhdilla. Periaatteessa kuntien tehtävät ovat kaikkialla samat, mutta lähtökohdat perin erilaiset. Syntyvyyden lasku, kunta-alan ammattilaisten eläköityminen, pula osaavasta työvoimasta ja kuntatalouden heikot näkymät vaikuttavat hyvinkin nopeasti kuntalaisten tarvitsemien peruspalvelujen järjestämiseen etenkin pienissä muuttotappiokunnissa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2019 talousarvion kokouksessaan 11.12.2018. Alkuperäinen talousarvio oli -61 200 euroa alijäämäinen. Talousarvioon hyväksyttiin muutos 3.12.2019, jossa ei tehty muutoksia toimialojen käyttötalouteen vaan mukaan otettiin 7.5.2019 § 104 päätetty IkiDigi-jatkohankkeen tulot ja menot. Verotuloja pienennettiin 350 000 euroa ja valtionosuuksia lisättiin 295 000 euroa-. Rahoitustuottoja ja -kuluja pienennettiin 15 000 eurolla. Talousarvio oli muutoksen jälkeen -101 200 euroa alijäämäinen.

Vuoden 2019 tilinpäätös on 4795 euroa ylijäämäinen. Ulkoisia toimintatuottoja kertyi yhteensä 6,7 miljoonaa euroa, mikä on 6,7 % talousarviota enemmän ja missä on kasvua edellisvuoteen 4,7 %. Tuottoja kasvattavat perusturvalautakunnalle maksetut valtionkonttorin tilitykset, joita saatiin oletettua enemmän sekä vuodelta 2018 että 2019. Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat kunnassa 0,4 miljoonaa euroa talousarviota suurempina. Perusturvalautakunnassa ylitys oli 0,5 miljoonaa euroa. Talousarviota suurempiin tuottoihin vaikutti erityisesti vanhustenhuollon saamat tilitykset valtiokonttorilta vuosilta 2018 - 2019.

Toimintakuluja kertyi loppuvuonna siten, että ulkoiset toimintakulut ylittyivät 0,4 miljoonaa euroa (0,8 %) talousarvioon nähden. Kasvua edellisvuoteen oli 1,3 %. Loppuvuoden lisäkuluja syntyi erityisesti Sarastiaan siirtymisen johdosta, mikä aiheutti hallinto- ja sisäiset palvelut -yksikön talousarvion ylityksen. Sarastiaan siirtymisen kulut olivat noin 95 000 euroa vuonna 2019. Kuluja kertyy myös vuoden 2020 aikana. Etukäteen oli tiedossa, että toimintakulut tulevat ylittymään sivistyslautakunnan oppilaskuljetuksissa vähintään 150 000 eurolla. Lopullinen ylitys näiden osalta oli 221 300 euroa. Lisäksi palkkakulujen tiedettiin ylittävän jonkin verran. Ne ylittyvät 120 700 euroa. Lomapalkkojen kasvu, johon vaikutti Kiky:n mukainen lomarahaleikkauksen peruutus, oli noin 129 500 euroa.

Tilinpäätös 2019

Vuodelle 2019 tilitettiin verotuloja yhteensä 32 653 443 euroa. Tämä oli yhteensä 167 443 euroa muutettua talousarviota enemmän. Talousarvion muutoksessa laskettiin verotuloarviota 350 000 euroa. Verotulot nousivat edellisestä vuodesta lähes miljoona euroa, yhteensä 3,0 %. Valtionosuuksia kirjattiin tilikaudelle 2019 yhteensä 13 453 600 euroa, joka oli 91 400 euroa muutettua talousarviota vähemmän. Talousarvion muutoksella lisättiin valtionosuuksien määrää 295 000 eurolla.

Tammikuussa saatu lopullinen päätös opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta kuitenkin pienensi valtionosuuksien määrää vielä 83 000 eurolla. Kunnan peruspalveluiden valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 1,3 % (yhteensä 195 931 euroa) mutta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet laskivat -9,9 % (-116 797 euroa).

Kiinteistöjen ja tonttien myynnissä jäätin hieman asetetuista tavoitteista. Investoinneissa Ryttylän koulun kilpailutus saatiin päätökseen ja kouluhanke vihdoinkin käyntiin. Urakkasopimuksen mukaan uusi koulu on valmis vuoden 2020 loppuun mennessä.

Investointien osalta menot toteutuivat noin 45 %:tia. Investointien vähäiseen toteutumiseen syynä oli Ryttylän koulun myöhäisempi liikkeellelähtö, Savelantien alkamisen viivästys ja Ryttylän uuden asuntoalueen rakentamisen aloituksen siirtäminen.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin tulos on noin 2,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Riihimäen seudun terveyskeskusten kuntayhtymän talousarvio toteutui 55 000 euroa ylijäämäisenä. Riihimäen seudun talousarvio laadittiin pieneneville kuntamaksuille (-1,6 %) ja vuoden aikana koettiin merkittäviä muutoksia (Sarastia, Tiera), jotka painoivat tulosta alas. Kokonaisuutena tulos oli erinomainen.

Hausjärven kunta oli Kanta-Hämeen kuntien kanssa selvittämässä maakunnallisen, kuntapohjaisen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen mahdollisuutta. Selvityksen tavoitteena oli synnyttää yhteinen ymmärrys maakunnallisen sote-kuntayhtymän toimintamallista, palveluverkosta, organisoinnin tavasta ja ohjausmallista. Tavoitteena oli yhteinen vapaaehtoinen sote-kuntayhtymä 1.1.2022 alkaen. Hankkeen selvitysvaiheen loppuraportti valmistui 4.12.2019, johon pyydettiin kuntien näkemyksiä jatkotyöskentelystä ja etenemisestä yhteiseen sote-kuntayhtymään.

Vuoden 2019 tulos on 4795 euroa ylijäämäinen, joka on erinomainen tilanne tässä murrosvaiheessa, jossa osa kunnista on jo kuilun partaalla tai saattohoidossa. Hausjärvellä onneksi voidaan kiittää kaikkia tilinpäätösvoiton 2019 hyvää toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta.

Hausjärvellä 10.3.2020

Kunnanjohtaja

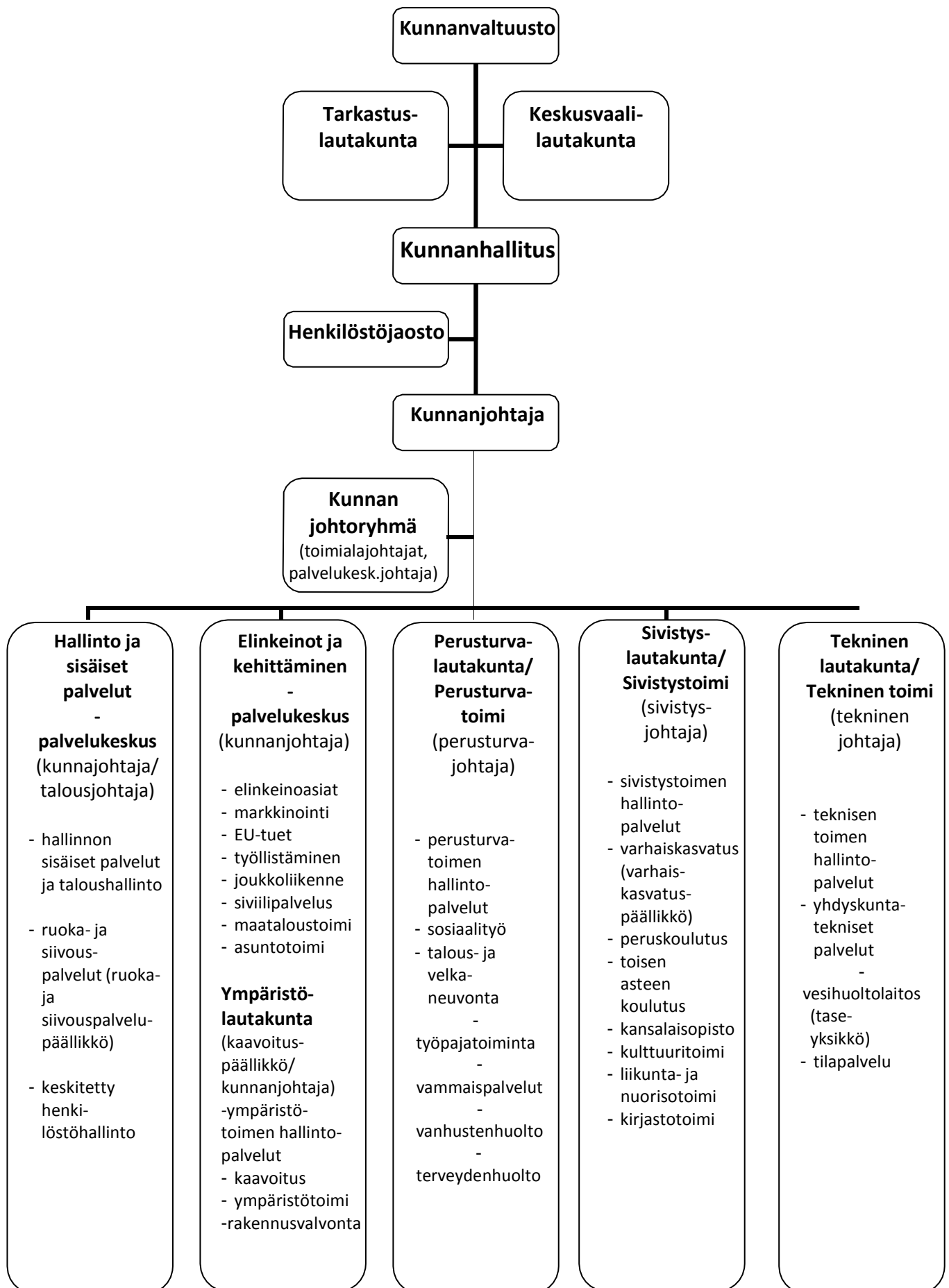
Pekka Määttä

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2019 aikana kunnan hallinnossa tapahtui seuraavat muutokset:

- Kirjaston johtajan jäätyä pois tehtävästään 27.8.2018 vapautunut virka täytettiin määräaikaikaisena vuoden 2018 loppuun saakka. Kirjaston johtajana aloitti 1.4.2019 Anu Ylimäki.
- Asumispalveluvastaavan vaihdettua organisaatiota, virka muutettiin vanhuspalvelupäällikön viraksi henkilöstöjaostossa 19.11.2019. Vanhuspalvelupäällikkö vastaa tehostetun asumispalvelun lisäksi kotihoidosta. Virka saatiin täytettyä tammikuussa 2020.
- Kaavoituspäällikkö irtisanoutui 17.4.2019 siten, että viimeinen työpäivä oli 30.6.2019. Kaavoituspäällikön virkanimike muutettiin kaavasuunnittelijan virkanimikkeeksi henkilöstöjaostossa 14.5.2019. Paikka laitettiin auki mutta sitä ei saatu täytettyä. Tältä osin kunnanjohtaja on hoitanut kaavoituspäällikön tehtäviä.
- Hallinto- ja talouspäällikkö oli opintovapaalla ajalla 1.1.–25.8.2019. Tänä aikana talousasiantuntijapalveluita ostettiin talousasiantuntija Emmi Virtaselta.
- Hallinto- ja talouspäällikön virkanimike muutettiin henkilöstöjaostossa 14.5.2019 talousjohtajaksi.
- Hallintosuunnittelijan tehtävänimike muutettiin henkilöstöjaostossa 18.3.2019 henkilöstöpäälliköksi.
- Hausjärven kunnalle perustettiin tietohallintosuunnittelijan toimi kunnanhallituksessa 27.8.2019. Hakuprosessi suoritettiin tilikauden aikana ja paikkaan valittiin Timo Pirinen 1.1.2020 alkaen.

Kunnan organisaatiokaavio 31.12.2019 esitetään seuraavalla sivulla.

1.3 Luottamushenkilöorganisaatio

Kunnanvaltuuston valitsevat toimielimet:

Kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, perusturvalautakunta, sivistyslautakunta, tekninen lautakunta, ympäristölautakunta sekä henkilöstöjaosto.

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet 31.12.2019

Suomen Keskusta	9
Kansallinen Kokoomus	7
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	6
Perussuomalaiset	2
Sitoutumattomat	2
Suomen Kristillisdemokraatit	1
Vasemmistoliitto	1
<u>Vihreä liitto</u>	<u>1</u>
Yhteensä	29

Kunnanvaltuuston puheenjohtajisto

Puheenjohtaja	Arovuori Kyösti (kok)
I varapuheenjohtaja	Hietanen Satu (kesk)
II varapuheenjohtaja	Pokkinen Erkki (sit)
III varapuheenjohtaja	Masalin Kari (sd)

Valtuutetut ja jäsenyys valtuustoryhmässä

Nimi	Ryhmä	Nimi	Ryhmä	Nimi	Ryhmä
Aalinniemi Päivi	sd	Lokinperä Olli	kesk	Ristavaara Heini	kesk
Arovuori Kyösti	kok	Malin Kaisa	kesk	Roivas-Korhonen Soile	vas
Brotherus Ilkka	kok	Masalin Kari	sd	Ruottu Marko	kok
Hietanen Satu	kesk	Mäkinen Jari	sd	Silván Timo	kesk
Hyvönen Anne	vihr	Määttä Petri	ps	Suikkari Mika	sd
Jaakkola Simo	kesk	Ollila Maaret	sd	Strähle Jarkko	kok
Juuri Anu	vas	Pietilä Mimmu	sd	Tiippa Risto	kok
Kaitainen Tapani	kd	Pokkinen Erkki	vas	Tonteri Mika	kesk
Laine Jyri	kok	Pulli Auli	kesk	Ågren Mika	kesk
Laitinen Pekka	kok	Ratilainen Timo	ps		

Valtuuston kokoonpanossa vuoden 2019 aikana tapahtuneet muutokset

- Valtuusto totesi Kaisa Liskin (kesk) luottamustoimet päättyneiksi 12.11.2019, valtuustoon tilalle Mika Ågren (kesk)

Tilinpäätös 2019

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet 31.12.2019

Suomen Keskusta	3
Kansallinen Kokoomus	2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	2
Vasemmistoliitto	1
Perussuomalaiset	1
Yhteensä	9

Kunnanhallituksen puheenjohtajisto, muut jäsenet ja varajäsenet:

<u>Jäsenet</u>	<u>Henkilökohtaiset varajäsenet</u>
Ristavaara Heini (kesk), puheenjohtaja	Miettunen Outi (kesk)
Mäkinen Jari (sd), I varapuheenjohtaja	Pietilä Mimmu (sd)
Tiippana Risto (kok), II varapuheenjohtaja	Heinonen Eeva (kok)
Jaakkola Simo (kesk)	Tonteri Mika (kesk)
Malin Kaisa (kesk)	Lokinperä Olli (kesk)
Ollila Maaret (sd)	Hirvenoja Liisa (sd)
Ratilainen Timo (ps)	Salminen Kari (ps)
Roivas-Korhonen Soile (vas)	Juuri Anu (sit)
Strähle Jarkko (kok)	Laine Jyri (kok)

Muutokset kunnanhallituksen jäsenissä ja varajäsenissä vuonna 2019

- Jäsen Jyri Laineen (kok) tilalle 1.6.2019 alkaen jäseneksi Jarkko Strähle (kok)
- Varajäsen Jarkko Strählen (kok) tilalle 1.6.2019 alkaen varajäseneksi Jyri Laine (kok)
- Varajäsen Kaisa Liskin (kesk) tilalle 12.11.2019 alkaen varajäseneksi Outi Miettunen

Kunnanhallituksen esittelijänä toimi kunnanjohtaja Pekka Määttänen.

Tilintarkastaja

Kunnan tilintarkastajana toimi PwC Julkistarkastus Oy, tilintarkastusyhteisö, 1.6.2019 alkaen yrityskaupan seurauksena KPMG Julkistarkastus Oy, tilintarkastusyhteisö.

1.4 Tilivelvolliset kunnan organisaatiossa

Hausjärven kunnan hallintosäännön 35 §:ssä todetaan tilivelvollisuudesta seuraavaa: ”Kunnanvaltuusto määrittää luottamustoimielimet, joiden jäsenet ovat tilivelvollisia ja tilivelvolliset viranhaltijat virkanimikkeen tarkkuudella voimassaolevien sääntöjen ja talousarviorakenteen perusteella. Tilivelvolliset päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä tai tehtävien tai virkanimikkeiden muuttuessa.”

Kunnanvaltuuston/-hallituksen päätöksellä Hausjärven kunnan tilivelvolliset viranhaltijat vuonna 2018 on määritelty seuraavasti:

Toimielin		
Tulosalue		Tilivelvollinen
Keskusvaalilautakunnan alaiset toiminnot		Hallintopäällikkö
Tarkastuslautakunnan alaiset toiminnot		Kunnanjohtaja
Kunnanhallituksen alaiset toiminnot:		Kunnanjohtaja
Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus		Talousjohtaja (1.1.-25.8. kunnanjohtaja)
Ruoka- ja siivouspalvelut		Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö
Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus		Kunnanjohtaja
Ympäristölautakunnan alaiset toiminnot		Kaavoituspäällikkö/kunnanjohtaja
Perusturvalautakunnan alaiset toiminnot		Perusturvajohtaja
Sivistyslautakunnan alaiset toiminnot		Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunnan alaiset toiminnot (ml. vesihuoltolaitos)		Tekninen johtaja
Investointi-osa	Kunnanhallitus	Kunnanjohtaja
	Perusturvalautakunta	Perusturvajohtaja
	Sivistyslautakunta	Sivistysjohtaja
	Tekninen lautakunta	Tekninen johtaja
Rahoitusosa		Kunnanjohtaja

Kunnan toimielinten jäsenet ovat kuntalain mukaisesti tilivelvollisia.

1.5 Yleinen ja oman alueen kehitys

Yleinen talous- ja työllisyyskehitys

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon ¹ mukaan Suomen bruttokansantuotteen volyymi kasvoi prosentin vuonna 2019. Vuoden 2018 kasvu tarkentui 1,6 prosenttiin. Kansantalouden tuotantoa kasvatti suuret laivatoimitukset ja viennin 7,2 prosentin volyymin kasvu. Tuonnin volyymi kasvoi 2,2 prosenttia. Yksityisten kulutusmenojen arvo kasvoi 2,0 prosenttia ja julkisten 3,9 prosenttia. Investointien arvo kasvoi 1,8 prosenttia, vaikka niiden volyymi laski 0,8 prosenttia.

Kotitalouksien oikaistu käytettävissä oleva reaalitytulo kasvoi 1,8 prosenttia. Tähän luetaan nettotulojen lisäksi myös hyvinvointipalvelut kuten julkisyhteisöjen ja järjestöjen kotitalouksien hyväksi tuottamat koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut. Säästämisaste oli 0,6 prosenttia.

Vuonna 2019 koko talouden palkkasumma kasvoi 3,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna (kasvu 4,6 prosenttia vuonna 2018). Työllisten määrä puolestaan kasvoi 0,9 prosenttia edellisvuoteen verrattuna (2,5 prosenttia vuonna 2018). Ennakkotietojen mukaan työnantajien maksamat sosiaaliturvamaksut laskivat 1,4 prosenttia. Lasku selittyy edellisvuotta alhaisemmillä lakisääteisillä työnantajien sosiaalivakuutusmaksuprosenteilla.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli 2,7 miljardia euroa alijäämäinen. Edellisenä vuonna alijäämä oli 2,0 miljardia euroa. Alijäämä oli 1,1 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ² mukaan Suomen väestömäärä ³ on pysynyt lähes edellisen vuoden tasolla ollen 4 132 000 henkilöä (kasvua 5 000 henkilöä). Työllisiä oli vuoden 2019 joulukuussa 17 000 enemmän kuin vuosi sitten. Kuitenkin myös työttömiä oli 18 000 vuoden takaista enemmän. Työllisyysaste eli työllisten osuus 15–64-vuotiaista jatkoi siis hieman nousuaan ollen joulukuussa 73,0 prosenttia. Työttömyysaste oli joulukuussa 6,0 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 5,4 prosenttia.

Nuoria 15–24-vuotiaita oli joulukuussa 6 000 vähemmän kuin edellisvuonna, yhteensä 611 000. Nuorten työttömyysaste on vaihdellut vuosien välillä. Vuoden 2019 joulukuussa se oli 14,8 prosenttia, vuoden 2018 joulukuussa 9,3 prosenttia mutta taas 2017 15,5 prosenttia.

Työvoiman ulkopuolella olevia oli vuoden 2018 joulukuussa 1 398 000 henkeä eli 31 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työvoiman ulkopuolella olevista ns. piilotyöttömiä oli 115 000, mikä oli 5 000 vähemmän vuoden 2018 joulukuuhun verrattuna.

¹ Kappaleessa käytetty lähde: Kansantalouden tilinpito 2019 [verkkojulkaisu]. Tilastokeskus 16.3.2020.

² Tilastokeskus: Työvoimatutkimus [verkkojulkaisu], joulukuu 2019. Tilastokeskus 24.1.2020

³ Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa väestömäärään lasketaan kaikki 15 - 74 -vuotiaat

Kuntatalouden kehitys

Manner-Suomen tilinpäätösarvioiden ⁴ perusteella kuntien talous heikkeni vuonna 2019 edellisvuoden tavoin. Rahoituksen riittävyys heikkeni, lainakanta kasvoi ja toimintakate heikkeni.

Manner-Suomen kuntien vuosikate heikkeni 12,8 prosenttia edellisvuodesta. Kuntatalousohjelman syksyllä tehdyn ennusteeseen verrattuna vuosikate oli kuitenkin ennustetta parempi. Taustalla on verorahoituksen hieman arvioitua suurempi kasvu. Hausjärven kunnassa verotulot toteutuivat 0,5 prosenttia muutettua talousarviota suurempana. Manner-Suomen kunnissa vuosikate oli keskimäärin 327 euroa/asukas. Tunnuslukua kasvattaa kuitenkin yli 100 000 asukkaan kunnat. Hausjärven kunnan vuosikate oli 266 euroa/asukas. Vastaavan kokoisissa, yli 5 000 mutta alle 20 000 asukkaan kunnissa vuosikate oli keskimäärin 204 euroa/asukas. Vuosikate ylitti Hausjärvellä poistot toisin kuin keskimäärin Manner-Suomen kunnissa, joissa vuosikate jäi edellisvuoden tapaan alle poistotason ja nettoinvestointien.

Kuntatalouden toimintakate heikkeni Manner-Suomen kunnissa keskimäärin 4,1 prosenttia. Hausjärven kunnassa toimintakate laski 0,9 prosenttia edellisvuodesta.

Tilinpäätöksen arviotietojen mukaan negatiivinen vuosikate on yhteensä 56 kunnassa. Edellisvuonna vastaava kuntien määrä oli 43. Kuntatalouden kehitys on eriytynyt entisestään. Helsingin kaupunki teki lähes 400 miljoonan euron positiivisen tuloksen mutta valtaosa, 225 kuntaa, teki negatiivisen tuloksen. Nettoinvestoinnit kasvoivat keskimäärin 1,1 prosenttia ja lainakanta 10,2 %.

Hausjärven kunnan väestö- ja työllisyyskehitys

Hausjärven kunnan väestömäärä joulukuun 2019 lopussa oli Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston ⁵ mukaan 8 270 asukasta. Asukasluku oli edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 147 asukasta pienempi. Kuntien välinen muuttoliike aiheutti Hausjärvelle nettomääräisesti 150 asukkaan vähennyksen. Tulomuutto kuntien välillä (476 henkeä) jäi pienemmäksi kuin lähtömuutto (626 henkeä). Nettomaahanmuutto oli 17 henkilöä. Kunta on tehnyt sopimuksen ELY- keskuksen kanssa kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta. Luonnollinen väestönlisäys oli kuitenkin Kanta-Hämeen paras -12 henkeä. Syntyneitä oli 62 ja kuolleita 74 henkilöä. Kanta-Hämeessä väkilukuun suhteutettuna vain Hämeenlinnan seudulla syntyi enemmän lapsia kuin Hausjärvellä.

Hausjärvellä työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuun 2019 työllisyyskatsauksen mukaan 4,9 %. Hausjärvellä oli näin ollen Kanta-Hämeen pienin työttömyysprosentti. Koko Kanta-Hämeen maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 10,7 % mikä on 0,3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. ⁴

Työttömien määrä oli joulukuun lopussa Hausjärvellä 196 henkilöä. Tämä oli 37 henkilöä eli 16 %

⁴ Kuntaliitto tiedotteet: Tilinpäätösarviot 2019 [verkkojulkaisu]. Kuntaliitto 5.2.2020

⁵ Hämeen liitto: Väestökatsaus joulukuu 2019 [verkkojulkaisu].

Tilinpäätös 2019

vähemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna.

Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden lopussa vain 16 henkilöä. Määrä on vähentynyt vuoden aikana 8 henkilöllä eli 33 %. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä oli vuoden lopussa 22 ja määrä on vähentynyt vuoden aikana 16 hengellä eli 42 %.

Hausjärven kunnan työttömien keskimääräinen aktivointiaste vuodelta 2019 oli 45,1 %. Kunnan työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin vuodelta 2019 noin 120 800 euroa (2018 105 500: 2017: 99 200 € ja 2016: 95 200 €).

Lastensuojelun ennaltaehkäisevään työhön panostettiin eri toimijoiden moniammatillisella yhteistyöllä sekä uusilla työntekijäresursseilla.

1.6 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Kunnan palvelutuotannossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Merkittävin kaikkia toimialoja koskettava muutos liittyi talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT-toimintojen liiketoiminnan siirtymiseen yhteisesti omistetusta RHL-Data Oy:stä Sarastia Oy:hyn (talous- ja henkilöstöhallinto) ja Tiera Oy:hyn (ICT-toiminto). ICT:n osalta oli loppuvuoden voimassa nykytilasopimus mutta Sarastia Oy:hyn siirtyminen vaikutti Hallinto- ja sisäiset palvelut palvelukeskuksen talousarvion ylitykseen ja aiheutti 95 000 euron ylimääräiset kulut tilikaudelle. Kunnan omien tehtävien osalta sosiaalityön talous- ja velkaneuvonta siirtyi vuoden 2019 alussa oikeusaputoimiston järjestettäväksi.

Talousarvioon hyväksyttiin muutos 3.12.2019. Muutoksessa lisättiin käyttötalouden tuottoihin ja kuluihin vain kunnanhallituksessa 7.5.2019 § 104 päätetty IkiDigi -jatkohankkeen tulot ja menot. Muilta osin käyttötalouden ylitykset ja alitukset käsiteltiin kunnanhallituksessa 3.3.2020 § 52 ja valtuustossa 17.3.2020 § 5.

Verotulojen ennustaminen oli tilikauden aikana haasteellista johtuen mm. toteutetusta verokorttiuudistuksesta, verotuksen joustavasta valmistumisesta ja verorekisterin ilmoitus-ongelmista. Talousarvion muutoksessa pienennettiin verotuloja 350 000 euroa Kuntaliiton ennusteiden perusteella. Verotulot toteutuivat lopulta noin 167 000 euroa muutettua talousarviota suurempina. Vuodesta 2018 verotulot kasvoivat lähes 963 000 euroa, yhteensä 3,0 prosenttia.

Talousarvion muutoksessa lisättiin valtionosuuksia 295 000 euroa perustuen Valtiovarainministeriön päätökseen 11.11.2019. Valtionosuuksien kasvuun vaikutti erityisesti kilpailukyky-sopimuksen mukaisten vähennysten huomiointi vuoden 2019 valtionavustuksen lisäyksenä. Kiky:n mukainen lomarahaleikkauksen peruutus kasvattikin sekä lomapalkkavelkaa että henkilöstökuluja. Henkilöstökulut ylittyivät talousarvioon nähden 0,7 %, eli yhteensä noin 121 000 euroa. Palkat ja palkkiot lisääntyivät lomapalkkavarauksen kasvun johdosta 129 500 euroa ja henkilöstökulut kokonaisuudessaan 162 600 euroa. Valtionosuudet toteutuivat lopulta muutettua talousarviota 91 400 euroa pienempänä pääosin lukiokoulutuksen oppilasmäärän pienentymisen vuoksi.

Tilinpäätös 2019

Edellisvuodesta valtionosuudet kuitenkin kasvoivat 79 134 euroa, noin 0,6 prosenttia.

Talousarvion muutoksessa rahoitustuottoja ja -kuluja pienennettiin 15 000 eurolla. Toteuma oli edelleen 32 500 euroa muutettua talousarviota vähemmän. Korkokulujen laskuun vaikutti vanhojen korkeampikorkoisten lainojen ja koronvaihtosopimusten päättyminen. Talousarvio oli muutoksen jälkeen -101 200 euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos toteutui noin 5 000 euroa ylijäämäisenä.

Toimintakate toteutui noin 16 000 euron tarkkuudella talousarvion mukaisesti. Toimintakatteen sisällä kuitenkin kasvoivat sekä toimintatuotot (3,3 %) että toimintakulut (0,7 %). Toimintatuotot kasvoivat johtuen vanhustenhuollon saamista valtiokonttorin tilityksistä. Kotona asuvat veteraanit siirtyivät asumispalvelujen piiriin ja lisäksi lakimuutoksen johdosta saatiin hakea aiempaa laajemmin korvauksia, myös takautuvasti. Toimintakulujen kasvuun vaikutti erityisesti sivistyslautakunnan oppilaskuljetukset, jotka ylittyivät noin 221 000 euroa talousarviosta.

Käyttöomaisuuden, tonttien ja osakkeiden myyntivoitot olivat 312 000 euroa eli tavoitteesta jäätin vain 38 000 euroa. Lukuun sisältyy 120 600 euron myyntivoitto Työsyke Oy:n osakkeiden myynnistä.

Vuosikate 2 202 782 euroa nousi edellisvuodesta 41,8 prosenttia. Vuosikate ylitti juuri ja juuri poistot, joten talouden tasapainon mukainen tavoiteprosentti 100 saavutettiin.

Investointimenot nousivat edellisvuodesta ja olivat noin 2,3 miljoonaa euroa (noin 1,3 miljoonaa euroa vuonna 2018). Rahoitusosuuksia Ryttylän kouluun saatiin 0,2 miljoonaa euroa. Ryttylän koulun investointimenoista toteutui 1,5 miljoonaa euroa, mikä oli noin 67 % koko tilikauden investointimenoista. Nämä on tilinpäätöksessä lisätty keskeneräisiin hankintoihin. Suurimmat investoinnit muilta osin tehtiin Lehtimajojen vesikaton uusintaan sekä Monnin kokoojakatujen ja Savelantien kevyenliikenteenväylän suunnitteluun. Vesilaitoksen investoinneista toteutui Riihimäen jätevedenpuhdistamon saneeraus.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri teki tilikaudelta noin -2,7 miljoonan euron negatiivisen tuloksen. Negatiivisen tuloksen johdosta kasvatettiin alijäämän kattamiseksi tehtyä pakollista varausta terveyspalveluiden toimintakulujen kautta 45 000 euroa. Loppuosa pakollisen varauksen lisäyksestä siirrettiin vuonna 2019 tehdystä Sairaanhoitopiirin rakennusten poistovarauksesta. Kanta-Hämeen Sairaanhoitopiiri tekee vuosittain lisäpoistoja nykyisten sairaalarakennusten tasearvosta. Koska kuitenkin mikään muu kunta ei ole tehnyt pakollista varausta, voitiin taseen 2019 tehtyä varausta käyttää uuden alijäämävarauksen kattamiseksi.

Riihimäen seudun terveystalouden kuntayhtymän tilikauden tulos vuodelta 2019 oli noin 55 000 euroa, eli hieman parempi kuin talousarviossa ennakoitiin. Talousarvio laadittiin pieneneville kuntamaksuille (-1,6 %) ja vuoden aikana koettiin merkittäviä muutoksia mm. tukipalveluissa, jotka painoivat tulosta. Esimerkiksi taloushallintopalveluiden siirtymisestä Sarastiaan aiheutui kuntayhtymälle viime vuonna noin 100 000 euron ylimääräinen, kertaluonteinen kustannus käyttötalouteen.

Sairauspoissaolot (mukana työtapaturmista aiheutuneet poissaolot) lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 1,3 % (97 kalenteripäivää) ollen nyt 17,8 kalenteripäivää/ henkilö (2018: 17,3 kpl). Vuonna 2019 työtapaturmista johtuneet poissaolot 525 olivat kalenteripäivää. Vuonna 2018 työtapaturmista johtuneet poissaolot olivat 139 kalenteripäivää. Tarkasteltaessa sairauspoissaoloja ilman työtapaturmista aiheutuneita poissaoloja vuoteen 2018 verrattuna, sairauspoissaolot vähenivät vuonna 2019 2,4 % (2019: 16,6 kalenteripäivää/henkilö, 2018: 17,0 kalenteripäivää/henkilö).

Henkilöstölähtöisen kehittämisen Hausbändi -hanke saatiin päätökseen tilikaudella. Hankkeen aikana toteutettiin useita kehittämishankkeita läpi toimialojen. Kehittäminen jatkuu 2020 työkykyjohtamisen valmennuspolkuna, johon Hausjärven ja Kärkölen kunnat saivat yhteistä Kevan kehittämisrahaa.

Muita merkittäviä tilikauden 2019 aikana käynnistyneitä hankkeita olivat vanhustenhuollon ystäväpalvelukoulutus, johon palkattiin palkkatukimäärärahalta määräaikainen ystäväpalvelutyöntekijä kesäkuussa 2019. Kunnassa lastensuojelun ennaltaehkäisevään työhön panostetaan eri toimijoiden moniammatillisella yhteistyöllä sekä uusilla työntekijäresursseilla lastensuojeluun. Ennaltaehkäisevään työhön panostamalla pyritään vähentämään lasten huostaanottoja tukemalla perheitä jo varhaisessa vaiheessa.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kanta-Hämeen väestökehitys on ollut vuodesta 2014 alkaen negatiivinen. Vuoden 2019 väestön vähentyminen on kuitenkin edellisvuotta huomattavasti maltillisempaa, yhteensä -383 henkilöä koko maakunnan osalta. Vuotta aiemmin väki väheni vielä -1356 henkilöllä. Maakunnan suurimmat kaupungit Hämeenlinna ja Riihimäki ovat onnistuneet kasvattamaan väkilukuaan edellisvuodesta. Vuoden lopussa Hausjärven kunnan väestömäärä oli 8 270 asukasta. Hausjärven osalta väestön kokonaismuutos vuodesta 2018 vuoteen 2019 oli -147 henkilöä. Tämä johtui siitä, että lähtömuutto on ollut suurempaa kuin tulomuutto. Kaikissa Kanta-Hämeen kunnissa luonnollinen väestönlisäys (syntyneet – kuolleet) on negatiivinen. Hausjärvellä se oli -12 henkeä.

Suomeen on muodostumassa kolme kasvukeskusta Helsingin, Tampereen ja Turun alueille. Hausjärven sijainti on hyvä keskellä Suomen kasvukäytävää⁶. Kunnallisanalyysin⁶ perusteella Hausjärvi kuuluu edelleen parhaan viidenneksen kuntiin elinvoimaisuutensa perusteella. Väestömäärän ei arvioida kuitenkaan kasvavan ja toteutunut väestökehitys vaikuttaa palvelutarpeeseen jo nyt. Vuoden 2020 keväällä valmistuu kunnan sivistystoimessa käynnissä oleva selvitys koulu- ja päiväkotiverkosta, jonka mukaan arvioidaan nykyisen palvelurakenteen riittävyys ja kestävyys. Merkittävät haasteet kohdistuvat yleisesti lapsien määrän ja huoltosuhteen kehitykseen.

Kunnan verotulot ja valtionosuudet ovat kunnan toiminnan kannalta keskeiset erät. Vuoden 2020 talousarviossa verotulojen on arvioitu kasvavan tulevina vuosina. Hausjärven kunnassa maakunnan pienin työttömyysaste edesauttaa tämän tavoitteen toteutumista. Kuntaliiton 2.12.2019 julkaiseman

⁶ https://kaks.fi/wp-content/uploads/2019/04/julkaisu_yritysdynamiikka-kuntien-elinvoimatekijana.pdf

Tilinpäätös 2019

verotulojen ennustekehikon mukaan aiemmin syksyllä tehdyt ennusteet pitävät edelleen paikkansa. Ennusteessa on huomioitu väestön ennakoitu vähentyminen -1,0 prosentin vuositasolla.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän suunnitteilla oleva Assi-sairaalinvestointi ei ole edennyt tilikauden aikana. Suunnittelua, laskelmia ja selvityksiä on tehty eri vaihtoehtojilla. Yhtenä vaihtoehtona on edelleen vanhan sairaalan peruskorjaus. Tällä hetkellä meneillään ovat yhteistoimintakuntien työpajat, joissa pyritään saamaan aikaan yhteinen strateginen linjaus asiasta. Hankkeen laajuuteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota, jotta se ei muodostu liian raskaaksi omistajakuntien taloudelle ja toimintaedellytyksille. Sairaanhoitopiirin nykyisten rakennusten arvonalennuksista johtuvat lisäpoistot aiheuttavat kuitenkin korotuspainetta sairaanhoitopiirin kunnilta perimiin maksuihin. Talousarvion suunnitelmavuosille onkin tämän johdosta varattu 3,5 % nousu terveyspalveluiden kuluihin.

Sote -uudistus on osa hallitusohjelmaa. Tilikauden aikana hallitus on teettänyt asiantuntija- ja erillisselvityksiä kuntien sote-palveluiden reunaehdoista. Palvelut ovat edelleen siirtymässä maakunnille mutta Sosiaali- ja terveysministeriön 27.2.2020 julkaiseman tiedotteen mukaan⁷ kunnille saattaa jäädä mahdollisuus toimia sote-palvelujen tuottajina tiettyjen reunaehtojen mukaisesti. Mahdollisia ohjelman toteuttamisen vaikutuksia kunnalle ei voida vielä arvioida.

Kunta-alaa koskevat virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa maaliskuun 2020 loppuun saakka. Virka- ja työehtosopimusten korotuksia kohdentui myös tilikaudelle 2019, jolloin tehtiin yleiskorotus ja toteutettiin paikallinen järjestelyerä. Talousarvioon 2020 on varauduttu 1,5 % henkilöstökulujen nousulla.

Investointien kasvu merkitsee lainamäärän kasvua tulevina vuosina. Vuoden aikana on tehty toteutusvaihtoehtoselvitys ja kuntoarviot Oitin alakouluista. Tilikauden aikana käynnistyi myös sivistystoimen tekemä selvitys koulu- ja päiväkotiverkosta. Ryttylän koulun rakentamiseen on varattu vuosien 2019-2021 taloussuunnitelmassa yhteensä 6,9 miljoonaa euroa. Tähän sisältyy liikuntahallin rakentamiseen saatava valtionavustus 600 000 euroa. Vuoden 2019 aikana kustannuksista toteutui 1,5 miljoonaa euroa.

Korkokulut ovat olleet matalalla tasolla. Yleisin lainoissa käytetty viitekorko, 12 kuukauden euribor, painui alle nollan helmikuussa 2016 ja on siitä alkaen ollut pääosin negatiivinen. Kehityksen odotetaan olevan edelleen hyvin maltillista. Kunnan korkokulut vuonna 2019 laskivat noin 30 000 euroa edellisvuodesta. Tähän vaikutti vanhojen, korkeampikorkoisten sopimusten päättyminen. Korkotason pysyminen matalana lähivuosina parantaa kunnan mahdollisuuksia ylläpitää talouden tasapainoa.

Tarkkaa taloudenpitoa ja tulevien muutosten ennakkointia tarvitaan jatkuvasti. Kunnan arvio tulevasta kehityksestä perustuu oletukselle, että toimintamenojen kasvu pysyy maltillisena, rahoitus- markkinat säilyvät vakaina ja sekä työllisyyden että talouden kehitys jatkuvat positiivisena.

⁷ Soteuudistus.fi –verkkosivusto: tiedote 35/2020, 27.2.2020 Sosiaali- ja terveysministeriö, Kuntien sote-palvelujen tuotannon reunaehdot selkeytyvät.

Tilinpäätös 2019

1.8 Kunnan henkilöstö

Vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaiset henkilöstökulut ovat 18 039 006 euroa. Henkilöstökulut nousivat edellisvuodesta 4,0 prosenttia. Tähän vaikutti osaltaan vuokratyövoimasta siirtyminen omien sijaisten palkkaamiseen. Työvoiman vuokrauskulut vähentyivät 28,3 prosenttia. Henkilöstökulujen ja vuokrauskulujen yhteenlaskettu kasvu oli vain 2,4 prosenttia.

Seuraavasta taulukosta on nähtävissä kunnan henkilöstömäärää tilinpäätöspäivänä 31.12.2019 sekä muutos edellisvuoden vastaavaan tilanteeseen.

Kunnan henkilöstö 31.12.2019 henkilöstöryhmittäin ja toimialoittain:

	31.12.2019		31.12.2018		Muutos 2019-2018	
	vak.	määräaik.	vak.	määräaik.	vak.	määräaik.
Keskushallinto	37	11	41	10	-9,8 %	10,0 %
Perusturvatoimi	113	36	115	28	- 1,7 %	21,4 %
Sivistystoimi	105	39	109	41	-3,7 %	-4,9 %
- varhaiskasvatus	33	4	36	4	-8,3 %	0 %
Tekninen toimi	22	2	22	1	-0,9 %	0 %
Yhteensä	310	92	323	84	4,2 %	8,7 %
	402		407		-1,2 %	
Työllistetyt	23		25		-8,0 %	
Yhteensä sis. työllistetyt	425		432		-1,6 %	

Henkilöstön määrä on vakiintunut Hausjärven kunnassa noin 430:een. Vuosittainen vaihtelu vakinaisten ja määräaikaisten välillä selittyy mm. kelpoisuusehdoilla. Kaikkiin vakituisiin virkoihin/toimiin ei ole saatu palkattua kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä, vaikka tämä on aina ensisijainen tavoite.

Vuodesta 2019 on laadittu erillinen henkilöstökertomus, jossa henkilöstöä ja henkilöstökustannuksia koskevia tietoja on kuvattu yksityiskohtaisesti.

1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista asioista

Tilikaudella päivitettiin kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet.

Tavoitteiden toteuttamisen kannalta merkityksellisimmät riskit ovat avainhenkilö- ja resurssiriski. Kunnan pienen organisaation haavoittuvuus korostuu erityisesti tehtävissä, joita tekee vain yksi henkilö. Tällaisia tehtäviä on useita jokaisella toimialalla. Avainhenkilö- ja resurssiriskejä on pyritty hallitsemaan erityisesti hyvän esimiestyön keinoin: viestinnällä, tehtävänkuvamäärittelyillä, koulutuksella ja korvausrekrytoinneilla.

Resurssiriskiä pyritään hallitsemaan osana vuosittaista toiminta- ja taloussuunnittelua: talousarviovalmistelussa suunnitellaan tehtävät käytettävissä oleviin resursseihin. Lisäksi kunta hankkii sijaistyövoimaa ostopalveluna Seutukry Oy:ltä. Vuoden aikana on vanhus- ja vammaispalveluihin sekä ruoka- ja siivouspalveluihin palkattu myös omia sijaisia. Sijaisten saatavuuteen liittyvää riskiä on tästä huolimatta edelleen olemassa.

Toiminnallisiin riskeihin liittyvät myös hankintoihin liittyvät riskit. Kunta ostaa palveluja mutta hankintoihin liittyvää kilpailutus- sekä sopimusten laadinta- ja valvontaosaamisresurssia on rajoitetusti. Riskiä on pyritty pienentämään siten, että kunta käyttää mahdollisimman paljon kansallisten yhteistoimintayksiköiden kilpailuttamia puitesopimuksia ja asiantuntijapalveluita. Vuonna 2019 hankintayksioissä on tapahtunut fuusioita ja niiden seurauksina suurimpina hankintayksiköinä toimivat nyt Hansel Oy ja Sarastia Oy.

Kunnassa on paljon tietojärjestelmiä, jotka sisältävät luottamuksellisia tietoja. Tämä riski on ollut olemassa ennenkin ja sitä hallinnoidaan yhdessä ICT-palveluntuottajan kanssa. Sosiaalisen median mukanaan tuoman riskin osalta kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden tulee käyttää sosiaalista mediaa niin, ettei luottamuksellisia tietoja välity julkiseen jakeluun.

EU:n tietosuoja-asetukseen liittyen Hausjärven kunnassa on perustettu tietosuojatyöryhmä, joka toimii myös tiedonhallinnan työryhmänä. Ryhmän tarkoitus on edistää tietosuojan toteutumista ja tiedonhallinnan muutoksia kunnassa. Vuoden 2019 loppuun mennessä tietosuojan peruskurssin on suorittanut noin 80 prosenttia kunnan työntekijöistä.

Kunnan ikärakenne ja sairaanhoitopiirin uusi sairaalahanke aiheuttavat korotuspaineita terveydenhuoltokustannuksiin. Uuteen sairaalahankkeeseen sisältyy sairaanhoitopiirin mukaan monia aikatauluun, hankkeen laajuuteen, rahoitukseen ja talouteen liittyviä riskejä. Sairaalahanke rahoitetaan lainalla, joten talouden näkykulmasta tulevien vuosien korkotasoa, sen muutokset ja vaikutukset sairaanhoitopiirin talouteen ovat selkeä riski. Sairalahankkeen riskejä hallitaan sairaanhoitopiirin osalta hankkeen omalla riskienhallintasuunnitelmalla. Kunta pyrkii omistajaohjauksen keinoin pienentämään hankkeen kokoa niin, että se ei muodostuisi liian suureksi riskiksi taloudelle ja toimintaedellytyksille.

Taloudellisista riskeistä merkittävimmät kohdistuvat verotulojen ja valtionosuuksien kehitykseen sekä investointien lisääntyessä tulevaisuuden korkotasoon. Näiden riskien osalta keskeistä on yleisen taloudellisen tilanteen ja rahamarkkinoiden tilanteen kehittyminen ja kehityksen seuraaminen. Tilinpäätöksen valmistumishetkellä käynnissä oleva Korona-epidemia vaikuttaa kunnan talouteen lisäämällä mm. sosiaali- ja terveystalouden kuluja. Lisäksi vaikuttaessaan

yritysten voittoon ja kuntalaisten ansiotuloihin, sillä on vaikutusta myös kunnan verotuloihin.

Tulevaisuuden kunnan tehtävät, niiden muotoutuminen ja yhteistyö maakuntien kanssa samoin kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistus aiheuttavat vielä epätietoisuutta. Riskiä pienennetään olemalla aktiivisesti mukana valmistelussa ja muutoksen eturintamassa. Aktiivista omistajuutta jatketaan terveydenhuollon kuntayhtymissä niiden taloudellisen kehityksen varmistamiseksi.

2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että Hausjärven kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kunnan ja kuntakonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla pyritään: toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen, toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen, kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen, sekä varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta sekä tuloksellisuudesta. Lautakunnat vastaavat omalla toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Johtavat viranhaltijat ja esimiehet vastaavat näistä vastuualueillaan ja raportoivat vastuussa olevalle toimielimelle. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Valvontaympäristö

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastasi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Toimivasta johdosta riippumattomat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja järjestivät ulkoisen valvonnan. Jokaisessa tarkastuslautakunnan kokouksessa on esitetty ajankohtaiskatsaus kunnan ajankohtaisiin asioihin ja taloustietoihin. Jatkuvina esittelijöinä ajankohtaiskatsaukseen on kutsuttu kunnanjohtaja, talousjohtaja ja hallintopäällikkö. Tarkastuslautakunta on pyytänyt selvityksiä ja ajankohtaiskatsauksia muiltakin viranhaltijoilta ja työntekijöiltä eri toimialojen toiminnoista.

Kunnalla ei ole erillistä sisäistä tarkastajaa, joten sisäinen tarkastus on jakautunut esimiesten ja toimielinten sisäiseen valvontaan, seurantaan ja ohjaamiseen. Näiden toimien tarkoituksena on ollut varmistaa lakien, asetusten, muiden määräysten, viranomaisohjeiden sekä kunnan toimintojen järjestämiseen liittyvien ohjeiden ja suunnitelmien noudattaminen.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei ole eriytetty muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn

Tilinpäätös 2019

toteuttamista. Käytännössä ne kiteytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin, jossa määritellään toimialojen tavoitteet. Valvontaa ja seurantaan edistävät kokoukset ja palaverit: johtoryhmän kokous, toimialapalaverit, työpaikkakokoukset, yhteiset koulutustilaisuudet ja kehityskeskustelut.

Sääntöjen ylläpito- ja päivittämistarvetta tarkastellaan jatkuvasti ja tavoite on, että säännöstö olisi jatkuvasti tarkoituksenmukainen kulloisessakin toimintaympäristössä. Hankintaohje on päivitetty vuonna 2018. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet päivitettiin tilikaudella. Konserniohje ja omistajaohjauksen periaatteet päivitetään tilikaudella 2020.

Nykyinen kuntastrategia on päivitetty kunnanvaltuustossa 12.11.2019 ja seuraava päivitys kuntastrategiaan tehdään valtuustokauden vaihtuessa. Hallintosääntö on päivitetty kunnanvaltuustossa 4.6.2019 mm. henkilöstövaihdosten johdosta. Samassa yhteydessä hallintosääntöön tehtiin pienehköjä tekstitarkistuksia ja erityisalojen lainsäädännöstä johtuvia vähäisiä muutoksia. Hallintosäännön suurempi päivitys on käynnistynyt vuoden 2020 alusta alkaen.

Konsernivalvonta

Konserniyhtiöiden hallituksiin ja yhtiökokouksiin kunnan edustajat on valittu pääsääntöisesti kunnanhallituksen jäsenten, valtuuston puheenjohtajien, kunnanvaltuuston tai johtavien viranhaltijoiden keskuudesta.

Tytäryhtiöiden osalta konsernivalvontaa tapahtuu myös tilintarkastuksen myötä. Tytäryhteisöissä tilintarkastuksen suorittaa kunnan tilintarkastaja.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Tiedossa ei ole poikkeamia kunnan säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteet on asetettu talousarviossa ja ne on laadittu hallintokuntien toimesta. Talousarvion tulo- ja menojako vastaa organisaatorakennetta ja jokaiselle määrärahalle voidaan osoittaa siitä vastaava toimielin tai tilivelvollinen viranhaltija.

Kunnanhallitus ja lautakunnat määräävät kukin toimialallaan vuosittain laskujen hyväksyjät. Kunnanhallitukselle on raportoitu säännöllisesti kunnan taloudesta. Raportit on saatettu myös kunnanvaltuustolle tiedoksi. Osavuosikatsaus on tehty ensimmäisestä puolesta vuodesta.

Toimintojen tuloksellisuuden tavoitteiden asettaminen talousarviossa huomioi strategiset päämäärät, keskeiset menestystekijät, mittarit ja tavoitetasot:

- taloudesta ja vetovoimasta
- henkilöstöstä ja henkilöstön uudistumisesta
- asiakkaasta ja kuntalaisesta sekä
- palveluiden järjestämisestä ja tuotantotavoista.

Kunnanhallitukselle on esitetty rahamääräiset toteutumat verotulokertymiseen säännöllisesti. Toimialat seuraavat talousarvion toteutumista raporteista kuukausittain.

Riskienhallinnan järjestäminen

Henkilöstön koulutuksella on pyritty varmistamaan osaamisen riittävyys ja pyritty vähentämään avainhenkilöriskien syntymistä. Kunnassa käynnissä oleva henkilöstön kehittämishanke osaltaan on parantanut henkilöstön tietoisuutta riskeistä ja auttaa heitä arvioimaan ja kehittämään omaa toimintaympäristöään.

Varautumisen ja valmiussuunnittelun kannalta keskeisiä henkilöitä on osallistunut vuosittain varautumiskoulutuksiin ja maanpuolustuskursseille.

Kunnan vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2018. Tällöin analysoitiin kunnan riskejä erilaisissa toiminnoissa ja vakuutusturva mitoitettiin riskien mukaisesti. Riskienhallinnan ohjeet päivitettiin tilikaudella yhdessä sisäisen valvonnan ohjeiden kanssa.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Käyttöomaisuus- ja irtaimistokirjanpidon ylläpito ja tarkistaminen on suoritettu sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti. Kunnan tiedossa ei ole, että omaisuuden hankinnassa tai käyttöarvossa olisi toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai että olisi jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Sopimustoiminta

Kunnan tiedossa ei ole sopimuksista aiheutuvia negatiivisia seuraamuksia, joista voisi aiheutua taloudellista vahinkoa.

3 Kokonaistalouden tarkastelu

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen – tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tuloslaskelma sisältää vain ulkoiset kulut ja tuotot. Tilinpäätös sisältää Hausjärven kunnan lisäksi taseyksikkönä käsitellyn Hausjärven vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen. Kokonaisuutena tilinpäätös on 4 795 euroa ylijäämäinen. Vesihuoltolaitoksen tulos on 10 210 euroa ylijäämäinen.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

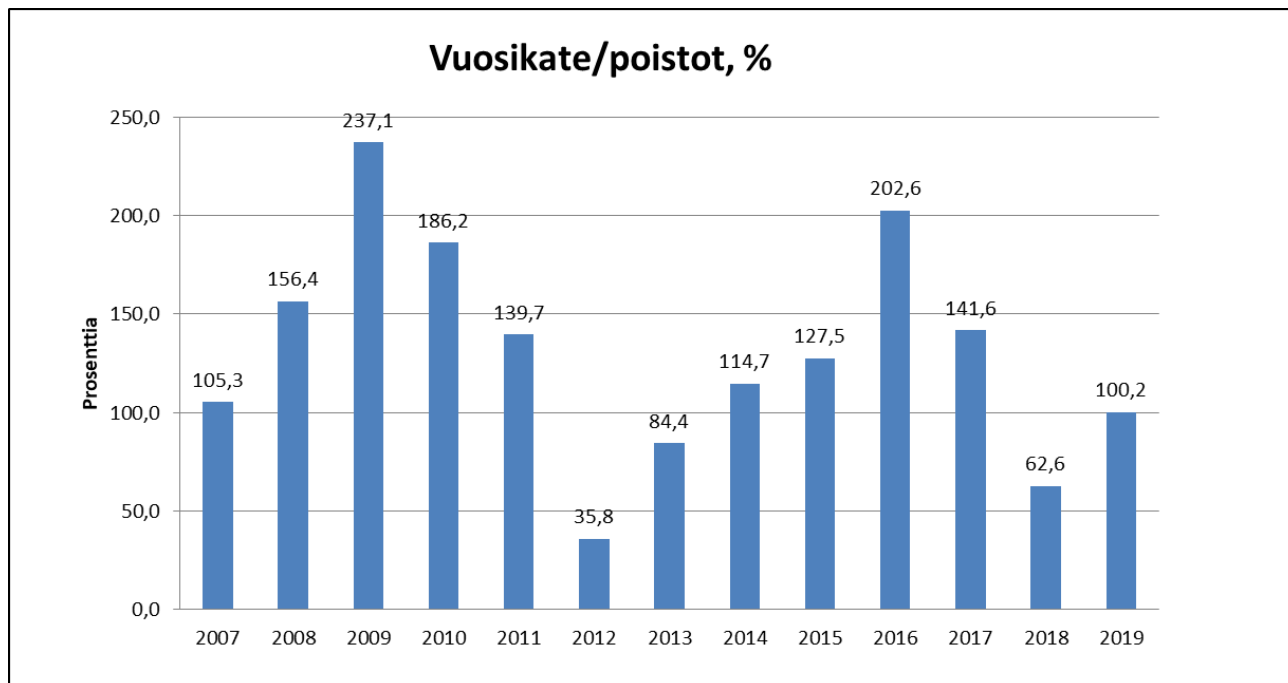
(ilman sisäisiä eriä, luvut 1 000 euroa)

	2019	2018	Muutos, €	Muutos, %
Toimintatuotot	6 734	6 433	301	4,7 %
Valmistus omaan käyttöön	8	23	-15	-64,7 %
Toimintakulut	-50 435	-49 778	-657	1,3 %
Toimintakate	-43 693	-43 322	-371	0,9 %
Verotulot	32 653	31 690	963	3,0 %
Valtionosuudet	13 454	13 374	80	0,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-211	-189	-22	11,6 %
Vuosikate	2 203	1 553	650	41,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 198	-2 480	282	-11,4 %
Tilikauden tulos	5	-926	932	-100,5 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5	-926	932	-100,5 %

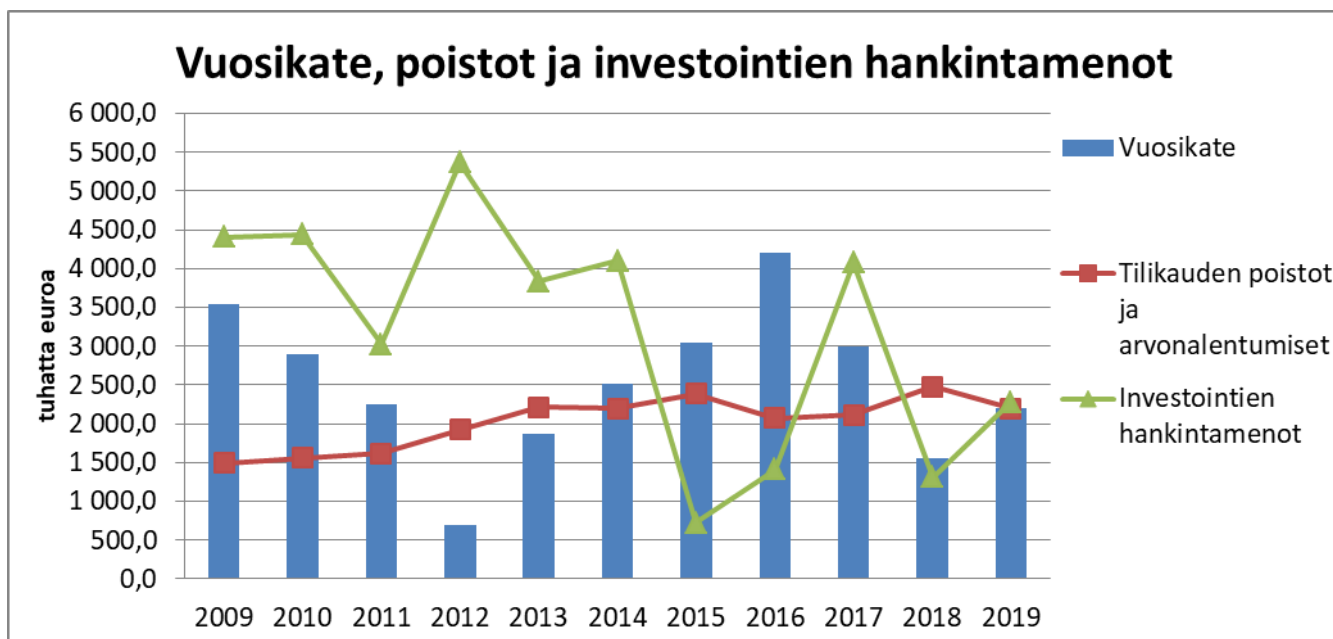
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2019	2018
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	13,4 %	12,9 %
Vuosikate/poistot %	100,2 %	62,6 %
Vuosikate, €/ asukas	266 €	185 €
Asukasmäärä	8 270	8 416

Tilinpäätös 2019

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainanlyhennyksiin tai sijoituksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulorahoitus riittävä ja sillä pystytään kattamaan vähintään vuosittaiset korvausinvestoinnit.

Viimeisen 13 vuoden aikana Hausjärven kunnan vuosikate/poistot -tunnusluku on ollut yli 100, kolmea vuotta lukuun ottamatta. Muina vuosina vuosikate on ylittänyt vuosittaiset poistot ja arvonalentumiset.

Poistojen katsotaan osoittavan vuosittaisiin korjausinvestointeihin kuluva määrän. Tilikaudella 2018 tehtiin Ryttylän koulusta 207 000 euron lisäpoisto sen purkamisen johdosta.

3.2 Toiminnan rahoitus – rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2019 €	2018 €
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 202 782	1 553 307
Tulorahoituksen korjauserät	-266 729	-356 512
<i>TOIMINNAN RAHAVIRTA</i>	<i>1 936 053</i>	<i>1 196 795</i>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 277 692	-1 312 883
Rahoitusosuudet investointimenoihin	180 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	334 684	119 292
<i>INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</i>	<i>-1 763 008</i>	<i>-1 193 591</i>
Toiminnan ja investointien rahavirta	173 046	3 204
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	43 600	13 600
<i>ANTOLAINOJEN MUUTOKSET</i>	<i>43 600</i>	<i>13 600</i>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 804 342	-5 270 312
Lyhytaikaisten lainojen muutos	429 503	3 200 000
<i>LAINAKANNAN MUUTOKSET</i>	<i>1 625 161</i>	<i>-2 070 312</i>
Oman pääoman muutokset		-147 374
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-3 955	-35 375
Vaihto-omaisuuden muutos	171	2 387
Saamisten muutos	108 594	-121 820
Korottomien velkojen muutos	231 123	739 512
<i>MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET</i>	<i>335 934</i>	<i>584 704</i>
Rahoituksen rahavirta	2 004 695	-1 619 382
Rahavarojen muutos	2 177 741	-1 616 178
Rahavarat 31.12.	2 664 916	487 176
Rahavarat 1.1.	487 176	2 103 354

Tilinpäätös 2019

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1 000 euroa)	5 478	3 341
Investointien tulo-rahoitus, %	105,0	118,3
Lainanhoitokate	0,60	0,33
Laskennallinen lainanhoitokate	0,77	0,61
Kassan riittävyys, päivää	17,1	3,1
Asukasmäärä	8 270	8 416

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä seurataan 5 vuoden ajanjaksoissa.

Rahoituslaskelman välitulokse Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätös- ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätös- ja neljän edellisen vuoden kertymä ei saisi muodostua pysyvästi

Investointien tulo-rahoitus, % = $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate = $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{korolliset velat} / 8)$

Uusi tunnusluku kertoo myös kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tunnusluvussa käytetään 8 vuoden laina-aikaa, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Kassan riittävyys, päivää = $365 \times \text{rahavarat} 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kunnan maksuvalmiutta ja se ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Toiminnan ja investointien rahavirta kertoo, että toiminnan tuotot ovat 5 vuoden ajanjaksolla ylittäneet selvästi tehdyt investoinnit. Tähän vaikuttaa vuosien 2015-2016 normaalia merkittävästi pienemmät investoinnit. Myös tilikauden investoinnit on suoritettu ns. tulo-rahoituksen avulla.

Lainanhoitokate katsotaan hyväksi, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttäväksi kun tunnusluku on 1-2 ja heikoksi kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuonna 2019 sekä todellinen lainanhoitokate että uusi tunnusluku, laskennallinen lainakate, olivat alle 1. Tämä tarkoittaa sitä, että vieraan pääoman hoitoon joudutaan jatkossakin ottamaan lisälainaa. Uusi laskentakaava laskennallisesta laina-ajasta parantaa

Tilikauden aikana on nostettu 5 000 000 euron talousarviolaina ja pidetty edelleen myös lyhytaikaista kassalainaa. Tämän johdosta kassan riittävyys -tunnusluku on parantunut. Kuntaliiton suosituksen mukaan tavoitearvona voidaan pitää 14-30 päivän kassan riittävyyttä.

Tilinpäätös 2019

3.3 Tase ja sen tunnusluvut

Taseen tarkoitus on kuvata kunnan taloudellista asemaa tilinpäätöshetkellä. Hausjärven kunnan tase sisältää kunnan ja sen taseyksikkönä toimivan vesihuoltolaitoksen taseen.

VASTAAVAA	2019 euroa	2018 euroa	Muutos euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT	44 568 103	44 704 737	-136 635
Aineettomat hyödykkeet	1 931 875	2 012 316	-80 441
Aineelliset hyödykkeet	34 083 154	34 116 769	-33 615
Sijoitukset	8 553 073	8 575 652	-22 579
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	29 454	29 504	-50
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 841 076	1 802 101	2 038 975
Vaihto-omaisuus	96 664	96 835	-171
Saamiset	1 079 496	1 218 090	-138 594
Pitkäaikaiset saamiset	45 010	75 010	-30 000
Lyhytaikaiset saamiset	1 034 486	1 143 080	-108 594
Rahat ja pankkisaamiset	2 664 916	487 176	2 177 741
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 438 633	46 536 343	1 902 291

VASTATTAVAA	2 019 euroa	2 018 euroa	muutos euroa
OMA PÄÄOMA	19 591 892	19 587 097	4 795
Peruspääoma	14 523 832	14 523 832	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 063 266	5 989 539	-926 274
Tilikauden yli- / alijäämä	4 795	-926 274	931 069
PAKOLLISET VARAUKSET	429 609	384 394	45 215
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	65 333	69 338	-4 005
VIERAS PÄÄOMA	28 351 799	26 495 514	1 856 285
Pitkäaikainen	15 694 146	14 498 488	1 195 658
Lyhytaikainen	12 657 653	11 997 026	660 627
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 438 633	46 536 343	1 902 291

TASEEN TUNNUSLUVUT		
	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	40,4	42,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	53,7	51,4
Velat ja vastuut % käyttötuloista	54,7	52,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1.000 €	5 068	5 063
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	613	602
Lainakanta 31.12., 1.000 €	23 332	21 707
Lainakanta 31.12./asukas	2 821	2 579
Lainasaamiset, 1.000 €	95	109
Asukasluku	8 270	8 416

Tilinpäätös 2019

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma-saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden minimitalvotetasona voidaan 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{vieras pääoma-saadut ennakot}) / (\text{käyttötulot})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalon valtionosuuksista.

Velat ja vastuut % käyttötuloista = $100 \times (\text{vieras pääoma-saadut ennakot} + \text{vuokravastuut}) / (\text{käyttötulot})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun silloin, kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

Lainakanta 31.12. = vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainasaamiset 31.12. = sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluku kasvoi hieman. Luku kuvaa kunnan kykyä selvittää omalla tulorahoituksella velan takaisinmaksusta. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Velat ja vastuut % käyttötuloista on tunnusluku, joka ottaa huomioon myös leasing- tai vuokrasopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa. Hausjärvellä tunnuslukua kasvattaa erityisesti Oitin koulun ja Ryttylän koulun käyttöön otettujen siirtotilojen vuokrat.

Kunnan lainakanta kasvoi 1,6 miljoonaa euroa ja oli tilikauden päättyessä 2 821 euroa asukasta kohden. Lainakanta asukasta kohden oli edelleen alle Manner-Suomen kuntien keskiarvon, mikä oli vuoden 2019 lopussa arviolta 3 360 euroa/asukas. Talousarviossa on jo varauduttu kasvaviin investointeihin ja samalla uusien talousarviolainojen nostamiseen.

Kunnan taseessa on pakollinen varaus koskien Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin alijäämiä ja Ahveniston kiinteistön arvoa. Vuodelta 2019 Sairaanhoitopiiri teki noin 2,7 miljoonaa euroa alijäämäisen tuloksen. Tämän johdosta pakollisen varauksen määrää kasvatettiin. Tulosvaikutteisesti varausta kasvatettiin 45 000 euroa. Loput 95 000 euroa siirrettiin vuonna 2018 kirjatusta 357 000 euron suuruudesta varauksesta koskien sairaanhoitopiiriin Ahveniston kiinteistön arvoa. Varausta purettiin mm. siksi, että muut kunnat eivät ole tehneet vastaavaa varausta. Varovaisuuden periaatteen mukaan varausta ei kuitenkaan purettu kokonaan vaan perustuen Ahveniston rakennusten poistojen määrään, omistussuuden suhteessa. Varausta on jäljellä vielä 262 000 euroa.

Tilinpäätös 2019

3.4 Ulkoiset kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma on koottu vuosien 2019 ja 2018 tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja jossa taseyksikkö (vesihuoltolaitos) on yhdistetty rivi riviltä.

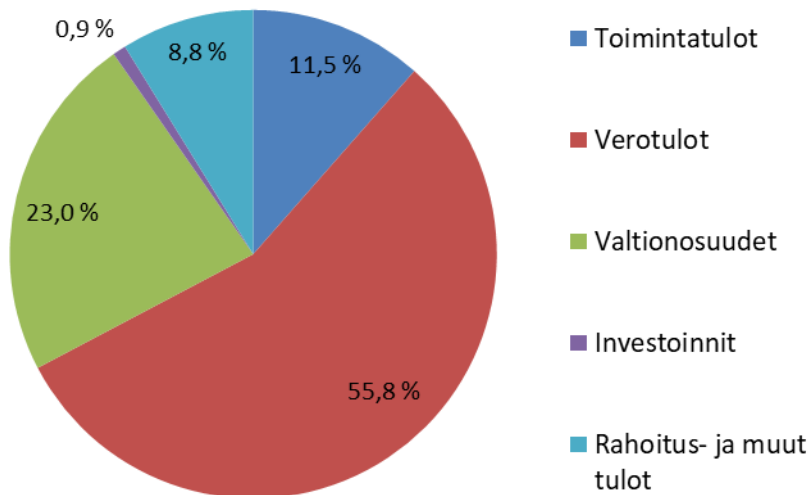
Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Tämän johdosta tarkastelussa tuloihin luetaan myös lainanotto.

	2019	2018	muutos		2019	2018	muutos
TULOT	1 000 €	1 000 €	+/- %	MENOT	1 000 €	1000	+/- %
<i>Varsinainen toiminta</i>				<i>Varsinainen toiminta</i>			
Toimintatuotot	6 734	6 433	4,7 %	Toimintakulut	50 435	49 778	1,3 %
Verotulot	32 653	31 690	3,0 %	-Valmistus omaan käyttöön	-8	-23	-64,3 %
Valtionosuudet	13 454	13 374	0,6 %	Korkokulut	220	247	-11,2 %
Korkotuotot	5	6	-12,5 %	Muut rahoituskulut	2	8	-73,3 %
Muut rahoitustuotot	6	60	-91 %	Satunnaiset menot	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät				Tulorahoituksen korjauserät			
-Pysyv. vast. luov.voitot	-312	-90	247 %	-Pakoll. varausten muutos	-45	267	-117 %
				-Pysyv. vast. luov.tappiot	0	-1	-100 %
<i>Investoinnit</i>				<i>Investoinnit</i>			
Rahoitusosuudet inv.menoihin	180	0	100 %	Investointimenot	2 278	1 313	73,5 %
-Pysyv. vast. luovutustulot	335	119	181 %				
<i>Rahoitustoiminta</i>				<i>Rahoitustoiminta</i>			
Antolainasaamisten vähenn.	44	14	221 %	Antolainasaamisten lisäykset	0	0	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	0	100 %	Pitkäaik. lainojen vähennys	3 804	5 270	-28 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	430	3 200	-87 %	Oman pääoman vähennykset	0	147	-100 %
Kokonaistulot yhteensä	58 528	54 807	6,8 %	Kokonaismenot yhteensä	56 686	57 007	-0,6 %

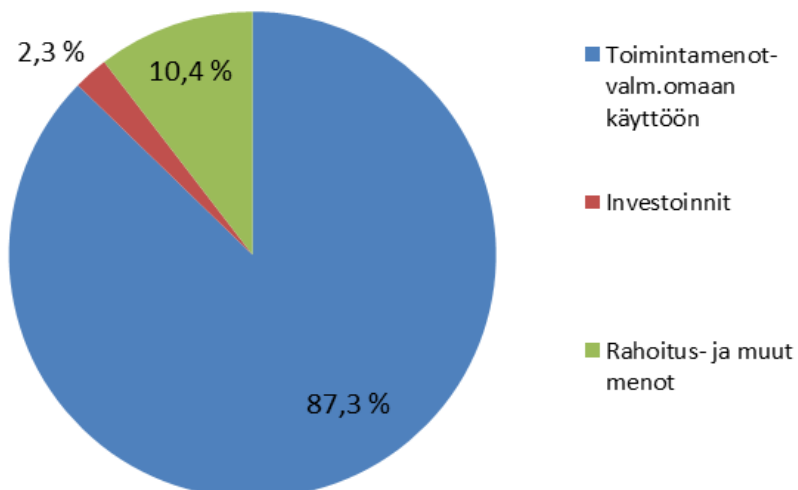
Kokonaistulojen ja menojen erotus 1 842 tuhatta euroa täsmäytetään rahoituslaskelmaan vähentämällä rahavarojen muutoksesta muut maksuvalmiuden muutokset.

Tilinpäätös 2019

2019 Kokonaistulot

Kokonaismenot

Tilinpäätös 2019

4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

4.1 Konsernirakenne ja toiminnan ohjaus

Kuntalain 68 a §:n perusteella kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Hausjärven kunnan konsernitilinpäätös sisältää seuraavat yhteisöt:

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt	1	0
Säätiöt	1	0
Kuntayhtymät	4	0
Osakkuusyhteisöt	1	0
Yhteensä	7	0

Yhtiöt

Hausjärven Talo Oy
RHL-Data Oy

tytär
osakkuus

Säätiöt

Hausjärven Vammaissäätiö

tytär

Kuntayhtymät

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymä
Eteva kuntayhtymä
Hämeen maakuntaliitto, kuntayhtymä, josta käytetään nimeä Hämeen Liitto

Tilinpäätös 2019

Konserniohjeissa määritellään konserniohjauksen perusteet ja tavoitteet. Kunnanvaltuusto asettaa konsernin tavoitteet talousarviovalmistelun yhteydessä. Konserniohjeet ovat vuodelta 2012 ja ne päivitetään tilikauden 2020 aikana.

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuusto on Hausjärvi -konsernin toiminnan ylin toimielin. Kunnanvaltuusto hyväksyy konsernijohtamista koskevat yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet.

Kunnanvaltuusto tarkistaa koko konsernin strategian vähintään kerran valtuustokaudessa. Kunnanvaltuusto asettaa taloussuunnitelmassa tytäryhteisölle ja toiminnallisesti merkittävillä yhteisöillä vuosittaiset tavoitteet.

Kunnanvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan perusteet. Omistajapolitiikan tavoitteena on laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palvelujen tuottaminen kuntalaisille.

Kunnanvaltuusto päättää pääomasijoituksista tytäryhteisöihin sekä myöntää tarvittavan takauksen pitkäaikaisen vieraan pääoman hankintaan. Kunnanvaltuusto valvoo kunkin tytäryhteisön toimintaa sen vuotuisen tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä liitetietojen kautta sekä pidättää itsellään oikeuden saada tarvittavia lisäselvityksiä niin harkitessaan.

Tarkastuslautakunta arvioi kunnanvaltuuston puolesta arviointikertomuksessaan tytäryhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Yhtiökokousedustajien ja toimielinten jäsenten valinnasta määrätään hallintosäännössä.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus ohjaa Hausjärvi -konsernia. Hallitus vastaa Hausjärvi -konsernin toiminnan ja talouden koordinoinnista.

Kunnanhallitus seuraa ja valvoo tytäryhteisöjen toimintaa ja tekee toimenpide-ehdotuksia yhteisön hallitukselle tarvittavista toimenpiteistä. Kunnanhallitus antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kunnanvaltuustolle yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

Yhtiökokousedustajien ja toimielinten jäsenten valinnasta määrätään hallintosäännössä.

Tilintarkastajia valittaessa on kiinnitettävä huomiota konsernia koskeviin tilintarkastuslain säännöksiin ja muutoinkin varmistuttava valvonnan kattavuudesta.

Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeita edustajilleen tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa. Kunnanhallitus kuulee tarvittaessa tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajaa ja toimitusjohtajaa asiantuntijoina käsiteltäessä tytäryhteisön yhtiökokousasioita.

Kunnanhallitus antaa ohjeet yhteisön hallituksessa oleville kunnan edustajille merkittävistä toiminnallisista ja taloudellisista linjaratkaisuista. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittavat toimenpide-ehdotukset.

Tilinpäätös 2019

Lautakunnat

Lautakunnat toiminnan järjestämisestä vastaavina toimieliminä seuraavat toimialaansa kuuluvien tytäryhteisöjen toimintaa, puuttuvat epäkohtiin ja raportoivat tarvittaessa kunnanhallitukselle.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tietoja ja selvityksiä kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta. Tarkastuslautakunta raportoi arviointikertomuksessaan tavoitteiden saavuttamisesta.

Kunnanjohtaja sekä talousjohtaja

Kunnanjohtaja vastaa Hausjärvi -konsernin strategisesta johtamisesta yhdessä johtoryhmän kanssa.

Kunnanjohtaja sekä talousjohtaja seuraavat ja valvovat tytäryhteisöjen toimintaa kunnanhallituksen hyväksymän työnjaon mukaisesti. Yhteisöt ovat velvollisia antamaan seurannan edellyttämät tiedot. Kunnanjohtaja sekä talousjohtaja raportoivat seurannasta vuosittain kunnanhallitukselle päätetyn työnjaon mukaisesti ja tarvittaessa muulloinkin.

Kunnanjohtajalla sekä talousjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus valvomansa yhteisön hallituksessa hyväksytyn työnjaon mukaisesti. Talousjohtajalla on oikeus antaa tytäryhteisöille talousarvion seurantaan ja konsernitilinpäätöksen laadintaan liittyviä aikataulua koskevia sitovia ohjeita ja muita ohjeita.

Konsernin tytäryhteisö

Konsernin tytäryhteisön hallitus tai vastaava toimielin ja toimitusjohtaja vastaavat asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta sekä siitä, että tytäryhteisössä toimitaan lainsäädännön ja konserniohjeiden mukaan.

Tilinpäätös 2019

4.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

RHL-Data Oy:n liiketoiminta siirtyi Sarastia Oy:hyn 1.11.2019 alkaen talous- ja henkilöstöhallinnon osalta sekä Tiera Oy:hyn 1.10.2019 alkaen ICT-palveluiden osalta. Päätökset jouduttiin tekemään, kun Riihimäen kaupunki ilmoitti irtaantuvansa yhteisesti omistetusta RHL Data Oy:stä. Tarjous talous- ja henkilöstöhallinnon ulkoistuspalveluista hyväksyttiin Hausjärven kunnanhallituksessa 7.5.2019. Sarastia Oy:n osakassopimus hyväksyttiin kunnanhallituksessa 28.5.2019. ICT-palveluiden osalta Riihimäen kaupunginhallitus päätti 10.6.2019 (§ 239) hyväksyä Kuntien Tiera Oy:n palvelujen tuottajaksi. Samalla se ilmoitti RHL-Data Oy:n muille omistajille, että mikäli kyseiset omistajat hyväksyvät palvelujen hankinnan Kuntien Tiera Oy:ltä, valmistellaan siirto liikkeenluovutusmallin mukaisesti. Tämän jälkeen vastaavan päätöksen palvelujen hankkimisesta Kuntien Tiera Oy:ltä tekivät Kuntayhtymä 21.8.2019, Hausjärven kunta 27.8.2019 sekä Lopen kunta 9.9.2019.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin tulos on noin 2,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tulosta heikentää eniten ulkopuolisten sairaaloiden käyttö, joka toteutuu noin 45,4 miljoonan euron suuruisena, kun talousarviossa määrärahoja oli varattuna 40,5 miljoonaa euroa. Tulosta parantaa eniten potilasvakuutusmaksuvelan varauksen muutos, joka parantaa tulosta 2,5 miljoonalla eurolla. Tulos sisältää myös Työsyke Oy:n osakkeiden myynnistä saadun 1,3 miljoonan euron satunnaisen tuoton.

Tilikauden aikana on tutkittu Assi-sairaalan rakentamista vaihtoehtonaan vanhan sairaalan peruskorjaus. Sairaanhoitopiirillä on meneillään myös uudistusohjelma, jonka tarkoituksena on lisätä sairaanhoitopiirin tuottavuutta vuosittain 1,5 prosentilla pääasiassa menoja leikkaamalla.

Riihimäen seudun terveyskeskusten kuntayhtymän talousarvio toteutui 55 000 euroa ylijäämäisenä. Riihimäen seudun talousarvio laadittiin pieneneville kuntamaksuille (-1,6 %) ja vuoden aikana koettiin merkittäviä muutoksia (Sarastian ja Tieran palveluihin siirtyminen), jotka painoivat tulosta.

Hausjärven kunnan osuus Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kertyneestä alijäämästä on esitetty taseen pakollisissa varauksissa.

4.3 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Tulevat päätökset sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksessa vaikuttavat siihen, miten kuntakonserniin kuuluvien kuntayhtymien omistus järjestetään ja miten ne pystyvät vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin palvelujen kysynnän ja toiminnan resurssien osalta.

Merkittävin riski konsernin toiminnassa kohdistuu Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin tuleviin sairaalainvestointeihin ja kuntien talouden kantokykyyn. Tilikauden 2020 aikana jatketaan maakunnan strategisia taloustarkastelu -työpajoja, joiden tavoitteena on muodostaa Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin omistajakunnille yhteinen näkemys kuntien rahoitusmahdollisuuksista sekä niiden kohtaamisesta sairaanhoitopiirin tarpeiden kanssa.

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

4.4 Konserniyhteisöille ja muille tärkeille yhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastelussa on mukana myös muita kuin konserniin yhdisteltyjä yhteisöjä (ks. konsernin rakenne edellä). Kunta asettaa tavoitteita myös yhteisöille, joissa kunnalla on omistusta ja jotka suorittavat kunnan kannalta tärkeää palvelutehtävää.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat palvelut	Odotusaika ensikäynnille enintään 3 kk.	Ensikäynnille pääsyn odotusaika	Tavoite on pääosin hyvin toteutunut, joitakin erikoisaloja (mm. geriatria, hampaiden oikomishoito, sisätaudit) lukuun ottamatta.
	Leikkausta odottavien potilaiden määrän pitäminen valvontaviranomaisen hyväksymissä rajoissa.	Leikkausjonon pituus	Keskimääräinen leikkausjonon pituus oli 60,5 pv.
Talouden tasapainon säilyminen	Sairaanhoitopiirin tulos on talousarvion mukainen ilman lisälaskutusta kunnilta. Alijäämän kattaminen etenee vähintään suunnitellun mukaisesti.	Talousarvion toteutuminen	Sairaanhoitopiiri sopii jäsenkuntien kanssa kiinteästä vuosilaskutuksesta, joten lisälaskutusta ei vuoden aikana tehdä. Ensihoidon lisälaskutus oli kuitenkin 26.700 €. Sairaanhoitopiirin tilikauden tulos on n. 2,7 milj. euroa alijäämäinen.

Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymä

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Talouden tasapainon säilyminen	Talousarvion toteutuminen	Kuntayhtymän tulos on talousarvion mukainen ja alijäämän kattaminen etenee vähintään suunnitellun mukaisesti.	Kuntayhtymän tulos on 50 000 € ylijäämäinen.
Kuntalaisten tarvitseman perusterveydenhuollon järjestäminen	Asiakaspalautteen kerääminen; kiireellinen hoito Pulssi 77 ja suun terveydenhuolto tekstiviestikysely, sairaala asiakas-tyytyväisyyskysely. Asiakkaat mukana palvelujen kehittämisessä.	Palveluun tyytyväisten käyttäjien osuus lisääntyy. Asiakasraati kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.	Huolimatta lääkarivajeesta ja pidentyneistä odotusajoista asiakas-tyytyväisyys parani: tekstiviestikyselyssä terveyskeskuksen suosittelevuusindeksi (NPS) oli kiireellisen hoidon yksikössä vuoden keskiarvona 47 (asteikolla -100 - +100) ja kiireettömässä hoidossa joulukuussa 2019 74,3 (vuonna 2018 vastaavat luvut olivat 28 ja 70,2). Asiakasraati kokoontui vuoden aikana 3 kertaa.

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat palvelut	Kansansairauksien ennaltaehkäisy. Hammasairauksien ehkäisy. Hoitoon pääsyn seuranta, toteutuminen asetetuissa aikarajoissa. Virka-ajan ulkopuolisten aikojen tarjonta. Vastaanotolla käytössä lääkärihoitaja työparimalli, hoitoon pääsyn seuranta.	Suun terveydenhuollon kiireettömän tutkimuksen aika 1kk sisällä yhteydenotosta. Palveluiden tarjontaa lisätään aukioloaikoja laajentamalla klo.18:00 asti. Vastaanottoaika lääkärihoitajatyöparille kahden viikon sisällä yhteydenotosta	Vuonna 2019 Hausjärvellä on päässyt kiireettömän suun hoidon tutkimukseen keskimäärin 35 päivän sisällä (T3 mittaus). Puolikiireelliseen suun hoitoon Hausjärvellä on päässyt noin kolmen viikon sisällä (T3 mittaus). Ajanvarauksen seurannan mukaan tutkimusajan on saanut kuitenkin keskimäärin kuukauden sisällä ja puolikiireellisen ajan kahden viikon sisällä (saatavissa oleva ensimmäinen vapaa aika). Oitin hammashoitolassa on käytössä sähköinen ajanvaraus hammaslääkärin vastaanotolle. Oitissa hammaslääkärin hoitoaikoja on saanut arkisin klo 8:00-18:00 ja suuhygienistin aikoja klo 7.30-18:00.
Toimivat palvelut	Mielenterveys- ja päihdeyksikkö (MPY) kehittää uusia toimintatapoja, palveluiden oikea-aikainen saatavuus.	Ketterätyöryhmän toimintaa tarjotaan myös hausjärveläisille.	MPY on luonut lyhytterapeuttisen hoitoprosessin. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen runsaaseen kysyntään vastaa sairaanhoitajan ajanvaraukseton aamuvastaanotto, jossa aloitetaan hoito tai tehdään hoidon tarpeen arvio. Arviosta hoitoon pääsyyn aikaa on kulunut 3-4 viikkoa. Yhteistyö sairaanhoitopiirin kanssa jatkui viikoittaisilla palaverilla, jossa tarvittaessa asiakkaille järjestettiin tarkoituksenmukaisin hoitopaikka, alueellisen hoidonporrastuksen mukaan. Yhteistyötapaamisia yhteistyötahojen kanssa jatketaan.

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni Hyria Säätiö

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat palvelut	Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	1. Peruskoulun päättäneet sekä lukion tai ammatillisen koulutuksen keskeyttäneet nuoret saadaan ohjattua työhön tai koulutukseen.	Toiminta on vapaa-ehtoista asiakkaalle. Vuoden 2019 yhteishaussa 2 nuorta jäi ilman paikkaa. Kumpikin sai 2. asteen paikan kesän aikana.
		2. Yhteistyö kunnan koulu-, nuoriso- ja perusturvatoimen kanssa toimii saumattomasti.	Tavoite saavutettiin. Yhteistyö on ollut tiivistä.
		3. Työpajan kapasiteetti on täydessä käytössä.	Tavoitteesta jätiin vähän: -47 toimintapäivää.
		4. Nuorten työpajatoiminnan vaikuttavuutta mitataan vuosittain.	Tavoite on toteutunut. Työpaja -toiminnan vaikuttavuutta mitataan valtakunnallisen Sorvari-kyselyn avulla sekä Hyria -säätiön oman asiakaskyselyn avulla.
	Työpajatoiminta: asiakkaiden siirtyminen työhön tai koulutukseen	1. Aikuisten työpajalta vähintään 50 % asiakkaista siirtyy työelämään tai koulutukseen. Työpajan kapasiteetti on täydessä käytössä. Yhteistyö kunnan perusturvatoimen kanssa toimii saumattomasti.	Tavoite on toteutunut. Työpajan toimintapäivätoteuma (2848) ylitti tavoitetason (2500). Asiakkaista 64,7 % siirtyi työelämään, työkokeiluun tai koulutukseen. Työpajan kapasiteetti on ollut täydessä käytössä. Yhteistyö kunnan kanssa on saumatonta.
		2. Aikuisten työpajatoiminnan vaikuttavuutta mitataan vuosittain.	Tavoite on toteutunut. Aikuisten työpajatoiminnan vaikuttavuutta on mitattu asiakastytytyväisyyskyselyn ja palautekeskustelujen avulla.

Hausjärven Talo Oy

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Kunnan elinvoima-ohjelmaa tukeva toiminta	Omistajan määräämän toiminnan toteutus päätösten mukaisesti	Yritysten toimitilatarpeisiin vastaaminen oman toiminnan tai ohjaavan toiminnan kautta	Ei ollut kysyntää tilikauden aikana.
Yhteistyö Hausjärven yrittäjien kanssa	Yhteistyöhanke Hausjärven yrittäjien kanssa	Toteutuneet yhteistyöhankkeet ja yksi tapahtuma.	Ei toteutunut.

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

YritysVoimala Oy

Strateginen vuositavoite	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat palvelut	Yritysten tarvitsemien perusneuvontapalvelujen tuottaminen, yksi neuvontapäivä kuukaudessa Hausjärvellä.	Neuvontapalveluja saaneiden asiakkaiden lukumäärä vähintään 550 / vuosi, joista hausjärveläisiä noin 10 %.	Toteutunut. Neuvontaa saaneiden asiakkaiden lukumäärä oli 780, joista Hausjärveläisiä 78.
	Yritysten tarvitsemien perusneuvontapalvelujen tuottaminen	Asiakastyytyväisyyskyselyn mukainen tulos on yli 8,0.	Toteutunut

RHL-Data Oy

Vuonna 2003 perustettu RHL-Data Oy toimi omistajiensa välittömässä ohjauksessa 16 vuotta. Yhtiö tuotti seudullisesti omistajilleen ict-palveluita ja sen toimintaa laajennettiin vuonna 2009 talous-, henkilöstöhallinto- ja hankintapalveluilla. RHL-Data Oy tuotti tukipalveluita omistajilleen kustannustehokkaasti sekä edisti ja kehitti omaa ja omistajiensa toimintaa kehittämishankkein ammattitaitoisen ja sitoutuneiden työntekijöiden voimin yhteistyössä järjestelmä- yms. palveluiden toimittajien kanssa.

Seudullisen yhtiön ja sen kautta tukipalvelutoiminnan kehittäminen olisi edellyttänyt panostuksia, joihin Riihimäen kaupunki ei ollut valmis. Selvitysten jälkeen RHL-Data Oy:n omistajat päättivät talous- ja henkilöstöhallintopalveluiden ja ict-palveluiden uudelleenjärjestelyistä omien päätöksentekoaikataulujensa mukaisesti kevään, kesän ja alkusyksyn 2019 aikana.

Vuoden 2019 aikana peruspalveluiden tuottaminen ja osallistuminen merkittävän muutoksen läpiviemiseen liikkeenluovutusten valmisteluna ja toteuttamisena vaativat suurta työpanosta koko yhtiön henkilöstöltä. Pitkästä ja monivaiheisesta prosessista huolimatta yhtiössä tuotettiin palvelut omistajille ilman häiriöitä. Henkilöstössä tapahtui vaihtuvuutta vain vähän. RHL-Data Oy:n toimintaan kohdistuneiden merkittävien muutosten vuoksi ei uusia toiminnan kehittämiseen tähtääviä asioita edistetty eikä toteutettu.

RHL-Data Oy:n ict-palvelut siirtyi liikkeenluovutuksena Kuntien Tiera Oy:lle 1.10.2019 ja talous- ja henkilöstöhallintopalvelut siirtyi liikkeenluovutuksena Sarastia Oy:lle 1.11.2019. Yhtiön hankintapalveluissa toiminut henkilö siirtyi Riihimäen kaupungin palvelukseen.

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

4.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA (luvut euroa)	2019	2018
Toimintatuotot	23 062 919,68	23 067 653,18
Toimintakulut	-65 992 680,63	-65 585 988,04
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3 683,13	2 977,13
TOIMINTAKATE	-42 926 077,81	-42 515 357,72
Verotulot	32 650 877,08	31 690 445,84
Valtionosuudet	13 453 600,00	13 374 466,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 373,17	10 969,26
Muut rahoitustuotot	33 740,87	48 161,43
Korkokulut	-229 837,46	-260 335,34
Muut rahoituskulut	-2 882,36	-2 906,33
Rahoitustuotot ja – kulut	-192 605,78	-204 110,97
VUOSIKATE	2 985 793,49	2 345 443,14
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 928 582,97	-3 128 030,60
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset	-2 928 582,97	-3 128 030,60
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	57 210,53	-782 587,46
Tilinpäätössiirrot	2 140,15	499,28
Tilikauden verot	-11 760,58	-13 039,77
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-706,54	-218,75
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	46 883,56	-795 346,70

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2019	2018
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	34,9	35,2
Vuosikate/poistot %	102,0	75,0
Vuosikate, €/ asukas	361	279
Asukasmäärä	8 270	8 416

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

KUNTAKONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

€ Konsernivaluutta

	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 985 793,49	2 345 443,14
Satunnaiset erät		0,00
Tilikauden verot	-11 760,58	-13 039,77
Tulorahoituksen korjauserät	-680 823,47	249 147,76
	2 293 209,44	2 581 551,13
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 205 533,25	-2 226 721,35
Rahoitusosuudet investointimenoihin		4 075,57
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	475 097,22	224 180,38
	-2 730 436,03	-1 998 465,40
Toiminnan ja investointien rahavirta	-437 226,59	583 085,73
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	17 260,17	17 260,17
	17 260,17	17 260,17
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 951 345,55	429 806,97
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 808 196,91	-5 946 264,59
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 041 246,59	3 181 394,12
	2 184 395,23	-2 335 063,50
Oman pääoman muutokset	0,00	-356 871,36
	0,00	-356 871,36
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	3 128,94	-33 333,14
Vaihto-omaisuuden muutos	20 717,90	17 633,65
Saamisten muutos	101 549,03	-193 342,05
Korottomien velkojen muutos	363 250,18	904 030,74
	488 646,05	694 989,20
Rahoituksen rahavirta	2 690 301,46	-1 979 685,49
Rahavarojen muutos	2 253 074,87	-1 396 599,76
Rahavarat kauden lopussa	4 845 044,20	2 591 969,33
Rahavarat 1.1.	2 591 969,33	3 988 569,09

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	6 104	4 716
Investointien tulorahoitus, %	93	106
Lainanhoitokate	0,6	0,4
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,8
Kassan riittävyys, päivää	24	13

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

KUNTAKONSERNIN TASE VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	2 105 541,75	2 224 855,77
Aineettomat oikeudet	175 304,60	215 361,69
Muut pitkävaikutteiset menot	1 930 237,15	2 009 389,48
Ennakkomaksut	0,00	104,60
Aineelliset hyödykkeet	42 083 119,06	41 866 109,27
Maa- ja vesialueet	6 607 566,65	6 619 065,68
Rakennukset	22 785 932,64	23 599 865,99
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 691 012,31	9 646 588,34
Koneet ja kalusto	942 147,38	997 226,94
Muut aineelliset hyödykkeet	800,29	800,29
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 055 659,80	1 002 562,03
Sijoitukset	4 017 361,81	3 926 760,09
Osakkuusyhteisöosuudet	415 577,82	403 214,31
Muut osakkeet ja osuudet	3 468 261,59	3 372 763,21
Muut lainasaamiset	124 482,01	141 742,18
Muut saamiset	9 040,39	9 040,39
PYSYVÄT VASTAAVAT	48 206 022,63	48 017 725,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	43 499,18	65 654,51
Valtion toimeksiannot	0,00	29 443,30
Lahjoitusrahastojen varat	29 499,61	29 549,61
Muut toimeksiantojen varat	13 999,57	6 661,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	163 253,30	183 971,20
Aineet ja tarvikkeet	162 051,06	182 900,44
Muu vaihto-omaisuus	1 202,24	1 070,76
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset	122 275,56	163 018,27
Lainasaamiset	0,00	30 000,00
Muut saamiset	122 275,56	133 018,27
Lyhytaikaiset saamiset	1 840 209,46	1 901 015,78
Myyntisaamiset	1 034 142,75	1 131 398,77
Muut saamiset	554 666,20	391 688,43
Siirtosaamiset	251 400,51	377 928,58
SAAMISET YHTEENSÄ	1 962 485,02	2 064 034,05
RAHOITUSARVOPAPERIT	381,88	381,88
Osakkeet ja osuudet	381,88	381,88
Rahat ja pankkisaamiset	4 844 662,32	2 591 587,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 970 782,52	4 839 974,58
VASTAAVAA	55 220 304,32	52 923 354,21

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni		
KONSERNIN TASE		
VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	20 014 860,16	19 973 285,97
Peruspääoma	14 523 831,54	14 523 831,54
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	25 228,19	25 228,19
Arvonkorotusrahasto		3 160,21
Muut omat rahastot	2 933,43	5 073,57
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 415 983,46	6 568 210,52
Oikaisu edellisiin tilikausiin	0,00	-356 871,36
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	46 883,56	-795 346,70
VÄHEMMISTÖOSUUDET	6 302,42	5 595,88
PAKOLLISET VARAUKSET	831 104,10	1 105 062,75
Muut pakolliset varaukset	831 104,10	1 105 062,75
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	96 133,95	115 160,34
Valtion toimeksiannot	11 838,29	33 259,09
Lahjoitusrahastojen pääomat	52 626,58	46 277,41
Muut toimeksiantojen pääomat	31 669,09	35 623,84
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	17 850 945,58	16 327 225,59
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 547 125,10	15 970 655,13
Lainat julkisyhteisöiltä	303 820,48	356 570,46
Lyhytaikainen vieras pääoma	16 420 958,10	15 397 032,69
Joukkovelkakirjalainat	237 914,25	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 208 520,37	7 788 780,26
Lainat julkisyhteisöiltä	52 719,98	49 699,09
Saadut ennakot	42 645,04	39 364,50
Ostovelat	3 521 296,53	2 343 964,30
Muut velat	538 852,30	551 078,73
Siirtovelat	3 819 009,65	4 624 145,81
VIERAS PÄÄOMA	34 271 903,68	31 724 258,27
VASTATTAVAA	55 220 304,32	52 923 363,21

Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	36,3	37,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,5	46,5
Velat ja vastuut % käyttötuloista	49,5	47,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1.000 €	5 462,9	5 416,0
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	660,6	643,5
Lainakanta 31.12., 1.000 €	26 350	24 166
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 186	2 871
Lainasaamiset, 1.000 €	124	142

Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Kuntakonsernin omavaraisuus ei näin ollen ole riittävä ja kuntakonsernin velkarasitetta voidaan pitää merkittävänä.

5 Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Hausjärven kunnan tilikauden 2019 tulos on ylijäämäinen 4 795,38 euroa. Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että ylijäämä siirretään taseeseen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

Taseessa on siirron jälkeen ylijäämää 5 068 060,90 euroa. Näin ollen voidaan todeta, että kuntalain 110 §:n mukainen alijäämän kattamisvelvollisuus ei koske Hausjärven kuntaa vuoden 2019 tilinpäätöksen perusteella.

II TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

1 Valtuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen

Perusturvan toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi			
Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta			
Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Syrjäytymisen ehkäiseminen	yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi; työmarkkinatuen kuntaosuuden maksulistalla olevien henkilöiden määrä/kk.	Hyvä taso: max 25 hlöä/kk Tyydyttävä taso: 26 - 29 hlöä/kk	Tyydyttävää tasoa ei saavutettu: yli 300 pv työmarkkinatuen kunta-osuuden maksulistalla olleiden määrä/kk oli 36. Tästä määrästä noin puolet kuitenkin oli asiakkaita, jotka on jo aktivoitu (osa-aikatyössä, nuoret kohti työtä ja ammatinvalinnanohjaus-palvelussa).
Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut			
Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön rekrytointi ja palveluksessa pitäminen	Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.	Avoinna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytetään pätevillä henkilöillä. Tilanne on henkilöstön pysyvyyden osalta parempi kuin vuonna 2018. Tilanne arvioidaan henkilöstökertomuksessa.	Tavoite saavutettiin osittain: Avoinna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytettiin pätevillä henkilöillä. Sekä vakituisten että erityisesti määräaikaisten työ- ja virkasuhteissa olevien työntekijöiden kohdalla tapahtui vaihtuvuutta.
Lasten ja nuorten hyvinvointi.	Varhaisen tuen vahvistaminen ja ehkäisevän lastensuojelutyön kehittäminen.	Kunnan oman tukihenkilötoiminnan organisointi. Toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit).	Tavoite saavutettiin: tukihenkilörekrytointi tammikuussa 2020 tapahtuvaan koulutukseen tapahtui syksyn aikana. Toimintamalleja luotiin koulupudokkaille ja masentuneille äideille.
Lasten ja nuorten hyvinvointi.	Lastensuojelutarpeen selvittäminen lain edellyttämässä määräajoissa.	Hyvä taso: 100 % ilmoituksista otettu käsittelyyn 7 arkipäivän kuluttua ilmoituksesta	Tavoite saavutettiin.
Vanhusten kotona asumisen tukeminen.	Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus.	Kotikuntoutus toimii suunnitellusti. Kuntouttava intervallihoito toimii suunnitellusti.	Tavoite saavutettiin

Tilinpäätös 2019

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimiva palvelurakenne vanhustenhuollon palveluissa.	Säännöllisen kotihoidon piirissä yli 75-v. 13,5 % Tehostetun asumispalvelun asiakkaat 9,98 %	Hyvä taso: 9,98 % /tehostettu asumispalvelu; säännöllisen kotihoidon piirissä yli 75-v. 13,5 % Tyydyttävä taso: 10,2 % /tehostettu asumispalvelu; säännöllisen kotihoidon piirissä yli 75-v. 13,4 %	Tavoite saavutettiin: Tehostetussa asumispalvelussa asiakkaita oli 10,3 % ja säännöllisen kotihoidon piirissä yli 75-vuotiaita 17,2 %
Toimiva palvelurakenne vammaispalveluissa.	Asiakkaiden tarpeita vastaavien palvelujen tarjoaminen.	Tuetun asumisen vahvistaminen (itsenäinen asuminen)	Tavoite saavutettiin. Tuetun asumisen henkilöresursseja vahvistettiin yhdistämällä sosiaalitoimiston ja vammaispalvelun henkilöstöresursseja.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Seudulliseen Ohjaamo-hankkeeseen osallistuminen	Kävijämäärän seuranta vuosittain kuntatasolla.	Hausjärveläisten kävijämäärä Ohjaamossa oli 66 yksilökäyntiä.

Sivistyslautakunnan toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen.	Jatko-opiskeluun päässeet Hausjärveltä päättötodistuksen saaneista (%).	Tyydyttävä taso 95 %, hyvä taso 98 %	Tavoite saavutettu, toteuma oli 97,3 %.
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen.	Lasten ja nuorten liikuntaharrastusten lisääminen	Liikuntakerhojen ympärivuotinen tarjonta Hikiällä, Oitissa ja Ryttylässä.	Tavoite saavutettu. Kerhokertoja oli 490.
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen.	Lasten ja nuorten päihdevalistus yhteistyössä sidosryhmien kanssa (vanhempaintoimikunnat, urheiluseurat,...)	Jokaisella koululla on järjestetty vähintään yksi tilaisuus. Nuorisotoimella jatkuva puuttuminen päihteiden ja tupakan käyttöön. Nuorten tukeminen ongelmissa.	Tavoite saavutettu.

Tilinpäätös 2019

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Päämäärä-	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Lukio-opetuksen säilyminen kunnassa.	Hausjärven perusopetuksen päättötodistuksen saaneista, lukioon hakeutuvista nuorista, 45 % hakee oman kunnan lukioon.	Lukioon hakeutui 16 opiskelijaa. Lukuvuoden 2019-2020 aloitti 18 opiskelijaa. Prosentti osuus oli 44,4.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Koulutilojen saneerauksiin ja tilantarpeisiin varautuminen	1. Ryttylän koulun seuraavan vaiheen toteutus alkaa suunnitelmien mukaisesti. 2. Oitin koulun tarveselvitys ja hankesuunnitelma valmistuu talousarviovuoden aikana.	1. Tavoite saavutettu. 2. Oitin koululle on tehty kuntoarvio ja toteutusvaihtoehtoselvitys. Varsinaista hankesuunnitelmaa ei ole tehty, sivistystoimi on tekemässä koulu- ja päiväkotiverkkoselvitystä.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Kirjaston digitaalisten palvelujen, aukiolotuntien ja käyttäjämäärien lisääminen	1. Vuoden 2019 aikana valmistuu selvitys itsepalvelukirjaston toteuttamisen kustannuksista ja aikataulusta. 2. Kirjasto on auki myös kesällä.	1. Valmistelussa 2. Tavoite saavutettu.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Kansalaisopiston palveluiden tarjoaminen kuntalaisille	1. Opiston tuntimäärä kasvaa vuoden 2018 toteutumaan verrattuna. 2. Opiston opiskelijoiden määrä kasvaa vuoden 2018 toteutumaan verrattuna.	1. Vuonna 2018 tuntimäärä oli 2358 ja vuonna 2019 2310. 2. vuonna 2018 opiskelijoita oli 707 ja vuonna 2019 737.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja työkyvyn ylläpito	Henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamalli (Hausbändi)	Toimialalla käynnissä olevien hankkeiden lukumäärä.	Kaksi hanketta toteutui keväällä.
Muuttuviin toimintaympäristön haasteisiin vastaaminen	Toimialan toiminnan muutoksia ennakoihin Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen valtakunnallisiin hankkeisiin hakeutuminen.	Toimialalla käynnissä olevien hankkeiden lukumäärä.	1. Hausjärven kirjaston ja koulujen yhteistyösuunnitelma. 2. Miten voin auttaa. 3. Tutor-opettaja toiminta. 4. Lukiuudistuksen toimeenpano. 5. Esi- ja perusopetuksen tasa-arvo

Tilinpäätös 2019

Teknisen lautakunnan toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi			
Päämäärä	Tavoite	Mittari	
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Varma ja laadukas infrastruktuuri: vesi, viemäri ja tiestö	Toimintahäiriöt ja katkokset: Tyydyttävä taso: enintään 6/vuosi Hyvä taso: enintään 3/vuosi	Hyvä taso saavutettu. Yksi katkos ollut.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Järjestetyn vesihuollon piiriin kuuluminen.	Tyydyttävä taso: Vesi- ja viemärilaitoksen liittymisprosentti kasvaa yli 0,7 % Hyvä taso: Vesi- ja viemärilaitoksen liittymisprosentti kasvaa yli 1,4 % / vuosi	Tavoitetta ei saavutettu. 7 uutta liittyjää vesilaitokseen, lisäksi kahden vesiosuuskunnan toiminta siirrettiin kunnan vastuulle 60 liittyjää. Liittymisprosentti kasvanut 0,5 %
Hausjärvellä kuntalaiset voivat hyvin	Hyvinvointikertomus: Liikenneturvallisuuden parantaminen. Liikenneturvallisuustyö ryhmässä esiinnousseiden parannustoimenpiteiden toteuttaminen.	Tyydyttävä taso: Kaksi parannustoimenpidettä toteutetaan vuoden aikana. Hyvä taso: Kolme parannustoimenpidettä toteutettu. Liikenneturvallisuustyön aktivoiminen Hausjärven kunnassa.	Tyydyttävä taso saavutettu. Tekninen toimiala on toteuttanut 2 uutta liikenneturvatoimenpidettä, Oitin keskustaan on rakennettu ajonesto puomi kevyenliikenteen reitille estämään luvaton liikennettä. Oitissa on uusittu suurin osa liikenteenopastuslaitteista. Ryttylään on parannettu katuvalaistusta ja lisätty suojatiet koulun lähistön kaduille.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Yksityisteiden toimintaedellytysten parantaminen. Yksityistieläki muuttaa kunnan velvollisuuksia yksityisteitä kohtaan, tielautakunta lakkaa.	Tyydyttävä taso: Kunta järjestää yhteistoiminta- ja neuvontatilaisuuksia yksityistiekunnille, 1 tilaisuus/vuosi Hyvä taso: Kunta järjestää yhteistoiminta- ja neuvontatilaisuuksia yksityistiekunnille, 2 tilaisuutta/vuosi.	Tavoitetta ei saavutettu. Tekninen toimiala ei ole järjestänyt yksityistiekunnille yhteistoiminta, eikä neuvontatilaisuuksia vuoden aikana.

Tilinpäätös 2019

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Ympäristöpalveluiden toteuttaminen	Tyydyttävä taso: Yhden ulkoilu- ja virkistysalueen toteuttaminen tai kunnostus vuodessa Hyvä taso: Kunta on mukana kahdessa ulkoilu- ja virkistysalueen toteuttamisessa tai kunnostuksessa vuodessa	Hyvä taso saavutettu. Kunta on ollut mukana jatkokehittämissä, Kirsikkapuistoa yhdessä kyläyhdistyksen kanssa. Ryttylään on rakennettu yhdistysten toimesta luontopolku, jossa kunta on ollut rahoittajana yhdessä Vuokko säätiön kanssa. Hausjärven kunta on asentanut Ykslammien alueelle monitoimiliikuntalaitteen.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Laadukkaat koulutilat	1. Ryttylän koulun rakentaminen alkanut 2. Oitin koulun hankesuunnitelma valmis	1. Tavoite saavutettu. Ryttylän koulurakentaminen on alkanut ja Oitin koululle on tehty kuntoarvio ja toteutusvaihtoehtoselvitys. 2. Tavoitetta ei saavutettu. Varsinaista hankesuunnitelmaa ei ole tehty, sivistystoimi on tekemässä koulu- ja päiväkotiverkkoselvitystä.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentaminen Tonttien rakentaminen käyttökuntoon kaavoitustilanteen ja tonttikysynnän mukaan.	Tyydyttävä taso: Ryttylän kunnallistekniikan suunnittelu tehty Hyvä taso: Ryttylän kunnallistekniikan rakentaminen alkanut	Tyydyttävä taso saavutettu. Ryttylän Aurinkorannan kunnallistekniset suunnitelmat ovat valmistuneet, rakentamiseen ei ollut tarvetta ryhtyä vuoden 2019 aikana.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Puistojen rakentaminen	1. Oitinharjun puiston kehittäminen, 2. Liikunta-alueen kehittäminen	Tavoitteet saavutettu. Oitinharjulle on tehty parkkipaikka ja yhteys Savelantieltä Oitinharjulle. Frisbeegolfrata on rakenteilla.
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Kunnallistekniikan saneeraaminen	Tyydyttävä taso: Saneeraushanke valmistelussa. Hyvä taso: Saneeraushankkeen suunnittelu valmistunut, valmistelu tähtää hankkeen toteutukseen 2020- 2021	Tyydyttävä taso saavutettu. Kunnallistekniikan seuraava saneeraushanke on määritelty ja sen osalta suunnittelua alkoi syksyllä. Suunnittelu tähtää uuden investointiohjelman mukaisesti hankkeen toteutusta vuodelle 2021 -2022.

Tilinpäätös 2019

Päämäärä	Tavoite	Mittari	Toteuma
Toimivat kunnalliset peruspalvelut on saatavissa omasta kunnasta tai talousalueelta	Nykyisten tilojen kunnon ylläpitäminen	Tyydyttävä taso: PTS-suunnitelman mukaisten hankkeiden toteutuksen valmistelu vuotta ennen toteutusta Hyvä taso: Suunnitelman mukaisten toteutus ja tulevaisuuden tarpeiden kartoitus, tilojen käyttöasteen parantaminen, yhdessä käyttäjien kanssa	Tavoite saavutettu. Tekninen toimiala on toteuttanut PTS suunnitelmaa määrärahojen puitteissa. Lisäksi valmistelussa on PTS suunnitelma päivitys vuosille 2021 -2025 – 2030

2 Käyttötalouden toteutuminen

Kuntalain 65 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Valtuusto päättää talousarviosta.

Kunnan toiminta perustuu toimialoihin ja palvelukeskuksiin, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia tasoja. Toinen palvelukeskuksista sisältää myös ympäristölautakunnan.

Käyttötalouden sitovat toiminnalliset tavoitteet eli strategiset vuositavoitteet on esitetty edellisen kappaleen taulukossa. Valtuustotason sitovien tavoitteiden lisäksi on asetettu myös lautakuntiin nähden sitovia tavoitteita, jotka on esitelty tulosalueilla.

Sitova tavoite sitoo kunnanhallitusta, lautakuntia, palvelukeskuksia ja viranhaltijoita samalla tavoin kuin määräraha. Sitovat tavoitteet ovat tavalla tai toisella mitattavissa. Yhden määrärahan puitteissa voi olla yksi tai useampia sitovia toiminnallisia tavoitteita, mutta kahdella tai useammalla määrärahalla ei voi olla yhteisiä sitovia toiminnallisia tavoitteita. Tilinpäätökseen liittyvässä toimintakertomuksessa verrataan toteutunutta toimintaa valtuuston hyväksymiin sitoviin tavoitteisiin. Tulos- ja vastuualueiden kohdalla esitetyt painopistealueet, kehittämiskohteet ja tunnusluvut ovat olleet talousarviossa esitettyjä operatiivisia tavoitteita ja indikaattoreita, joilla ei ole erityistä sitovuutta kunnan toimielimiin nähden.

Käyttötalouden ja investointiosan sitovuus on seuraava:

1. Käyttötalouden määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta päättää toimielintasolla valtuusto.
Määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta tulosaluetasolla päättää asianomainen toimielin ottaen huomioon valtuuston talousarvion hyväksymät mahdolliset sitovat meno- tai tuloperusteet, joilla poiketaan sitovuuden yleissäännöstä.
2. Valtuusto päättää investointien määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta hankeryhmittäin, jotka ovat sitovia hanketasolla. Valtuuston hankeryhmittäin päättämistä osista hanketasolla päättää tekninen lautakunta.
3. Valtuusto hyväksyy sitovasti myös seuraavat tuloslaskelmaosan määrärahat: korkomenot, muut rahoitusmenot ja satunnaiset kulut sekä rahoitusosasta antolainojen lisäykset, pitkäaikaisten lainojen vähennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset. Valtuusto hyväksyy sitovasti seuraavat tuloslaskelmaosan tuloarviot: verotulot, valtionosuudet, korkotulot, muut rahoitustulot ja satunnaiset tulot sekä rahoitusosasta antolainojen vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja lyhytaikaisten lainojen lisäykset. Valtuusto hyväksyy talousarviossa sitovasti rahoitusosasta myös satunnaiset erät ja toimintapääoman muutoksen.
4. Investointiosan irtaimen määrärahan siirrosta käyttötalouden osaan päättää kunnanhallitus.
5. Toimielimet eivät saa päättää käyttösuunnitelmissaan sisäisten erien käytöstä.
6. Kunnanhallitus voi tarvittaessa täsmentää näitä määräyksiä talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

2.1. Kunnanvaltuusto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Uuden strategian mukaiset, koko kuntaa ja kuntakonsernia koskevat päämäärät on esitetty alla. Toteuttamissuunnitelmat tehdään toimialoilla. Toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi on esitetty koottuna käyttötalousosan lopussa.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

Strategiset päämäärät

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

Hausjärvi on maakunnallisesti vetovoimainen yritys- ja asuinpaikka. Monipuolinen tonttitarjonta ja neljä elinvoimaista taajamaa mahdollistavat luonnonläheisen ja turvallisen asumisen edellytykset. Hyvä saavutettavuus luo erinomaiset edellytykset työllistymiselle ja yrittämiselle.

Väestönkasvua tuetaan lisäämällä kunnan vetovoimaa, näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä tarjoamalla monipuolisesti tontteja kaikkiin tarpeisiin.

- Hausjärvellä on maakunnan pienin työttömyysaste.
- Hausjärvi on yrittäjyyden ykköskunta maakunnassa.
- Hausjärven kunnan talous on tasapainossa.

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä – Toimivat palvelut

Kunnalliset palvelut järjestetään ja tuotetaan kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hausjärvi on maakunnan turvallisin kunta

- Hausjärven kunta on vetovoimainen työnantaja ja sillä on palvelutuotannon edellyttämät henkilöstöresurssit käytössä.
- Kehitetään ja tehostetaan palveluja jatkuvasti.
- Panostetaan kuntalaisten hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisemiseen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä.
- Edistetään kokonaisvaltaista turvallisuusajattelua kaikissa kunnan palveluissa.

Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!

Hausjärvellä on helppo osallistua ja vaikuttaa. Kuntalaisille ja alueen muille toimijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua hyvinvoinnin, palveluiden ja viihtyvyyden lisäämiseen. Yhdessä luomme viihtyisän, turvallisen ja tapahtumarikkaan asuinympäristön. - Meillä on pöhinää!

- Lisätään päätöksenteon avoimuutta ja kuntalaisten osallistamista. Viestintä on avointa ja vuorovaikutteista.
- Parannetaan yhteisöllisyyttä.
- Otetaan kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset mukaan kehittämään kuntaa.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

10 Kunnanvaltuusto

TALOUSLUVUT

10 KUNNANVALTUUSTO	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTAKULUT	-69 119	-63 300	-54 331	8 969	-14,2 %
Toimintakulut ulkoinen	-66 346	-60 000	-51 149	8 851	-14,8 %
Toimintakulut sisäinen	-2 773	-3 300	-3 183	117	-3,6 %
TOIMINTAKATE	-69 119	-63 300	-54 331	8 969	-14,2 %
TILIKAUDEN TULOS	-69 119	-63 300	-54 331	8 969	-14,2 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valtuusto hyväksyi tilinpäätöksen 4.6.2019. Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2021-2022 hyväksyttiin 3.12.2019. Samalla hyväksyttiin talousarvion muutos, verotulojen, valtionosuuksien, rahoitustuottojen ja -kulujen sekä investointien osalta. Valtuusto kokoontui tilikauden aikana yhteensä kahdeksan kertaa. Kokouksista videoitiin kolme.

Tämän lisäksi pidettiin 21.5.2019 valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin kuluvan vuoden toteumaa ja talousarviota sekä käsiteltiin talouden sopeuttamisohjelmaa. Lokakuun 22. päivä pidettiin valtuuston talousarvioseminaari.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Säästöä talousarvioon nähden tehtiin henkilöstökulujen osalta. Muilta osin menot ja tulot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

2.2. Keskusvaalilautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tulosalue vaalit sisältää kunnallisvaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalien, europarlamenttivaalien, mahdollisten maakuntavaalien ja kansanäänestysten järjestämisen.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

Suunnitelmakaudella pidetään eduskunta- ja europarlamenttivaalit ja mahdollisesti maakuntavaalit vuonna 2019 sekä kuntavaalit vuonna 2021.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tavoitteena on vaalien onnistunut järjestäminen.

TALOUSLUVUT

Keskusvaalilautakunnalla on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

20 KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	14 170	13 300	28 081	14 781	111,1 %
Toimintatuotot ulkoinen	14 170	13 300	28 081	14 781	111,1 %
TOIMINTAKULUT	-18 363	-28 900	-39 397	-10 497	36,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-18 290	-28 300	-38 239	-9 939	35,1 %
Toimintakulut sisäinen	-74	-600	-1 157	-557	92,9 %
TOIMINTAKATE	-4 193	-15 600	-11 316	4 284	-27,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-4 193	-15 600	-11 316	4 284	-27,5 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Eduskuntavaalit pidettiin 14.4.2019 ja europarlamenttivaalit 25.5.2019. Molempia vaaleja edelsi ennakkoonäänestys. Vaalien järjestelyihin ja lakisääteisiin toimenpiteisiin liittyen keskusvaalilautakunta kokoontui alkuvuoden aikana yhteensä kolme kertaa.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Sekä menot että tulot toteutuivat talousarvion raameja suurempina. Nettona tilikauden tulos toteutui hieman talousarvion raamia parempana.

2.3. Tarkastuslautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäjänä kunnan tarkastuslautakunta vastaa tarkastuksen resursseista. Tarkastusviranomaisena tarkastuslautakunta vastaa valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arvioinnista ja toisaalta kontrolloi sitä, että kunnan tilintarkastus toteutetaan hyvän kunnallisen tilintarkastustavan edellyttämällä tavalla.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja yhdessä tuottavat sellaisia tarkastusarviointeja ja -raportteja, että ne tukevat hallinnon ja talouden asianmukaista hoitamista mutta toisaalta varmistavat riittävällä tavalla niiden oikeellisuutta ja tuloksellisuutta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja suorittavat vuoden 2019 huhtikuun loppuun mennessä toimintavuoden 2018 talouden ja hallinnon arvioinnin ja tarkastuksen sekä antavat työstään valtuustolle tarkastuslautakunnan osalta arviointikertomuksen ja tilintarkastuksen osalta tilintarkastuskertomuksen. Ulkoista tilintarkastusta suoritetaan tarkastuslautakunnan hyväksymän tarkastussuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti.

TALOUSLUVUT

Tarkastuslautakunnalla on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

TALOUSLUVUT

30 TARKASTUSLAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTAKULUT	-24 632	-28 100	-22 883	5 217	-18,6 %
Toimintakulut ulkoinen	-24 584	-28 000	-22 810	5 190	-18,5 %
Toimintakulut sisäinen	-47	-100	-73	27	-27,0 %
TOIMINTAKATE	-24 632	-28 100	-22 883	5 217	-18,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-24 632	-28 100	-22 883	5 217	-18,6 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kunnan tilintarkastajana toimi PwC Julkistarkastus Oy, JHTT-yhteisö 31.5.2019 asti, jonka jälkeen yrityskaupan seurauksena tilintarkastusyhteisö muuttui KPMG Julkistarkastus Oy:ksi. Tarkastuslautakunta kokoontui tilikauden aikana 6 kertaa.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Talous toteutui talousarvion määrärahojen puitteissa.

41 Kunnanhallitus

2.4. Kunnanhallitus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Kunnanhallituksen vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: kunnanhallitus ja ylin johto ja kuntien yhteistoiminta. Kunnanhallitus vastaa lisäksi Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskuksen sekä Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskuksen tuloarvioista ja määrärahoista sekä palvelukeskuksille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

Kunnanhallitus vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen valmistelutyöstä.

Kunnanhallitus vastaa myös kuntastrategiaa täydentävän henkilöstö-, elinvoima-, markkinointi- ja viestintäohjelman toteuttamisesta.

Kunnanhallituksen vastuulla on koko kunnan talouden seuranta ja ohjeistus siten, että vuoden 2019 tulos muodostuu vähintään talousarvion mukaiseksi.

TALOUSLUVUT

41 KUNNANHALLITUS	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	116 699	384 830	359 132	-25 698	-6,7 %
Toimintatuotot ulkoinen	116 699	384 830	359 132	-25 698	-6,7 %
TOIMINTAKULUT	-497 611	-488 130	-446 545	41 585	-8,5 %
Toimintakulut ulkoinen	-489 089	-480 430	-438 964	41 466	-8,6 %
Toimintakulut sisäinen	-8 522	-7 700	-7 581	119	-1,5 %
TOIMINTAKATE	-380 912	-103 300	-87 414	15 886	-15,4 %
TILIKAUDEN TULOS	-380 912	-103 300	-87 414	15 886	-15,4 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskeva maakunnallinen valmistelutyö eteni maakunnallisen aikataulun mukaisesti. Sote-uudistus kaatui ennen edustakuntavaaleja, jonka jälkeen valmistelua jatkettiin vapaaehtoiselta pohjalta maakuntaliiton vetämänä.

RHL-seudun johtoryhmä kokoontui kaksi kertaa alkuvuoden aikana. Kunnanhallitus kokoontui tilikauden aikana yhteensä 13 kertaa.

Hausjärven kunnanvaltuusto hyväksyi 4.6.2019 (45 §) kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Kunnanhallitus on 11.6.2019 (141 §) hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Kunnanhallitukselle ja -valtuustolle on saatettu tiedoksi talouden toteuma 1-2/2019 (kunnanhallituksen kokous 9.4.2019), toteuma 1-4/2019 (valtuustoseminaari 21.5.2019), toteuma 1-7/2019 (kunnanhallituksen kokous 27.8.2019 § 64) ja toteuma 1-10/2019 (kunnanhallituksen kokous 26.11.2019 § 240). Osavuosikatsaus ajalta 1.1.-30.6.2019 käsiteltiin kokouksessa 10.9.2019 § 182. Hallintosääntö päivitettiin tarkastelujakson aikana.

TALouden TOTEUMAN ARVIOINTI

Sekä toimintatulot että toimintamenot jäivät budjetoitua matalammalle tasolle. Nettotasolla raami ylitettiin noin 11 000 eurolla. Tuloja ja menoja käsitellään tarkemmin tulosalueiden kohdalla.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tämä tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: kokoukset, toimikunnat, edustus ja huomionosoitukset sekä kunnanjohtaja.

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLA

Kunnanhallituksen ja ylimmän johdon keskeiset tehtävät valtuuston hyväksymän strategian toteuttamisessa:

1. Kunnanhallituksella ja kunnanjohtajalla on kokonaisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valtakunnalliseen uudistukseen liittyvästä kunta-, seutu- ja maakuntakohtaisesta valmistelusta. Tavoitteena pidetään, että valtuusto voi tehdä tähän liittyvät päätöksensä vuoteen 2020 mennessä.
2. Kunnan talouden seuranta ja ohjeistus niin, että vuoden 2019 tulos muodostuu vähintään talousarvion mukaiseksi.
3. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan malli päivitetään.
4. Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja työkyvyn ylläpito
5. Kunnanjohtaja, hallituksen ja valtuuston puheenjohtaja osallistuvat tiiviisti seutujohtoryhmän toimintaan.
6. Kuntalaisille järjestetään vuosittain tiedotus- ja keskustelutilaisuus kunnan asioista.
7. Selvitetään nopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuus kunnassa ja asukkaiden halu panostaa niiden hankintaan.
8. Kehitetään asiakaspalautejärjestelmä kunnan erikseen valittavalle toimialalle.

SITOVAT TULOSTAVOITTEET

Tavoitteet on jaettu kunnan strategisten päämäärien alle.

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Toteutetaan elinvoimaohjelmaa sekä markkinointi- ja viestintäohjelmaa.

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Toteutetaan henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamallia kaikilla toimialoilla, tavoitteena on vähintään 10 kehittämisideaa.
- Tuetaan kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista sekä yhteisöllisyyttä järjestämällä erilaisia kuntalaistapahtumia. Suurimpina tapahtumina ovat HausjärviLove sekä Mommilan soudut.
- Järjestetään palveluliikenne kuntalaisille

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta tukevat urheiluseuroja ja kyläyhdistyksiä eri hankkeissa

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

430 Kunnanhallitus ja ylin johto

TALOUSLUVUT

430 Kunnanhallitus ja ylin johto	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	94 443	384 830	359 132	-25 698	-6,7 %
TOIMINTAKULUT	-490 429	-467 330	-439 363	27 967	-6,0 %
Toimintakulut ulkoinen	-481 907	-459 630	-431 709	27 921	-6,1 %
Toimintakulut sisäinen	-8 522	-7 700	-7 581	119	-1,5 %
TOIMINTAKATE	-395 987	-82 500	-80 232	2 268	-2,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-395 987	-82 500	-80 232	2 268	-2,7 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sote-valmistelun mukaiset lausunnot on annettu ajallaan ja perusturvajohtaja Teija Suorsa-Salonen on osallistunut Sote-ohjausryhmän ja valmistelu-elimen kokouksiin. Hämeen omistajapoliittisiin kokouksiin ja seutujohtoryhmään on osallistunut kunnanjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanvaltuuston puheenjohtaja.

Kunnanhallituksen päätöksen perusteella toteutettiin IKIDIGI -jatkohanke ajalla 10.1.2019-31.12.2019. Hanke toteutettiin Leader -hankkeena. Hankkeen hyväksytty kustannusarvio ja tuki 34 830 euroa otettiin mukaan vuoden 2019 talousarviomuutoksessa. Toteutuneet kustannukset vuoden 2019 aikana olivat yhteensä 26 500 euroa. Vastaava tuki jaksettiin tuotoksi vuodelle 2019. Hanke toteutui tavoitteiden mukaisesti. Kunnan henkilöstölähtöistä kehittämisen mallia on toteutettu suunnitelmien mukaisesti.

Kuntalaisille on järjestetty avoimia keskustelutilaisuuksia Oitin taajamasuunnitelmasta ja kunnan tilinpäätöksestä. Lisäksi järjestettiin Nivos Oy:n ja kunnan yhteinen keskustelutilaisuus kuituverkosta. Kunta oli mukana Mommilan 30-vuotissouduissa ja HausjärviLove -konsertissa.

TALouden TOTEUMAN ARVIOINTI

Kunnan talouden seuranta ja ohjeistus on parantunut joka vuosi ja vuoden 2019 tulos muodostui hieman talousarviota paremmaksi. Myös kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan malli päivitettiin.

Toimintakulut ovat toteutuneet lähes suunnitelmien mukaisesti. Toimintatuottoihin on budjetoitu pysyvien vastaavien luovutusvoitot sekä tuki Ikidigi- hankkeen kustannuksille. Luovutusvoitot sisältävät myyntivoiton Työsyke Oy:n osakkeiden myynnistä 120 600 euroa.

440 Kuntien yhteistoiminta**TEHTÄVÄN KUVAUS**

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

Hausjärven kunta osallistuu HHT-kasvukäytäväsopimuksen mukaiseen toimintaan ja kehittämiseen, Yritysvoimalan työhön, Hämeen liiton ja Vanajavesikeskuksen toimintaan, maakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon valmisteluun sekä seutujohtoryhmän työskentelyyn.

TALOUSSLUVUT

440 Kuntien yhteistoiminta	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	22 256	0	0	0	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-7 182	-20 800	-7 182	13 618	-65,5 %
Toimintakulut ulkoinen	-7 182	-20 800	-7 182	13 618	-65,5 %
TOIMINTAKATE	15 074	-20 800	-7 182	13 618	-65,5 %
TILIKAUDEN TULOS	15 074	-20 800	-7 182	13 618	-65,5 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kuntien yhteistoiminta toteutui suunnitelmien mukaisesti. Kunta osallistui HHT-kasvukäytäväsopimuksen III-vaiheeseen, Vanajavesikeskuksen kokouksiin ja infoihin. Kunnanjohtaja on osallistunut Suomen kasvukäytävä ohjausryhmään ja Vanajavesikeskuksen tapahtumiin. Hausjärvellä on VATE:ssa varajäsenen paikka ja Sote-ohjausryhmässä varsinainen paikka. Talousalueyhteistyön osalta on oltu vahvasti mukana Yritysvoimala Oy:n toiminnassa.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Tulosalueen kulut muodostuvat HHT-kasvukäytävähankkeen sekä Vanajavesisäätiön kuntakohtaisesta rahoitusosuudesta.

45 Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus

2.5. Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat vastuualueet: 1) keskitetty henkilöstöhallinto, 2) hallinnon sisäiset palvelut, 3) ruoka- ja siivouspalvelut, 4) talouden suunnittelu ja seuranta sekä 5) sisäinen tarkastus ja riskienhallinta

Vastuuhenkilö oli 25.8. asti kunnanjohtaja ja 26.8. alkaen talousjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLA

Hallinto- ja sisäiset palvelut palvelukeskuksen keskeiset tehtävät valtuuston hyväksymän strategian toteuttamisessa:

1. Henkilöstöohjelman tavoitteiden toimeenpano ja seuranta
2. Työhyvinvoinnista huolehtiminen ja työkyvyn ylläpito yhdessä työterveyshuollon kanssa
3. Sisäisten palveluiden kehittämisestä, tehokkuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta huolehtiminen
4. Talouden suunnittelusta ja ajanmukaisesta seurannasta huolehtiminen
5. Sisäisen valvonnan ohjeiden sekä riskienhallinnan ajanmukaisuudesta huolehtiminen

TALOUSLUVUT

45 Hallinto ja sisäiset palvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	2 134 338	2 273 900	2 241 692	-32 208	-1,4 %
Toimintatuotot ulkoinen	138 391	111 200	152 234	41 034	36,9 %
Toimintatuotot sisäinen	1 995 947	2 162 700	2 089 458	-73 242	-3,4 %
TOIMINTAKULUT	-3 384 165	-3 420 500	-3 584 032	-163 532	4,8 %
Toimintakulut ulkoinen	-3 142 219	-3 045 100	-3 208 753	-163 653	5,4 %
Toimintakulut sisäinen	-241 946	-375 400	-375 278	122	0,0 %
TOIMINTAKATE	-1 249 827	-1 146 600	-1 342 340	-195 740	17,1 %
POISTOT	-18 799	-25 600	-18 230	7 370	-28,8 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 268 626	-1 172 200	-1 360 570	-188 370	16,1 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Hausbändi-hanke saatettiin päätökseen ja loppuraportti toimitettiin Työsuojelurahastolle alkuvuoden aikana. Teknisen sopimuksen (TS) työn vaatavuuden arviointityöskentely (TVA) suoritettiin vuoden 2019 aikana.

Yhteistyö työterveyshuollon kanssa työkyvyn kehittämisessä on jatkunut tiiviinä ja vaikuttavia toimenpiteitä on kehitetty. Sairauspoissaolojen kasvu on saatu taittumaan. Sairauspoissaolojen syiden tarkastelua on syvennetty työterveyshuollon kanssa ja sovittu ennaltaehkäisevien menetelmien kehittämisestä kohdennetusti. Tarkastelujaksolla toteutettiin työterveyshuollon kanssa Työkuuntoon polku -pilottihanke kotipalvelun työntekijöille. Tänä aikana vahvistettiin fyysistä toimintakykyä ja lisättiin mm. ravintotietoutta.

45 Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus

Tilikauden aikana on pidetty kaksi koko kunnanviraston yhteistä virastokokousta sekä palvelukeskusten yhteisiä toimialakokouksia.

Tilikauden aikana siirryttiin hankkimaan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut Sarastia Oy:stä ja ICT-palvelut Tiera Oy:stä.

Tilikauden tulosta seurattiin raportoimalla siitä hallitukselle ja edelleen valtuustolle noin kahden kuukauden välein. Päivitetyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet hyväksyttiin valtuustossa 4.6.2019 ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet kunnanhallituksessa 11.6.2019.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Suurin toimintakulujen ylitykseen vaikuttanut tekijä oli Sarastia Oy:hyn palveluihin siirtyminen, joka aiheutti noin 95 000 euron ylimääräiset kulut tilikaudelle. Sisäisten ruoka- ja siivouspalvelutuottojen tasaus vuoden aikana toteutuneiden kustannusten mukaiseksi oli syynä siihen, että toimintatuotot jäivät budjetoidusta.

Menojen ja tulojen toteumaa on eritelty tarkemmin tulosalueiden toteuman arvioinnissa.

Tammi-joulukuu 2019

450 Keskitetty henkilöstöhallinto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Keskitetty henkilöstöhallinto sisältää seuraavat toiminnot: 1) henkilöstöhallinto, 2) henkilöstöedut ja 3) työsuojelu ja yhteistoiminta.

Palkanlaskentapalvelut hankitaan RHL-Data Oy:ltä.

Vastuhenkilö on 25.8. asti kunnanjohtaja ja 26.8. alkaen talousjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Kuntastrategian painopistealueisiin ja linjauksiin pohjautuvan henkilöstöohjelman 2018-2021 tavoitteiden toimeenpaneminen.
2. Otetaan käyttöön kaikki toimialat kattava henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamalli.
3. Kehitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa varhaisen tuen käytäntöjä työkykypulmissa ja pyritään ehkäisemään sairauspoissaoloja sekä erityisesti niiden pitkittymistä. Huolehditaan työterveyshuoltopalvelujen toteutumisesta toimintasuunnitelman mukaisena sekä kustannuksiltaan kohtuullisina.
4. Kehitetään työsuojelun toimintaohjelman tavoitteiden mukaisesti työoloja tavoitteena työhyvinvoinnin tukeminen ja työturvallisuus. Turvallisuushavaintoilmoituskäytäntöä tehostetaan tiedotuksella.
5. Tuetaan kunnan yhtenäistä työnantajapolitiikkaa säännöllisillä esimieskirjeillä, esimieskokouksilla sekä esimiestyön tueksi laadituilla ajantasaisilla ohjeistuksilla. Vahvistetaan säännöllisten kehityskeskustelujen roolia kunnan työnantajapolitiikassa. Tavoitteena on, että kaikki toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevat käyvät esimiehensä kanssa kehityskeskustelun vuosittain.
6. Jatketaan toimenpiteitä palkan tehtävä- ja henkilökohtaisten osien määräytymisperusteiden selkeyttämiseksi. Päämääränä on edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja luottamusta työnantajapolitiikan johdonmukaisuuteen sekä toisaalta luoda edellytyksiä yhteismitalliseen palkkarakenteeseen tulevaa sote-muutosta silmällä pitäen.
7. Valmistaudutaan tulevaan maakunta- ja sote-uudistukseen henkilöstöhallinnon ja henkilöstöpolitiikan näkökulmasta.

Sitovat tulostavoitteet:

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Henkilöstöohjelmasta johdetun ”hausjärveläisen hyvän työn” -mallin laatiminen ja käyttöön ottaminen ts. kuinka toteutamme kunnan strategian mukaisia tavoitteita ja Hausjärven kunnan työnantaja-arvoja hyvää työtä tekemällä.
- Henkilöstöohjelmasta 2018-2021 tiedottaminen henkilöstölle ja esimiehille sekä henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen.

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Palkkausjärjestelmän kehittämistä jatketaan TS:n tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmän laatisella. (TVA-työskentely)
- Henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin tueksi laaditaan mittaristo henkilökohtaisten lisien myöntämiselle (HTA-arviointijärjestelmä)

450 Keskitetty henkilöstöhallinto

- Sairauspoissaoloja ja erityisesti niiden pitkittymistä ehkäiseviä toimenpiteitä kehitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamallin ylläpitäminen, jota tuetaan Hausbändi-hankkeella sekä siihen liittyvällä Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinnon suorittamisella (15 osallistujaa).
- Hausbändi -jatkohankkeen toteuttaminen
- Otetaan käyttöön henkilöstölähtöiseen kehittämiseen liittyvä kehittämisideoiden palkitsemiskäytäntö.

TALOUSLUVUT

450 Keskitetty henkilöstöhallinto	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	108 879	113 500	115 639	2 139	1,9 %
Toimintatuotot ulkoinen	108 037	113 500	115 372	1 872	1,6 %
Toimintatuotot sisäinen	842	0	267	267	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-550 109	-445 000	-462 583	-17 583	4,0 %
Toimintakulut ulkoinen	-540 606	-445 000	-455 406	-10 406	2,3 %
Toimintakulut sisäinen	-9 503	0	-7 177	-7 177	100,0 %
TOIMINTAKATE	-441 230	-331 500	-346 944	-15 444	4,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-441 230	-331 500	-346 944	-15 444	4,7 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Hanke henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamallin käyttöönottamiseksi eli Hausbändi-hanke saatiin päätökseen tilikaudella. Hanke on loppuraportoitu Työsuojelurahastolle ja loppuraportti on saatavilla kunnan kotisivuilla. Kokonaisuudessaan hanke oli onnistunut ja vaikuttavuudeltaan hyvä. Hankkeen aikana toteutettiin useita kehittämishankkeita läpi toimialojen. Hankkeeseen liittyi tietopuolista koulutusta sekä kehittämishankkeita työyhteisöissä. Tietopuolisen koulutuksen yhteistyökumppanina toimi Hyria Koulutus Oy. Tuotekehittäjän erikoisammattitutkinnon suoritti yhteensä 13 työntekijää. Hanketta rahoittamassa oli Työsuojelurahasto.

Hausjärven ja Kärkölen kunnat saivat ajanjaksolle 9/2019-7/2021 Kevan kehittämisrahaa, joka kohdennetaan esimiesten valmennukseen työkykyjohtamisen asioissa. Hankkeen kokonaisarvo on 50 000 €, jossa Hausjärven kunnan omarahoitusosuus on 15 000 € ja Kärkölen kunnan omarahoitusosuus 10 000 €.

Henkilöstökirje Hauska Henki on vakiinnuttanut paikkansa ja ilmestyy säännöllisesti kuukausittain. Henkilöstökirjeessä on aktiivisesti esitelty henkilöstöohjelman sisältöä ja suunnattu huomiota Hausjärven kunnan työnantaja-arvoihin ja hyvään sekä laadukkaaseen kuntatyöhön.

Teknisen sopimuksen (TS) työn vaativuuden arviointityöskentely (TVA) aloitettiin ja työ saatiin päätökseen vuoden 2019 aikana.

450 Keskitetty henkilöstöhallinto

Henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin mittariston (HTA-arviointijärjestelmä) laatiminen aloitetaan tilikauden 2020 aikana.

Yhteistyö työterveyshuollon kanssa työkyvyn kehittämisessä on jatkunut tiiviinä ja vaikuttavia toimenpiteitä on kehitetty. Sairauspoissaolot (mukana työtapaturmista aiheutuneet poissaolot) lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 1,3 % (97 kalenteripäivää) ollen nyt 17,8 kalenteripäivää/henkilö (2018: 17,3 kpv.). Vuonna 2019 työtapaturmista johtuneet poissaolot 525 olivat kalenteripäivää. Vuonna 2018 työtapaturmista johtuneet poissaolot olivat 139 kalenteripäivää.

Tarkasteltaessa sairauspoissaoloja ilman työtapaturmista aiheutuneita poissaoloja vuoteen 2018 verrattuna, sairauspoissaolot vähenivät vuonna 2019 2,4 % (2019: 16,6 kalenteripäivää/henkilö, 2018: 17,0 kalenteripäivää/henkilö).

Tilikauden aikana toteutettiin työterveyshuollon kanssa Työkuntoon polku -pilottihanke kotipalvelun työntekijöille, jonka aikana vahvistettiin fyysistä toimintakykyä ja lisättiin mm. ravintotietoutta.

Tarkastelujakson aikana toteutettiin TyöSyke Oy:n omistajien kanssa yhteistyössä työterveyspalvelujen kilpailutus ja työterveyshuollon osakeyhtiön osakekannan myynti. Päätös TyöSyke Oy:n ja Terveystalon fuusiosta tehtiin tilikauden aikana. Fuusiovaihe kestää 31.3.2020 saakka.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Työterveyshuollon osakeyhtiön osakekannan myyntivoitto Hausjärven kunnalle oli 120 600 euroa.

Työterveyshuollon menot toteutuivat noin 5 prosenttia (8 400 euroa) budjetoitua suurempina. Edellisvuoteen verrattuna kulut alenivat kuitenkin 11 000 euroa. Kelan korvaus työterveyshuollosta 79 000 euroa jaksotettiin tuotoksi ja tilinpäätökseen saamiseksi.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallinto ja sisäiset palvelut sisältää seuraavat toiminnot: 1) hallinto, 2) talous, 3) tieto- ja viestintätekniikka, 4) asuntotoimi, 5) toimistotarvikevarasto, 6) kopiointi ja postitus, 7) talouden suunnittelu ja seuranta sekä 8) sisäinen tarkastus ja riskienhallinta

Kunnan taloushallintopalvelut ostetaan RHL-Data Oy:ltä. RHL-Data Oy:n kanssa järjestetään vuosittain seurantalaverit, joissa käsitellään palvelukeskuksen palvelun ja taloushallinnon järjestelmien laatua ja organisaatorajat ylittävien toimintojen sujuvuutta.

Toimistotarvikevarasto toimii kirjanpidollisesti varsinaisena varastona (tasetilillä).

Atk-tukea ja eräitä muita tieto- ja viestintätekniikan palveluita hankitaan RHL-Data Oy:ltä. Puhelunvälitys ostetaan ulkopuoliselta toimijalta yhdessä Riihimäen kaupungin, Lopen kunnan ja Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän kanssa.

Lähes kaikki esityslista-aineistoihin liittyvä kopiointi- ja postitustyö hankitaan Hyvinkää-Riihimäen seudun ammattikoulutussäätiön (HRAKS) työpajalta. Lautakunnilla on mahdollisuus ottaa käyttöön sähköinen kokousaineistojen toimitus.

Hallinnon sisäiset palvelut vastaa kirjanpidon järjestämisestä, rahoituksen riittävyydestä ja kassavarojen sijoittamisesta ja rahoitusriskien hallinnasta. Hallintopalvelut koordinoi myös kunnan hankintoja.

Vastuuhenkilö oli 26.8. asti kunnanjohtaja ja 26.8. alkaen talousjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

1. Taloudellisen tilanteen seuraaminen ja siihen nopeasti reagoiminen edellyttävät laadukkaita seuranta- ja ennustemenetelmiä. Nykyisiä välineitä hyödynnetään tehokkaasti ja kehitetään uusia menetelmiä.

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

1. Hallinnon ja sisäisten palveluiden toimintamalleja ja työskentelytapoja kehitetään silmälläpitäen mahdollisuuksia sähköisten ja mobiilien ratkaisujen hyödyntämiseen. Ollaan aktiivisesti mukana julkisen hallinnon sähköisten palveluiden käyttöönotossa.
2. Olemassa olevien atk-ohjelmien hyödyntämistä tehostetaan, ja niitä koskevaan kehitystyöhön osallistutaan ensisijaisesti RHL-Data Oy:n puitteissa. Keskeisiä foorumeita ovat henkilöstöhallinnon Populus-tiimi ja vastaava tieto- ja viestintätekniikan työryhmä
3. Kunnan arkistonmuodostuksen ja sitä koskevien suunnitelmien kehittämistä jatketaan arkistolaitoksen antamien sähköisen arkistonmuodostuksen eAMS-määritysten mukaisesti.
4. Kunnan kautta järjestettävien vuokra-asuntojen täyttöaste pyritään pitämään yli 90 %:ssa. Kunta-asunnot Oy:n kanssa järjestetään vakiintuneen käytännön mukaan tilaisuus, jossa yhtiön edustajat ja kunnan viranhaltijat keskustelevalt asuntotoimen kehittämisestä.
5. Selvitetään ICT- ja taloushallinnon palvelujen järjestämistä toimintaympäristön muuttuessa.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

455 Hallinto ja sisäiset palvelut

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

1. Yhdessä palvelukeskuksen kanssa tehdään toimenpiteitä, joilla tähdätään siihen, että kaikki kunnan ostolaskut ovat verkkolaskuja vuoden 2019 aikana.
2. www-sivujen sisällöntuotantoa jatketaan perustana asiakkaan ja kuntalaisen helpon ja riittävän tiedonsaannin näkökulma. Kehitetään verkkosivujen rakennetta entistä käytettävämpään suuntaan. Kunnanvaltuuston kokousten videointi ja kunnanjohtajan videoblogit lisäävät tätä vuorovaikutteisuutta.
3. Kehitetään kunnan viestintää ja läsnäoloa sosiaalisissa medioissa.
4. Asiakkaille ja kuntalaisille annetaan osallistumismahdollisuuksia mm. järjestämällä kuntalaiskyselyitä.

SITOVAT TULOSTAVOITTEET

1. Videoidaan vähintään kaksi kunnanvaltuuston kokousta.
2. Jatketaan www-sivujen kehittämistä, parannetaan tietoisuutta kunnan hankinnoista ja joukkoliikenteestä
3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistukset päivitetään

TALOUSLUVUT

455 Hallinnon sisäiset palvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	28 809	9 800	27 974	18 174	185,5 %
Toimintatuotot ulkoinen	20 931	200	21 052	20 852	10426,1 %
Toimintatuotot sisäinen	7 878	9 600	6 922	-2 678	-27,9 %
TOIMINTAKULUT	-910 050	-893 800	-1 051 483	-157 683	17,6 %
Toimintakulut ulkoinen	-850 863	-827 000	-985 760	-158 760	19,2 %
Toimintakulut sisäinen	-59 187	-66 800	-65 723	1 077	-1,6 %
TOIMINTAKATE	-881 241	-884 000	-1 023 509	-139 509	15,8 %
POISTOT	-4 657	-10 600	-3 458	7 142	-67,4 %
TILIKAUDEN TULOS	-885 898	-894 600	-1 026 966	-132 366	14,8 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sitovat tulostavoitteet saavutettiin:

- Kunnanvaltuuston kokouksista videoitiin 2 kpl, kokoukset, joissa hyväksyttiin tilinpäätös ja talousarvio.
- Kunnan asioista tiedotettiin säännöllisesti ja kunnan www-sivuille lisättiin mm. sivu kunnan hankinnoista.
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 4.6.2019. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje hyväksyttiin kunnanhallituksessa 11.6.2019.

Keskeisten painopistealueiden osalta tilikautta hallitsi muutos sekä taloushallinnon, palkkahallinnon että ICT-toiminnan järjestämisessä. Hausjärven ja Lopen kunta sekä Riihimäen terveyskeskuksen kuntayhtymä joutuivat tekemään päätökset palveluiden järjestämisestä, johtuen Riihimäen kaupungin päätöksestä irtaantua yhteisesti omistetusta RHL-Data Oy:stä. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut hankittiin 1.11.2019 alkaen Sarastia Oy:ltä ja ICT-palvelut 1.10.2019 alkaen Kuntien Tiera Oy:ltä. Projektityö siirtymisen mahdollistamiseksi alkoi kesän 2019 aikana. Tuotantokäyttö aloitettiin suunnitelmien mukaisesti 1.1.2020 mutta projektin loppu- ja jälkityöt työllistävät sekä tulosaluetta että toimialoja myös vuonna 2020. Jälkitöinä suoritetaan kevään ja syksyn 2020

aikana mm. irtaimistokirjanpidon, käyttöomaisuuskirjanpidon ja talousarvion järjestelmien muutokset sekä konsernilaskennan konversio.

Tilikaudella Hausjärven ja Lopen kunta sekä Riihimäen Seudun terveystieteiden kuntayhtymä jatkoivat ICT-toiminnan yhteistoiminnallisen järjestelmän selvittämistä. Kunnanhallitus hyväksyi yhteistoimintasopimuksen allekirjoittamisen 5.11.2019. Tavoitteena on järjestää ICT-toiminnot yhdessä Hausjärven, Lopen ja kuntayhtymän omilla henkilöillä yhteisesti toimien. Hausjärven kunnalle perustettiin tietohallintosuunnittelijan toimi (kunnanhallitus 27.8.2019) ja paikkaan valittiin Timo Pirinen 1.1.2020 alkaen. Lopen kunnalle palkattiin ICT erityisavustaja. Sopimus yhteistoiminnasta allekirjoitettiin 13.1.2020.

Hausjärven kunnan tietosuojatyöryhmä teki työtä tietosuojan toteutumisen edistämiseksi ja tiedonhallinnan muutoksia varten. Vuoden 2019 aikana Hausjärven kunnassa valmisteltiin teknisen valvonnan periaatteita ja sosiaalihuollon tietoturvan ja tietosuojan omaavalvontasuunnitelmaa. Turvasähköposti otettiin käyttöön sitä tarvitseville ja salassapitositoumuksia päivitettiin. Lisäksi tehtiin Hausjärven kunnan yleinen sopimusten tietosuojaliite sekä laadittiin ja päivitettiin tietosuojatiedotteita.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Toimintamenot ylittyivät noin 158 000 eurolla. Sarastia Oy:hyn siirtyminen aiheutti tulosalueelle 95 000 euron ylimääräiset kulut. Kuluihin sisältyi Sarastia Oy:n veloittamien projektituntien lisäksi RHL-Data Oy:n tekemää selvitystyötä siirtymiseen liittyen sekä ICT-toimittajien veloittamat kuluja järjestelmien ja liittymien siirtymisen johdosta. Ylitykseen vaikutti lisäksi palkkojen osittainen ristissä olo elinkeinot ja kehittäminen palvelukeskuksen kanssa.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ruoka- ja siivouspalvelut sisältää kunnan eri toimipisteisiin järjestettävät ruoka- ja siivouspalvelut.

Vastuuhenkilö on ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Ruoka- ja siivouspalvelujen henkilökunta työstää kunnan uudistetuista arvoista, visiosta ja strategisista päämääristä omaa työskentelyään ohjaavat arvot, vision ja strategiset päämäärät pyrkimyksenään palvella kuntalaisia mahdollisimman hyvin. Edellisistä johdetaan henkilökohtaiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan kehityskeskusteluissa.
2. Kunnanhallitus on päättänyt Ryttylän koulun palvelukeittiöpilotista, jossa pääruoka ostetaan valmiina ja energialisäkkeet ja salaattit valmistetaan paikalla. Pilotin aikana selvitetään asiakkaiden mielipiteet sekä kustannukset verrattuna omaan tuotantoon. Ruoka- ja siivouspalvelut lisäksi kokeilee Monnin koulun ruoan tuottamista cook & chill-menetelmällä kylmäksi. Näin keskuskeittiön kapasiteettia voidaan nostaa.
3. Osana Hausbändi-hanketta Ruoka- ja siivouspalveluihin kehitetään ympäristöjärjestelmä työyksikön ympäristöjalanjäljen selvittämiseksi ja pienentämiseksi.
4. Henkilöstökyselyssä 2016 kehittämiskohteiksi nousseita työnjakoa, työilmapiiriä ja ongelmien ratkomista rakentavasti henkilökunta on työstänyt muokaten yksikön pelisäännöt. Kehittämistä jatketaan osana Hausbändi-hanketta pilotoimalla tiimityökokeilu. Tavoitteena on pitää yllä ja vahvistaa henkilökunnan työmotivaatiota ja työhyvinvointia.

Sitovat tulostavoitteet:

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Yksikön tiedottamista kehitetään lisäämällä tietosisältöä kunnan verkkosivuille. Vuonna 2019 otetaan käyttöön ruokapalvelun toiminnanohjausjärjestelmä. Ohjelman avulla voidaan muun muassa julkaista ruokalistat automaattisesti kunnan verkkosivuilla ja älylaitteissa sekä järkeistää ruokapalvelutoimintaa.

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Johtamisesta kehitetään valmentavaksi ja henkilöstön itseohjautuvuutta tuetaan pyrittäessä tiimityöhön.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Ruoka- ja siivouspalvelut -yksikköä kehitetään henkilöstölähtöisesti osana Hausbändi-hanketta. Tiimityön pilotti aloitetaan keväällä 2019.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

466 Ruoka- ja siivouspalvelut

TALOUSLUVUT

466 Ruoka- ja siivouspalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	1 996 650	2 150 600	2 098 078	-52 522	-2,4 %
Toimintatuotot ulkoinen	9 424	-2 500	15 809	18 309	-732,4 %
Toimintatuotot sisäinen	1 987 226	2 153 100	2 082 269	-70 831	-3,3 %
TOIMINTAKULUT	-1 924 006	-2 081 700	-2 069 965	11 735	-0,6 %
Toimintakulut ulkoinen	-1 750 750	-1 773 100	-1 767 587	5 513	-0,3 %
Toimintakulut sisäinen	-173 256	-308 600	-302 378	6 222	-2,0 %
TOIMINTAKATE	72 643	68 900	28 113	-40 787	-59,2 %
POISTOT	-14 142	-15 000	-14 773	227	-1,5 %
TILIKAUDEN TULOS	58 501	53 900	13 340	-40 560	-75,2 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Ruoka- ja siivouspalvelujen visio, toiminta-ajatus, arvot ja strateginen päämäärä työstettiin koko kunnan kattavista yhteistoiminnallisesti yksikön työpajoissa. Ne ovat nähtävinä kunnan verkkosivuilla.

Ruokapalveluissa kokeillaan palvelukeittiömallia Ryttylän koulukeskuksessa vuoden 2020 kevätlukukauden loppuun saakka. Kokeilun loppupuolella kootaan tietoa kustannuksista verrattuna omaan tuotantoon. Kokeiluajan tiedot analysoidaan loppukevään 2020 aikana, minkä jälkeen ruokapalvelun toimintamallista kunnanhallitus/-valtuusto tekee päätöksen.

Ruoan maistuvuudesta saadaan palautetta laadunmittauslaitteen avulla. Laitteella mitataan kaikkien koulujen ja Lehtimajojen ruokasalin asiakaspalautetta siten, että laite on yhden ruokalistakierron ajan kussakin kohteessa. Palautteen perusteella nykyisiä reseptejä kehitetään ja ruokalistalle vaihdetaan maistuvampia ruokia

Monnin kouluun tuotettavan ruoan valmistus kypsennä ja jäähdytä -menetelmällä vakiinnutettiin. Tuotantotavan muutos lisää keskuskeittiön kapasiteettia, joka ei ole riittävä kaikkiin kunnan kouluihin ja päiväkoteihin tuotettaessa ruokaa kypsennä ja tarjoa -menetelmällä.

Lehtimajojen keittiön työyhteisöön oli tarkoitus kehittää tiimityöpilotti osana Hausbändi-hanketta. Tavoitetta ei saavutettu mutta Ruoka- ja siivouspalvelut pääsi mukaan Kuntekon toteuttamaan kolmeen itseohjautuvuustyöpajaan. Työpajoihin mahtui mukaan vain pieni osa yksikön henkilöstöstä. Itseohjautuvuusprosessista työpajoissa saadun tiedon perusteella Työsuojelurahastosta haettiin ja saatiin vuodeksi 2020 määräraha itseohjautuvuuden vahvistamiseksi. Tiimityön ja itseohjautuvuuden tavoitteet ovat yhteneväiset: Pitää yllä ja vahvistaa henkilökunnan työmotivaatiota ja työhyvinvointia laajentamalla henkilökunnan mahdollisuuksia tehdä itsenäisiä päätöksiä omaan työhönsä liittyen. Itseohjautuvuuden vahvistamisella haetaan myönteisiä vaikutuksia työnjaon ja työilmapiirin sekä ongelmien ratkomisen kokemuksiin.

Hausbändi-hankkeena Ruoka- ja siivouspalveluihin valmistui jätehuollon kehittämissuunnitelma, mikä on osa ympäristöjärjestelmää. Yksikön laatu- ja ympäristöjärjestelmää kehitetään virkatyönä. Hankkeet eivät ole vielä valmistuneet.

Tammi-joulukuu 2019

466 Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruokapalvelun toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön yläasteen keskuskeittiössä. Asiakkaille muutos näkyy kunnan verkkosivuilla julkaistavina sähköisinä ruokalistoina. Asiakkaat voivat ladata mobiililaitteisiinsa Jamix-sovelluksen, jonka kautta he saavat koulujen ja päiväkotien ruokalistat. Asumispalvelujen ruokalistaa kehitetään parhaillaan. Ruokalistan valmistuttua myös Perusturvan ruokalistat ovat saatavilla verkkosivuilla ja mobiililaitteissa.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Kokonaisuudessaan Ruoka- ja siivouspalvelujen menojen toteuma noudattaa talousarviota. Runsaat 5 000 euroa ulkoisiin toimintakuluihin varattua rahaa jäi käyttämättä.

48 Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus

2.6. Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus sisältää seuraavat tulosalueet: elinkeinojen kehittäminen, markkinointi, EU- ja muut tuet, maataloustoimi, työllistäminen, siviilipalvelus, joukkoliikenne, seutulippu, kansainvälinen toiminta ja ympäristölautakunta.

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskuksen tehtävä on edistää ja kehittää kunnassa asumista ja yrittämistä. Tätä tehtävää palvelukeskus toteuttaa ympäristöä ja kunnan erityispiirteitä kunnioittaen, yhdessä eri toimijoiden kanssa paikallisesti ja seudullisesti.

Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskuksella on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

TALOUSLUVUT

48 Elinkeinot ja kehittäminen	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	403 588	418 400	379 215	-39 185	-9,4 %
Toimintatuotot ulkoinen	398 575	418 400	362 171	-56 229	-13,4 %
Toimintatuotot sisäinen	5 014	0	17 044	17 044	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-1 258 691	-1 347 300	-1 179 793	167 507	-12,4 %
Toimintakulut ulkoinen	-1 233 258	-1 323 200	-1 156 634	166 566	-12,6 %
Toimintakulut sisäinen	-25 434	-24 100	-23 159	941	-3,9 %
TOIMINTAKATE	-855 103	-928 900	-800 578	128 322	-13,8 %
POISTOT	-6 414	-5 100	-5 131	-31	0,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-861 517	-934 000	-805 709	128 291	-13,7 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valtuusto hyväksyi Oitin Kalliontien ja Savelantien osa-alueen asemakaavan, Erkylän kylän korttelin 601 asemakaavan, Niittylän ranta-asemakaavan ja Ryttylän Puujoen eteläisen asuinalueen asemakaavan.

Yritysvoimalan kanssa yhteistyötä on tehty tuloksellisesti. Syksyllä osallistuttiin Tampereen alihankintamessuille ja yritysten pikaneuvonta järjestettiin kerran kuukaudessa Hausjärvellä. Kunta järjesti yhdessä Hausjärven yrittäjien kanssa yritysviikon ohjelman. Kunta järjesti keväällä 2019 Palvelumessut yhdessä paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Kunnanjohtaja on osallistunut tarvittaessa Hausjärven yrittäjien hallituksen kokouksiin. Kunnanjohtaja on ollut mukana myös Yritysvoimala Oy:n hallituksessa ja Suomen Kasvukäytävän ohjausryhmässä.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Palvelukeskuksen menot toteutuivat 128 000 euroa talousarviota pienempinä. Asiantuntijapalveluissa säästettiin 137 000 euroa. Tilikauden aikana kaavasuunnittelijan toimi oli täyttämättä. Tällä oli suora vaikutus henkilöstökulujen toteutumiseen talousarviota pienempinä.

482 Elinkeinojen kehittäminen

TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat seuraavat toiminnot: elinkeinojen kehittäminen, markkinointi, EU- ja muut tuet, maataloustoimi, työllistäminen, siviilipalvelus ja kansainvälinen toiminta.

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Vuonna 2017 hyväksyttävän elinvoima-ohjelman toimenpiteitä toteutetaan. Samoin uudistetaan vuonna 2015 hyväksytyn yritysvaikutusten arviointiohjelman. Nyt tavoitteena on luoda pohja elinvoimavaikutusten arvioinnille. Hyvin toimivaa yhteistyötä jatketaan yrittäjien, yrittäjäjärjestöjen ja MTK:n kanssa elinvoimatoimikunnassa. Yrittäjien palveluita tuotetaan erityisesti Yritysvoimala Oy:n ja kunnanjohtajan kautta. Kunnanjohtaja on aktiivisesti mukana yrittäjäjärjestöjen tilaisuuksissa. EU:n ja muita rahoituksia haetaan tukemaan elinvoiman kehittämistä. Lisäksi ollaan mukana hankkeissa, jotka parantavat olemassa olevien yrittäjien elinvoimaa Hausjärvellä.
2. Markkinoinnin pääkohteina ovat uudet asukkaat ja yrittäjät. Markkinointia tehdään myös seutuyhteistyönä yhdessä Riihimäen ja Lopen kanssa. Markkinoinnissa osallistutaan asunto- ja yrittäjämessuille. Tämän lisäksi markkinoinnissa toteutetaan vuonna 2017 hyväksyttävän markkinointi- ja viestintäohjelman toimenpiteitä.
3. Raideliikenteessä pyritään vaikuttamaan vuoden 2020 jälkeiseen tilanteeseen, jossa lähdetään siitä, että palvelutaso säilyy nykyisellä tasolla.
4. Hausjärven kunta on jatkanut Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kanssa lippuyhteistyösopimusta, jonka edut ovat kuntalaisten käytössä. Sopimuksen mukaan hausjärveläiset voivat ostaa HSL:n matkakortin ja ladata sille henkilökohtaisen kausilipun.
5. Kunta on mukana maaseudun palveluyritysten kehittämis- ja verkottumishankkeessa.
6. Maataloustoimen palvelut on tuottanut vuoden 2012 alusta lähtien Maaseutupalveluyksikkö Häme, joka toimii isäntäkuntamallisesti osana Janakkalan kunnan organisaatiota. Yksikön palvelutuotannon toimivuutta tarkastellaan seurantakokouksessa vuosittain. Tavoite on, että palvelutaso säilyy vähintään nykyisellä tasolla, palveluita ohjataan yhä enemmän sähköisiin palveluihin ja luonnollinen poistuma hyödynnetään kustannuskurissa.
7. Työllistämistä tehdään määrärahojen puitteissa. Työllistämistoimet sovitetaan yhteen perusturvan alaisuudessa toimivan työpajatoiminnan kanssa. Kunnan oman työllistämisen täydentäjäksi voi kunnanjohtaja käynnistää erillisiä työllistämistä tukevia projekteja palkkatuella, työkokeilulla, työharjoittelulla ja muulla Ely- ja TE-toimistojen erillisrahoituksella.
8. Kansainvälinen toiminta käsittää kunnan suhteet ulkomailla sijaitseviin ystävyyskuntiin ja muun kansainvälisen toiminnan. Ystävyyskuntasuhteita ylläpidetään virolaisen Väike-Maarjan ja japanilaisen Naian kunnan kanssa.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

482 Elinkeinojen kehittäminen

TALOUSLUVUT

482 Elinkeinojen kehittäminen	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	244 892	232 200	187 969	-44 231	-19,0 %
Toimintatuotot ulkoinen	244 892	232 200	187 969	-44 231	-19,0 %
TOIMINTAKULUT	-865 728	-864 200	-801 044	63 156	-7,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-857 749	-857 700	-794 796	62 904	-7,3 %
Toimintakulut sisäinen	-7 979	-6 500	-6 248	252	-3,9 %
TOIMINTAKATE	-620 836	-632 000	-613 075	18 925	-3,0 %
POISTOT	-6 414	-5 100	-5 131	-31	0,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-627 250	-637 100	-618 206	18 894	-3,0 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Raideliikenteessä on vaikutettu maakuntaliiton ja Ratahallintokeskuksen kautta siten, että palvelutaso tulee säilymään nykyisellä tasolla tulevina vuosina.

Tonttien markkinointiin ja myyntiin on panostettu koko vuoden aikana. Pihonkaarteessa ja Ryttylän Aurinkorannalla järjestettiin tonttimarkkinat sekä ilmoiteltiin tonteista sähköisessä- ja printtimediassa.

Elinvoimatoimikunta on kokoontunut kerran ja kokouksessa on valmisteltu Hausjärven kunnan ja Hausjärven yrittäjien yrittäjyysviikon tapahtumia ja syksyn alihankintamessuja. Yritysvaikutusten arvioinnin uudistaminen on siirtynyt tuleville vuosille.

Maataloustoimen palvelut on järjestetty isäntäkuntamallilla siten, että isäntäkuntana toimii Janakkalan kunta. Maataloustoimen palvelut ovat toteutuneet tavoitteen mukaisesti.

Työllistämistoimia on tehty määrärahojen puitteissa. Nuorten kesätyötukea haki ja myönnettiin neljälle eri yritykselle yhteensä seitsemän nuoren palkkaamiseen. Hausjärven kunnan työttömyysprosentit ovat olleet Hämeen pienimpiä. Työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat aktiivisten työllistämistoimien johdosta pysyneet pieninä. Naien ja Väike-maarjan edustajat olivat kunnan vieraina.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Tulosalueen menot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti. Suurin budjetoitu tuloerä on työllistämistuki, josta on tuloutunut vasta osa.

Tammi-joulukuu 2019

490 Ympäristölautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ympäristölautakuntaan kuuluvat toiminnot kaavoitus ja maankäytön suunnittelu, ympäristöasiat, rakennusvalvonta ja hallinto.

Vastuuhenkilö on kaavoituspäällikkö/kunnanjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLA

1. Kunnan elinvoiman kehittäminen kaavoituksella ja elinvoiman huomioiminen kaavoitusohjelmassa.
2. Kaavoitusohjelman mukaisten asemakaavojen ja asemakaavamuutosten laatiminen.
3. Suunnitelmallinen maanhankinta ja kaavoitus.

Kaavoitus ja maankäyttö

Kaavoitustöitä tehdään kunnanhallituksen linjaaman kaavoitusohjelman mukaisesti.

Taajamien kasvutarpeita varten raakamaanhankintaa jatketaan. Maanhankintaneuvotteluissa keskitytään v. 2019 taajamien tulevaisuuden kasvusuunnille erityisesti Monnissa. Taajamien kehittäminen vaatii jatkuvaa raakamaan hankintaa elinvoiman edellytysten kehittämiseksi kaavoituksella.

Kaavoituksen valtuuston nähdyn strateginen tavoite vuodelle 2019 on kunnan elinvoiman kehittäminen. Tavoitetasona on joustava, kunnan kehitystä ja elinvoimaa tukeva kaavoitus. Elinvoiman kehittäminen huomioidaan kaavoitusohjelmaan sisällytettävissä kaavahankkeissa.

Asemakaavoituksessa on käynnissä Ryttylässä, Monnissa, Oitissa ja Hikiällä useamman kaava-alueen muutostyöt. Ryttylään on loppuvuodesta 2018 aloitettu uuden pientaloalueen asemakaavoitus Puujoen eteläpuoleiselle alueelle, jonka valmistelutyö painottuu vuodelle 2019. Monniin on vuonna 2018 aloitettu yleisten rakennusten korttelialueen ja uuden pääkadun kaava-alueen pohjoispuolelle asemakaavan laadintaa, kaavoituksen painottuessa vuodelle 2019. Monnin Hikiäntien varren teollisuusalueelle on alkanut asemakaavan muutos- ja laajennustyö yritystoiminnan laajennustarpeiden mahdollistamiseksi. Kaavoitusohjelmalla tullaan määrittämään suunnittelukauden keskeisimmät kaavoitustyöt. Yksityisten maanomistajien maiden kaavoitukset toteutetaan kaavasopimusperiaatteella.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu lakisääteisiin tehtäviin. Merkittävä osuus työn kuvaan on rakentamiseen painottuva neuvonta, rakentamismahdollisuuksien selvittäminen ja suunnittelun ohjaustyö. Rakennusluvitus painottuu suhdanteiden mukaisesti. Uudispientalorakentaminen on pysynyt vuoden 2018 tasolla. Rakennusjärjestyksen uusintatyö on aloitettu vuonna 2018 ja sitä on jatkettu alkuvuoden aikana, mutta sen valmistuminen tulee siirtymään vuodelle 2020 alkuperäisestä aikataulusta poiketen. Uudistuvat säädökset ja sähköisten asiointijärjestelmien uudistukset/pakolliset päivitykset sopimuksineen ovat vieneet aikaa muilta osa-alueilta. Tehdyt muutokset edellyttävät jatkuvaa opiskelua, koulutusta sekä lisäävät neuvontatyön määrää.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

490 Ympäristölautakunta

Ympäristötoimi

Ympäristön toiminta on lakisääteistä luvitusta, neuvontaa ja valvontatyötä. Maa-ainesottoasioissa työ painottuu luvitukseen ja ottoalueiden toiminnan valvontaan. Vuonna 2019 on tulossa lautakuntakäsittelyyn maa-aineslupahakemuksia jotka liittyvät nykyisten maa-ainesottoalueiden toimintojen jatkamiseen ja osin laajentamiseen. Ympäristöluvitusten määrä riippuu yritystoiminnan luvanvaraisuudesta. Ympäristötoimessa neuvonta on erittäin merkittävä osa työmäärästä.

TALOUSLUVUT

490 Ympäristölautakunta	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	158 697	186 200	191 246	5 046	2,7 %
Toimintatuotot ulkoinen	153 683	186 200	174 202	-11 998	-6,4 %
Toimintatuotot sisäinen	5 014	0	17 044	17 044	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-392 964	-483 100	-378 749	104 351	-21,6 %
Toimintakulut ulkoinen	-375 509	-465 500	-361 837	103 663	-22,3 %
Toimintakulut sisäinen	-17 455	-17 600	-16 912	688	-3,9 %
TOIMINTAKATE	-234 267	-296 900	-187 503	109 397	-36,8 %
TILIKAUDEN TULOS	-234 267	-296 900	-187 503	109 397	-36,8 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Tot-%
Henkilöstön määrä	5,1	5,1	5,1	100 %
Kaavatontit				
- uudet pientalotontit, joilla kunnallistekniikka		10	0	-100 %
- tonttivaranto, AO-asuintontit kunnallistekniikassa	62	55	52	95 %
- tonttivaranto, AP/AR-asuintontit kunnallistekniikassa	29	28	27	96 %
- tonttivaranto, yritystontit kunnallistekniikassa	41	35	35	100 %
Rakennusvalvonta, luvitus				
- yhden asunnon talot (uudet)	4	15	4	27 %
- rivitalot (uudet), paritalo		1	1	100 %
- muut luvat	68	120	130	108
-Käyttötarkoituksen muutos asunnoksi			4	

Tonttivaranto käsittää kunnallistekniikassa olevat, nopeasti myytävissä olevat tontit. Näihin lukuihin lisätään uudet pientalotontit, joille rakennettu kyseisenä vuonna kunnallistekniikka. Lainvoimaisia asemakaavatontteja on enemmän kuin yllä olevassa taulukossa on esitetty. Uudet pientalotontit kuvaavat niitä asemakaavoitettuja rakennuspaikkoja joille vuosittain toteutetaan kunnallistekniikka. Tontteja myytäessä ja vuokrattaessa varanto pienenee, ellei vastaavasti rakenneta kunnallistekniikka uusille alueille.

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kaavoitus ja maankäyttö

Kaavoja on laadittu kaavoitusohjelman ja kunnan kaavoituslinjausten mukaisesti seuraavasti:

Valtuusto hyväksyi seuraavat kaavat: Oitin Kalliontien ja Savelantien osa-alueen asemakaavan, Erkylän kylän korttelin 601 asemakaava, Ryttylän Puujoen eteläisen asuinalueen asemakaavan ja Niittylän ranta-asemakaavan.

Alkuvuodesta tehtiin kaksi poikkeamispäätöstä.

Lisäksi on tehty runsaasti tonttimyyntiä edistävää markkinointityötä ja asiakasneuvotteluita.

Monnin, Ryttylän ja Hikiän taajamissa on asemakaavoitettua pientalotonttivarantoa kahden vuoden tarpeisiin kunnan strategian mukaisesti ja Oitissa tonttitarjontaa yli viideksi vuodeksi. Lisäksi Monnissa keväällä lainvoimaistuneen asemakaavan myötä on kaavallinen valmius julkisten, yksityisten ja kaupallisten palvelujen rakentamiselle sekä ensimmäisille kerrostalohankkeille.

Kaavoituspäällikkö irtisanoutui huhtikuun alussa 2019. Henkilöstöjaosto päätti palkata tilalle kavasuunnittelijan, jota ei saatu täytettyä. Kaavoituksen henkilöstövajauksella ei ollut vaikutuksia katsauskauteen kaavoitustöihin kunnanjohtajan vastatessa kaavoituksesta.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnassa keskityttiin uusien rakennuslupien myöntämiseen sekä neuvonta- ja selvitystyöhön mahdollisten rakennushankkeiden osalta. Lisäksi rakennusvalvontaa on työllistänyt ohjelmistojen uusinta/päivitykset sekä niihin liittyvät käyttöönotot sekä sopimuksien uusimiset. Lisäksi tehtiin keskeneräisten rakennuslupahankkeiden loppuunsaattamista ja selvitystyötä.

Rakennusvalvonnassa myönnettiin rakennus- ja toimenpidelupia 1.1.- 31.12.2019 välisenä aikana yhteensä 68 kpl, jatkoaika ym. päätöksiä 124 kpl ja toimenpideilmoituksia 16 kpl. Suunnittelutarveratkaisuja oli 5 kpl ja lupiin liittyviä katselmuksia ja kokouksia oli yhteensä 149 kpl. Uusia yhden asunnon uudisrakentamislupia 4 kpl, käyttötarkoituksen muutoksia asuinrakennuksiksi oli 4 kpl ja 1 paritalo kokonaismäärästä. Asuinrakentaminen oli edellisvuoteen vilkkaampaa.

Ympäristötoimi

Ympäristötoimen tehtävät painoutuivat lupien käsittelyyn ja neuvontaan. Yhteiskäsitteltäviä maa-aines- ja ympäristölupia käsiteltiin kaksi, ympäristölupia yksi ja lupia koskevia muutoksia neljä. Muita tehtäviä olivat mm. viranhaltijapäätökset (7 kpl) ja annetut lausunnot (5 kpl). Neuvontaa tehtiin erityisesti haja-asutusalueen jätevesien käsittelyyn liittyen.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Toimintatuotot jäivät budjetoitua matalammiksi tarkastelukautena. Myös toimintakulut alittivat budjetoidun tarkastelukautena.

2.7. Perusturvalautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Perusturvalautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallinto, sosiaalityö, vammaispalvelut, vanhustenhuolto ja terveyspalvelut.

Perusturvalautakunnan strategia:

Tuemme kuntalaisia erilaisissa elämänvaiheissa ennaltaehkäisevästi, asiakaslähtöisesti ja palveluhenkisesti järjestämällä lakisääteiset sosiaalipalvelut, käyttämällä vaihtoehtoisia palvelujen järjestämistapoja sekä tukemalla omaehtoista vastuunottoa siten, että perusturvallisuus säilyy.

Perusturvalautakunnan eri tehtäväalueilla pyritään vastaamaan hyvinvointikertomuksesta nouseviin haasteisiin: lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi, terveyspalvelujen saatavuuden kehittäminen sekä vanhusten kotona asumisen tukeminen.

Perusturvalautakunnan valtuustotason sitovia tavoitteita ovat:

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointi

- Lastensuojelutarpeen selvitykset saadaan tehtyä lakisääteisessä määräajassa.
- Varhaisen tuen vahvistaminen ja ehkäisevän lastensuojelutyön kehittäminen: toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit)

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön rekrytointi ja palveluksessa pitäminen

- Avoinna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytetään pätevillä henkilöillä.

Vammaispalvelut

- Vammaispalvelujen palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus.
- Tuetun asumisen vahvistaminen (itsenäinen asuminen).

Vanhustenhuolto

- Vanhustenhuollon palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus
- Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus.

Terveyspalvelut

- Hoitoonpääsyn seuranta, kansansairauksien ennaltaehkäisy

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

51 Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnalla on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

TALOUSLUVUT

51 PERUSTURVALAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	2 786 076	2 446 000	2 948 853	502 853	20,6 %
Toimintatuotot ulkoinen	2 766 206	2 446 000	2 932 050	486 050	19,9 %
Toimintatuotot sisäinen	19 870	0	16 803	16 803	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-28 363 762	-28 194 750	-28 447 246	-252 496	0,9 %
Toimintakulut ulkoinen	-27 384 741	-27 205 150	-27 444 804	-239 654	0,9 %
Toimintakulut sisäinen	-979 021	-989 600	-1 002 441	-12 841	1,3 %
TOIMINTAKATE	-25 577 686	-25 748 750	-25 498 393	250 357	-1,0 %
POISTOT	-4 744	-26 100	-13 665	12 435	-47,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-25 582 429	-25 774 850	-25 512 058	262 792	-1,0 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointi

- Lastensuojelutarpeen selvitykset saadaan tehtyä lakisääteisessä määräajassa: Tavoite toteutunut. Kaikki lastensuojelutarpeen selvitykset saatiin tehtyä lakisääteisessä määräajassa.
- Varhaisen tuen vahvistaminen ja ehkäisevän lastensuojelutyön kehittäminen: toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit): Tavoite toteutunut.
 - ➔ Kiintiöpakolaisperheiden vanhemmille kohdennettu vanhemmuuden tukemisen koulutuspaketti jatkui.
 - ➔ Lapsiperheille kehitettiin ennaltaehkäisevää palvelua (lapsiparkki, masentuneet äidit): Maksuton lapsiparkki aloitti toimintansa maanantaisin klo 9-12 kunnanvirastolla elokuussa. Syksyn aikana lapsiparkki toimi 16 kertaa ja parkissa hoidettiin yhteensä 81 lasta. Hurmaavien naisten ryhmässä (masentuneiden äitien vertaistukiryhmä) oli mukana 8 äitiä kuudella kokoontumiskerralla. Ryhmätoimintaan on tulossa jatkoa vuoden 2020 aikana äitien toiveesta ja yleisestä tarpeesta erityistarpeisten lasten vanhempien tukiryhmälle. Lisäksi äitejä kannustettiin omatoimisiin kokoontumisiin, joita suunnittelivat jatkavansa kahvien merkeissä.
 - ➔ Koulupudokkaille kehitettiin toimintamalli, joka otettiin käyttöön syksyllä koulujen alkaessa. Lisäksi määräaikainen perusturvan sosiaaliohjaaja työskenteli yläkoululla kahtena-kolmena päivänä viikossa elokuusta alkaen. Tavoitteena oli muun muassa tukea koulupoissaolojen puuttumiseen luodun mallin vakiintumista koululla ja lisätä yhteydenpitoa em. oppilaiden vanhempien kanssa.
 - ➔ Näppäripuhutus *-toimintamalli* (lastensuojeluilmoitukset, joissa aiheena näpistys) otettiin käyttöön marraskuussa 2019 nuorisotoimen ja sosiaalitoimen yhteistyönä.

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön rekrytointi ja palveluksessa pitäminen

- Avoimna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytetään päteillä henkilöillä: Tavoite saavutettiin osittain: Avoimna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytettiin päteillä työntekijöillä, mutta sekä vakituisten että erityisesti määräaikaisten työ- ja virkasuhteissa olevien työntekijöiden kohdalla tapahtui vaihtuvuutta.

Tammi-joulukuu 2019

51 Perusturvalautakunta

Vammaispalvelut

- Vammaispalvelujen palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus.
- Tuetun asumisen vahvistaminen (itsenäinen asuminen).

Tavoitteet ovat toteutuneet: Asiakkaille on pystytty tarjoamaan tarvetta vastaava asumismuoto. Tuetun asumisen asiakasmäärä on kasvanut 4 asiakkaalla. Tuetun asumisen resurssia on vahvistettu sosiaalitoimen ja vammaispalvelujen resursseja yhdistämällä.

Vanhustenhuolto

- Vanhustenhuollon palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus: Tavoite on toteutunut osittain. Pitkäaikaiseen asumispalveluun on sijoitettu 21 asukasta vuoden aikana. Keskimääräinen odotusaika on ollut 31,8 vrk päätöksen tekemisestä. Kaksi asumispalvelun kriteerit täyttäneistä asiakkaista ei ole saanut asumispalvelupaikkaa 3 kk:ssa, mutta asiakkaat ovat pärjänneet kotona kotihoidon turvin. Tehostetun asumispalvelun asiakkaita oli 10,3 % 75-vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrästä. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 17,2 % 75 vuotta täyttäneistä.
- Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus. Tavoite on saavutettu. Palveluohjaus toimii. Kotikuntoutustiimi toimii. Fysioterapeutin työpanosta kotihoidossa on lisätty siten, että terveyskeskuksen fysioterapeutti työskentelee 2 päivänä viikossa Hausjärvellä. Kotihoidon uudet asiakkaat tulevat asiakkaaksi kuntoutustiimin arviointijakson kautta.

Terveyspalvelut

- Hoitopääsyn seuranta, kansansairauksien ennaltaehkäisy: Tavoite on pääosin toteutunut. Riihimäen seudun terveyskeskuskuntayhtymä: Hoitotakuu kiireettömissä asioissa alle 3 kuukauden aikana toteutui vastaanotolla. Hausjärveläisten osuus kotisairaalassa hoidettavista oli 15,2 % ja osastohoidossa hausjärveläisten hoitopäivien osuus oli 18,6 %. Hausjärvellä pääsi kiireettömän suun hoidon tutkimukseen keskimäärin 35 päivän sisällä. Puolikiireelliseen suun hoitoon pääsi keskimäärin kolmen viikon sisällä.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri: Odotusaika ensikäynnille enintään 3 kk toteutui pääosin, joitakin erikoisaloja (mm. geriatria) lukuun ottamatta. Keskimääräinen leikkausjonon pituus oli 60,5 pv.

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi: Tyydyttävää tasoa ei saavutettu: yli 300 pv työmarkkinatuen kuntaosuuden maksulistalla olleiden määrä/kk oli 36. Tästä määrästä noin puolet kuitenkin oli asiakkaita, jotka on jo aktivoitu (osa-aikatyössä, nuoret kohti työtä ja ammatinvalinnanohjauspalvelussa).

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Tavoite on toteutunut: yhteistyö eri tahojen kanssa on ollut tiivistä (mm. Ohjaamo-toiminta, koulupudokkaat, masentuneet äidit, lapsiparkki).
- Vuoden aikana on valmisteltu uutta työtapaa: systeemisyyttä lastensuojelussa ja yhteistyöverkostoissa, joka otetaan käyttöön vuoden 2020 aikana.
- Seudullisesti ja maakunnallisesti valmisteltiin perhekeskustoimintaa, joka käynnistyi 1.10.2019.
- Tehtiin päätös Kaiku-korttiin liittymisestä. Kortti on vapaakortti Kansalaisopiston palveluihin 16 vuotta täyttäneille sosiaali- ja terveystoimen asiakkailla. Toiminta alkaa keväällä 2020.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Perusturvalautakunnan toimintakate toteutui 99 %. Toimintatuotot toteutuivat 120,6 % ja toimintakulut 100,9 %. Talousarviota suurempiin tuottoihin vaikuttivat erityisesti vanhustenhuollon saamat tilitykset valtiokonttorilta vuosilta 2018 - 2019.

Toimintakulujen osalta arvioitua suurempina toteutuivat sosiaalipalveluissa ulkoisten vuokrien, asiantuntijapalvelujen, perhehoidon ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kulut. Terveyspalvelujen osalta toimintakulut ylittyivät erikoissairaanhoidon osalta pakollisten varausten lisäyksestä, ensihoidon lisälaskutuksesta ja siirtoviivemaksuista aiheutuneista lisäkuluista.

510 hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallinnon tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: perusturvalautakunta ja sosiaalitoimisto.

Vastuhenkilö on perusturvajohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Palvelujen järjestäminen ammattitaitoisen henkilöstön avulla toimialalle myönnettyjen määrärahojen puitteissa.
2. Sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelurakenteen toimivuuden/kattavuuden varmistaminen/suunnittelu ja sote-rakenneuudistuksessa aktiivisesti vaikuttaminen.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Lasten ja nuorten hyvinvointia tukevat toimenpiteet, lapsiperheiden ehkäisevät tukitoimet sekä vammaisten ja vanhusten kotona asumisen tukeminen.
2. Tiivis käytännön yhteistyö seutukunnallisesti ja eri hallintokuntien kesken.
3. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys.

STRATEGISET TAVOITETASOT

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön rekrytointi ja palveluksessa pitäminen

- Avoinna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytetään pätevillä henkilöillä.

TALOUSLUVUT

510 Hallintopalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	5 026	0	14 529	14 529	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-281 572	-279 000	-306 381	-27 381	9,8 %
Toimintakulut ulkoinen	-262 031	-262 900	-289 527	-26 627	10,1 %
Toimintakulut sisäinen	-19 541	-16 100	-16 854	-754	4,7 %
TOIMINTAKATE	-276 546	-279 000	-291 852	-12 852	4,6 %
POISTOT	0	-9 700	0	9 700	-100,0 %
TILIKAUDEN TULOS	-276 546	-288 700	-291 852	-3 152	1,1 %

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

510 hallintopalvelut

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	5	5	5	100,0 %
Tehokkuus/taloudellisuus				
Sos.palvelut netto €/asukas	1 222	1 203	1 198	99,6 %
Terveyspalvelut netto €/asukas	1 818	1 821	1 887	103,6 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön rekrytointi ja palveluksessa pitäminen: Tavoite saavutettiin osittain: Avoinna olevat toistaiseksi voimassa olevat palvelussuhteet täytettiin pätevillä työntekijöillä, mutta sekä vakituisten että erityisesti määräaikaisten työ- ja virkasuhteissa olevien työntekijöiden kohdalla tapahtui vaihtuvuutta.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Hallinnon tulosalueen toimintakate toteutui 104,6 %.

520 Sosiaalityö

TEHTÄVÄN KUVAUS

Sosiaalityö sisältää seuraavat toiminnot: sosiaalityön henkilöstö, sosiaalipäivystys, Ankkuritoiminta, perheoikeudellinen yksikkö, avohuolto, jälkihuolto, lasten ja nuorten sijaishuolto, sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut, kasvatus- ja perheneuvola, perheasiain sovittelu, Hyvinkään kriisikeskus, pakolaistyö, toimeentulotuki, aikuisten ja nuorten työpajat ja monialainen yhteispalvelu.

Vastuuhenkilö on aikuissosiaalityön ja lastensuojelun työntekijöiden työn sisältöön liittyvissä asioissa johtava sosiaalityöntekijä. Muilta osin vastuuhenkilö on perusturvajohtaja, joka vastaa erityisesti ostopalvelujen käytöstä.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Lakisääteisten sosiaalityön palvelujen järjestäminen laadukkaasti ja kustannustietoisesti.
2. Varhaisen tuen tukimuotojen kehittäminen ja vakiinnuttaminen: toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit).
3. Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi.

STRATEGISET TAVOITETASOT

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi

- työmarkkinatuen kuntaosuuden maksulistalla olevien henkilöiden määrä/kk.
Hyvä taso: max 25 hlöä/kk
Tyydyttävä taso: 26 - 29 hlöä/kk

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointi

- Lastensuojelutarpeen selvitykset saadaan tehtyä lakisääteisessä määräajassa.
- Varhaisen tuen vahvistaminen ja ehkäisevän lastensuojelutyön kehittäminen.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuoden 2019 alussa talous- ja velkaneuvonta siirtyi oikeusaputoimistojen järjestettäväksi.

520 Sosiaalityö

TAVOITTEET JA KEINOT

- Nuorten palvelujen suunnittelu, kehittäminen ja olemassa olevien palvelujen hyödyntäminen seudullisen toiminnan ja hankkeiden kautta: Ankkuritoiminta, Nuppi, nuorten parissa työskentelevien työntekijöiden yhteistyöryhmä.
- Organisoidaan kunnan tukihenkilötoiminta sosiaalityöhön ja lastensuojeluun
- Työpajatoiminnan ja kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen yhteistyössä Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön kanssa.
- Nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäiseminen nuorten aktivointia tukevien työmenetelmien monipuolistamisen ja tiiviin yhteistyön avulla; Ohjaamo-toiminnan vakiinnuttaminen.
- Vanhemmuuden tukeminen ja ehkäisevän työn tarjoaminen Lounatuulen perhetyön, kotipalvelun perhetyön, sosiaalityön, neuvoloiden, psykiatrisen sairaanhoitajan ja muiden yhteistyötahojen tiiviillä yhteistyöllä.
- toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit)

TALOUSLUVUT

520 Sosiaalityö	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	455 507	269 200	267 137	-2 063	-0,8 %
TOIMINTAKULUT	-3 143 435	-2 827 600	-2 946 900	-119 300	4,2 %
Toimintakulut ulkoinen	-3 099 461	-2 781 800	-2 900 228	-118 428	4,3 %
Toimintakulut sisäinen	-43 974	-45 800	-46 672	-872	1,9 %
TOIMINTAKATE	-2 687 928	-2 558 400	-2 679 763	-121 363	4,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 687 928	-2 558 400	-2 679 763	-121 363	4,7 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä*	14	15	14	93,3 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Lastensuojelu				
Lastensuojeluilmoitusten määrä	285	260	304	116,9 %
Lastensuojelun asiakkaat/v.	137	162	61	37,7 %
SHL:n mukaisen perhepalvelun asiakkaat	85	70	222	317,1 %
LsL:n mukaisen perhetyön asiakkaat	28	45	15	33,3 %
Sijoitetut lapset vuoden aikana	38	37	25	67,6 %
Sijoitetut lapset 31.12.	25	26	18	69,2 %
Jälkihuollon piirissä olevat nuoret/v.	11	11	10	90,9 %
Kasvatus- ja perheneuvolan suoritteet	936	1 000	782	78,2 %
Aikuissosiaalityö				
Alle 25-v. lkm täydentävässä toimeentulotuessa	2	10	14	140,0 %
Täydentävää toimeentulotukea saaneet ruokakunnat**	66	65	141	216,9 %

*) Toteuma: käytössä olevat vakanssit 31.12. (käyttöaste)

**) TA 2019 lukuun korjattu oikea tavoite

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden aktivointi: Tyydyttävää tasoa ei saavutettu: yli 300 pv työmarkkinatuen kuntaosuuden maksulistalla olleiden määrä/kk oli 36. Tästä määrästä noin puolet kuitenkin oli asiakkaita, jotka on jo aktivoitu (osa-aikatyössä, nuoret kohti työtä ja ammatinvalinnanohjauspalvelussa).

520 Sosiaalityö

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointi

- Lastensuojelutarpeen selvitykset saadaan tehtyä lakisääteisessä määräajassa. Tavoite saavutettiin. Kaikki lastensuojelulain mukaiset selvitykset saatiin tehtyä lakisääteisessä määräajassa.
- Varhaisen tuen vahvistaminen ja ehkäisevän lastensuojelutyön kehittäminen: toimintamallien luominen (koulupudokkaat, masentuneet äidit): Tavoite on toteutunut:
 - ➔ Kiintiöpakolaisperheiden vanhemmille kohdennettu vanhemmuuden tukemisen koulutuspaketti jatkui.
 - ➔ Lapsiperheille kehitettiin ennaltaehkäisevää palvelua (lapsiparkki, masentuneet äidit): Maksuton lapsiparkki aloitti toimintansa maanantaisin klo 9-12 kunnanvirastolla elokuussa. Syksyn aikana lapsiparkki toimi 16 kertaa ja parkissa hoidettiin yhteensä 81 lasta. Hurmaavien naisten ryhmässä (masentuneiden äitien vertaistukiryhmä) oli mukana 8 äitiä kuudella kokoontumiskerralla. Ryhmätoimintaan on tulossa jatkoa vuoden 2020 aikana äitien toiveesta ja yleisestä tarpeesta erityistarpeisten lasten vanhempien tukiryhmälle. Lisäksi äitejä kannustettiin omatoimisiin kokoontumisiin, joita suunnittelivat jatkavansa kahvien merkeissä
 - ➔ Koulupudokkaille kehitettiin toimintamalli, joka otettiin käyttöön syksyllä koulujen alkaessa. Lisäksi määräaikainen perusturvan sosiaaliohjaaja työskenteli yläkoululla kahtena-kolmena päivänä viikossa elokuusta alkaen. Tavoitteena oli muun muassa tukea koulupoissaolojen puuttumiseen luodun mallin vakiintumista koululla ja lisätä yhteydenpitoa em. oppilaiden vanhempien kanssa.
 - ➔ Näppäripuhutus -toimintamalli (lastensuojeluilmoitukset, joissa aiheena näpistys) otettiin käyttöön marraskuussa 2019 nuorisotoimen ja sosiaalitoimen yhteistyönä.
- Lounatuulen perhetyön asiakkuudessa oli 17 perhettä, joissa oli lapsia 24. Käyntejä vuoden aikana kertyi 209.
- Ohjaamossa tarjottiin moniammatillista matalan kynnyksen ohjausta. Ohjaamossa oli työntekijä jokaisena arkipäivänä (4 pv Riihimäki) ja Hausjärvellä palvelu oli paikan päällä torstaisin. Ohjaamossa tapahtui vuoden aikana yhteensä 66 yksilökäyntiä, joista 11 Riihimäellä.
- Vuodelle 2019 saatujen henkilöstöresurssien (2) myötä avohuollon tukitoimena käytettyjen ostopalvelujen määrää pystyttiin vähentämään ja tehostamaan omien resurssien käyttöä.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Tavoite on toteutunut: yhteistyö eri tahojen kanssa on ollut tiivistä (mm. Ohjaamo-toiminta, koulupudokkaat, masentuneet äidit, lapsiparkki).
- Vuoden aikana on valmisteltu uutta työtapaa: systeemisyyttä lastensuojelussa ja yhteistyöverkostoissa, joka otetaan käyttöön vuoden 2020 aikana.
- Seudullisesti ja maakunnallisesti valmisteltiin perhekeskustoimintaa, joka käynnistyi 1.10.2019.
- Tehtiin päätös Kaiku-korttiin liittymisestä. Kortti on vapaakortti Kansalaisopiston palveluihin 16 vuotta täyttäneille sosiaali- ja terveystoimen asiakkaille. Toiminta alkaa keväällä 2020.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyi oikeusaputoimistojen järjestettäväksi 1.1.2019.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Sosiaalityön tulosalueen toimintakate toteutui 104,7 %. Toimintakulut olivat arvioitua suurempia erityisesti perhehoidon palkkioiden, asiantuntijapalvelujen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vammaispalveluihin kuuluvat seuraavat toiminnot kehitysvammahuolto ja muu vammaispalvelu.

Vastuushenkilöitä ovat vammaispalvelusta vastaavat viranhaltijat, Paavolantien asuinryhmän osalta vastaava ohjaaja, Jelpin asumispalvelujen osalta yksikön johtaja ja ostopalvelujen osalta perusturvajohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

- Vammaishuollon palvelujen järjestäminen sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

STRATEGISET TAVOITTEASOT

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Asiakkaiden tarpeita vastaavien palvelujen tarjoaminen.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Uusien toimintamallien juurruttaminen käytäntöön asumispalveluissa ja päivätoiminnoissa
2. Tuetun asumisen vahvistaminen (itsenäinen asuminen).

TALOUSLUVUT

540 Vammaispalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	328 275	299 800	326 651	26 851	9,0 %
Toimintatuotot ulkoinen	328 275	299 800	326 075	26 275	8,8 %
Toimintatuotot sisäinen	0	0	576	576	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-2 839 818	-2 782 850	-2 758 232	24 618	-0,9 %
Toimintakulut ulkoinen	-2 810 968	-2 724 450	-2 683 723	40 727	-1,5 %
Toimintakulut sisäinen	-28 850	-58 400	-74 509	-16 109	27,6 %
TOIMINTAKATE	-2 511 543	-2 483 050	-2 431 580	51 470	-2,1 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 511 543	-2 483 050	-2 431 580	51 470	-2,1 %

Tammi-joulukuu 2019

540 Vammaispalvelut

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä			19	
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Asumispalvelupäivät*	17 167	16 811	16 869	100,3 %
Vammaispalvelun asiakkaat /v.	190	195	184	94,4 %
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelun asiakkaat/vuosi	114	133	124	93,2 %

*) TA 2019 lukuun korjattu oikea tavoite

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Asiakkaiden tarpeita vastaavien palvelujen tarjoaminen. Tavoite on saavutettu: Asiakkaille on pystytty tarjoamaan tarvetta vastaava asumismuoto.

Vammaispalveluissa toimivat asiakasraati ja omaisraati, jotka kokoontuivat säännöllisesti vuoden aikana keskustelemaan sekä kehittämään kunnan vammaispalveluja ja yhteistyötä. Asiakkaiden näkökulman/asiakkaiden oman äänen kuulumisen vahvistamiseksi palveluiden tuottamisessa, toteutettiin Jelppilän asumispalveluissa vertaisarviointi Aspa-säätiön toimesta loppusyksyllä 2019. Vertaisarvioinnin tavoitteena oli saada tietoa siitä, millä tavoin asumisyksikön asukkaat pystyvät vaikuttamaan saamiinsa asumisen palveluihin ja yhteisen toiminnan suunnitteluun.

Tuetun asumisen asiakasmäärä kasvoi 4 asiakkaalla. Tuetun asumisen resursseja vahvistettiin yhdistämällä sosiaalitoimiston ja vammaispalvelun henkilöresursseja.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Vammaispalveluiden toimintakate toteutui 97,9 %.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tulosalue käsittää seuraavat toiminnot: kodinhoitoapu, omaishoidontuki, tukipalvelut, päivätoiminta, ikäpiste, asumispalvelut ja muut asumispalvelut/ostopalvelut.

Vastuuhenkilö on kotihoidon, tukipalvelujen ja päivätoiminnan osalta kotipalvelunohjaaja. Asumispalvelujen vastuuhenkilö on asumispalveluvastaava. Omaishoidon tuesta vastaavat sosiaaliohjaajat. Ostopalveluista vastaa perusturvajohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus
2. Vanhustenhuollon palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus.

STRATEGISET TAVOITETASOT

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus.
- Vanhustenhuollon palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus.
Säännöllisen kotihoidon piirissä yli 75-v. 13,5 %; Tehostetun asumispalvelun asiakkaat 9,98 %

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Kotikuntoutuksen vakiinnuttaminen
2. Perhehoidon ja kuntouttavan intervallihoidon vakiinnuttaminen.
3. Ikäihmisten tiedottaminen HYKO-syntymäpäivien sekä hyvinvointia edistävien kotikäyntien kautta.
4. Omaishoitajien tukeminen.
5. Toiminnanohjausjärjestelmän toimivuuden ja mobiililaitteiden käytön vakiinnuttaminen.
6. Kotona-asuvien yöaikaisen hoidon tarpeen selvittäminen
7. Kuntoutumista tukeva ja tavoitteellinen lyhytaikaishoito sairaalajakson jälkeen

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

550 Vanhustenhuolto

TALOUSLUVUT

550 Vanhustenhuolto	Tilinpäätös 2018	Talousarvio2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	1 997 268	1 877 000	2 340 536	463 536	24,7 %
Toimintatuotot ulkoinen	1 977 398	1 877 000	2 324 309	447 309	23,8 %
Toimintatuotot sisäinen	19 870	0	16 227	16 227	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-6 801 511	-6 782 700	-6 827 806	-45 106	0,7 %
Toimintakulut ulkoinen	-5 914 853	-5 913 400	-5 963 400	-50 000	0,8 %
Toimintakulut sisäinen	-886 658	-869 300	-864 406	4 894	-0,6 %
TOIMINTAKATE	-4 804 243	-4 905 700	-4 487 270	418 430	-8,5 %
POISTOT	-4 744	-16 400	-13 665	2 735	-16,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-4 808 987	-4 922 100	-4 500 935	421 165	-8,6 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	92	92	92	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Kotipalvelun asiakkaat	130	158	157	99,4 %
Kotipalvelun käyntikerrat (kaikki)	42 881	45 700	43 945	96,2 %
Tukipalvelujen asiakkaat	121	130	174	133,8 %
Asumispalvelupäivät	31 981	26 000	28 965	111,4 %
Lyhytaikaisen asumispalvelun päivät	-	2 400	2 431	101,3 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Vanhustenhuollon palvelurakenteen kokonaisuuden toimivuus: Tavoite on toteutunut osittain. Pitkäaikaiseen asumispalveluun on sijoitettu 21 asukasta vuoden aikana. Keskimääräinen odotusaika on ollut 31,8 vrk päätöksen tekemisestä. Kaksi asumispalvelun kriteerit täyttäneistä asiakkaista ei ole saanut asumispalvelupaikkaa 3 kk:ssa, mutta asiakas on pärjännyt kotona kotihoidon turvin. Tehostetun asumispalvelun asiakkaita oli 10,3 % 75 vuotta täyttäneiden kuntalaisten määrästä. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 17,2 % 75 vuotta täyttäneistä.
- Ei-ympäri vuorokautisen palveluasumisen tarpeeseen on pystytty vastaamaan ilman odotusaikoja. Vanhuspalveluiden rakennemuutosta osoittaa, että ei-ympäri vuorokautisen palveluasumisen tarve on selvästi vähentynyt ja palvelusetelin palveluntuottajalla on ollut pitkään paikkoja tyhjiillään.
- Kotona asumista tukevien palvelujen oikea-aikaisuus: Tavoite on toteutunut. Kotikuntoutustiimi toimii, fysioterapeutin työpanosta on lisätty, siten että terveyskeskuksen fysioterapeutti 2 päivänä Hausjärvellä. Kotihoidon uudet asiakkaat tulevat asiakkaaksi kuntoutustiimin arviointijakson kautta.

550 Vanhustenhuolto

- Kotihoidon optimointi ja mobiilin käyttö vakiintuneet. Vuoden aikana 5 kotihoidon työntekijää kävi kunnonhoitaja-koulutuksen.
- Perhehoidon ja kuntouttavan intervallihoidon vakiinnuttaminen: Intervallihoidon tarve on lisääntynyt, mutta tarpeeseen on pystytty pääsääntöisesti vastaamaan ilman odotusaikoja. Asumispalveluissa tapahtuva intervallihoidon on keskitetty Koivumäen asumispalveluyksikköön. Lyhytaikaisen perhehoidon käyttö on kasvanut runsaasti ja se vastaa lisääntyneeseen intervallihoidon tarpeeseen. Hausjärvi käyttää lyhytaikaiseen perhehoitoon Kormussa sijaitsevan perhekodin ja Hausjärven Hikiällä keväällä 2019 aloittaneen perhekodin palveluja. Lisäksi yksi perhehoitaja tarjoaa asiakkaan kotona tapahtuvaa osapäiväistä perhehoitoa. Perhehoidon palveluissa on ollut yhteensä 6 asiakasta.
- Kuntoutumista tukeva ja tavoitteellinen lyhytaikaishoito sairaalajakson jälkeen: Lyhytaikaisen asumispalvelun odotusaikoja ei ole tilastoitu. Käytännössä osalla lyhytaikaishoidon paikoista asiakkaat ovat odottaneet pitkäaikaisen asumispalvelun paikkaa, eikä paikkoja ole koko aikaa pystytty hyödyntämään kuntoutukseen tarpeen mukaisesti. Terveyskeskuksen osastoilla lyhytaikaista kuntoutus- tai arviointijaksoa joutui erityisesti keväällä 2019 odottamaan viikkoja. Tähän vaikutti Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymässä ja Hausjärven kunnassa samanaikaisesti toteutetut asiakaspaikkojen supistukset. Lyhytaikaisesta asumispalvelusta on kuntoutunut kotiin vuoden aikana yhteensä 11 asiakasta, mikä on 36 % lyhytaikaishoidon asiakkaista.
- Kesäkuussa 2019 toteutettiin hyvinvointi- ja terveyskysely ikäihmisten omaishoidon tuen saajille. Kyselyitä lähetettiin 23 kpl, joihin vastasi 22 (vastausprosentti 96). Vastausten perusteella omaishoitajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä saamaansa tukeen terveys- ja sosiaalipalveluista. Samalla tarjottiin mahdollisuutta vapaaehtoiseen ja maksuttomaan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen. Tätä on hyödyntänyt 10 omaishoitajaa.
- Kenkien liukuesteitä tarjottiin yli 65-vuotiaille hausjärveläisille perusturvan perintävaroista.
- Eläkeläisille tarjottiin uimalippuja (perusturvan perintävaroista) yhteistyössä liikuntatoimen kanssa.
- Lehtimajojen alakerrassa järjestettiin seniorikahvila ikäihmisille kaksi kertaa syksyn aikana. Seniorikahvilassa tarjottiin tietoa kunnan palveluista kahvittelun lomassa.
- Ikäihmisten asumispalveluun ja päivätoimintaan hankittiin perintävaroilla Yeti-jättitabletit. Jättitabletteja on käytetty ikäihmisten aktivointiin, virkistykseen ja kuntoutukseen (tasapaino- ja liikkuvuusharjoitukset, muistikuntoutus, rentoutus, matala kynnyksen uuden kokeilemiseen).
- Hyko-syntymäpäivät järjestettiin toukokuussa 75 vuotta vuonna 2019 täyttävälle hausjärveläisille.
- Voimaa vanhuuteen - Liikettä niveliin hankkeen kautta avoimet liikuntaryhmät toimivat Hikiällä ja Oitissa.
- Toukokuussa 2019 järjestettiin ensimmäistä kertaa ystäväpalvelukoulutus. Palkkatukimäärärahalla kuntaan palkattiin määräaikainen ystäväpalvelutyöntekijä kesäkuussa 2019. Ystäväpalvelutoiminnasta valtaosa oli ikäihmisten kotikäyntejä (13 pitkäaikaista asiasta ja 8 lyhytaikaista asiakasta). Kotikäyntien ohella ystäväpalvelutyöntekijällä oli käyntejä asumispalveluyksiköissä. Tärkeimmät ystävätoiminnan toteutusmuodot olivat aktiivinen kuuntelu ja keskustelu, toivekonsertit musiikkivideoiden kautta sekä tutuilla paikoilla vierailu Googlen satelliittikuvapalvelun kautta.
- Kunnan pojat -toiminta tarjosi musiikkia ja kulttuuria ikäihmisille ja vammaisille.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Vanhustenhuollon tulosalueen toimintakate toteutui 91,5 %.

570 Terveyspalvelut**TEHTÄVÄN KUVAUS**

Terveyspalvelut sisältävät Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän sekä Koivikkokodin.

STRATEGISET TAVOITETASOT

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

Hoitoonpääsyn seuranta, talousarvion toteutuminen,

TAVOITTEET JA KEINOT

Digitaalisten palveluiden määrän kasvattaminen, sähköinen ajanvaraus käytössä eri tulosalueilla

TALOUSLUVUT

570 Terveyspalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTAKULUT	-15 297 425	-15 522 600	-15 607 928	-85 328	0,5 %
Toimintakulut ulkoinen	-15 297 425	-15 522 600	-15 607 928	-85 328	0,5 %
TOIMINTAKATE	-15 297 425	-15 522 600	-15 607 928	-85 328	0,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-15 297 425	-15 522 600	-15 607 928	-85 328	0,5 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI**Avoterveydenhuolto**

Hoitotakuu kiireettömissä asioissa alle 3 kuukauden aikana toteutui vastaanotolla. T3 eli kolmas vapaa aika oli lääkärin vastaanotolle ka 38 päivää ja sairaanhoitajalle Hausjärvellä ka 14 päivää (vaihteluväli 4-25 päivää). Hoidon saatavuus heikkeni maaliskuusta lähtien keväällä lääkäritilanteen heikentyessä. Kiireettömällä lääkäri-sairaanhoitaja-vastaanotolla ei ole pystytty tarjoamaan systemaattisesti ilta-aikoja.

Avoterveydenhuollon tulosalueen kustannukset ylittyivät 3 %, pääasiassa ostettujen avo- ja laitospalvelujen sekä hoitotarvikejakelun takia.

Sähköisesti asiakas pystyi varaamaan puhelinajan terveydenhoitajalle ja toimenpideajan terveyskeskusavustajalle.

Omaolon sähköiset oirearviot saatiin käyttöön vuoden lopussa. Oirearvion kautta asiakas voi varata suoraan ajan fysioterapeutille, sairaanhoitajalle tai Pulssin lääkärille.

Fysioterapian suoravastaanotto laajeni alkuvuodesta alkuselästä yläraajoihin, sisältäen niska- ja olkapäävaivat. Suoravastaanottoajat täyttyivät 86 prosenttisesti.

Vastaanoton palveluja kehitettiin Huomisen terveyskeskus -hankkeessa yhdessä asiakkaiden kanssa. Huolimatta lääkärivajeesta ja pidentyneistä odotusajoista asiakastyytyväisyys parani: tekstiviestikyselyissä terveyskeskuksen suosittelemaksi (NPS) oli kiireellisen hoidon yksikössä vuoden keskiarvona 47 (asteikolla -100 - +100) ja kiireettömässä hoidossa joulukuussa 2019 74,3 (vuonna 2018 vastaavat luvut olivat 28 ja 70,2). Kiireellisen hoidon yksikössä suurin yksittäinen tyytyväisyyttä vähentävä tekijä oli odottelu. Osa potilaista saapuu ilman ajanvarausta, jolloin odotusta ei voi välttää.

570 Terveyspalvelut

Toimintavuonna otettiin kiireellisessä hoidossa käyttöön nopean linjan vastaanotto, jossa triage-luukulla hoidetaan päivittäin 5-10 asiakkaan pienet asiat ilman jonotusta. Kiireettömän hoidon puolella puheluihin vastaaminen järjestettiin uudelleen lokakuussa, jolloin tavoitettavuus parani ja samalla sairaanhoitajille vapautui vastaanottoaikoja iltapäiviin.

Sairaalan tulosalue:

Kotisairaalan käyntimäärät seudullisesti lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 9,6 %. Hausjärveläisten osuus kotisairaalassa hoidettavista oli 15,2 %, mikä on vähemmän kuin edellisenä vuonna (2018: 19,5 %).

Osastohoidossa hausjärveläisten hoitopäivien osuus oli 18,6 %, kun se vuonna 2018 oli 15,1 %.

Suun terveydenhuolto

Hausjärvellä pääsi kiireettömän suun hoidon tutkimukseen keskimäärin 35 päivän sisällä. Puolikiireelliseen suun hoitoon pääsi keskimäärin kolmen viikon sisällä.

Oitin hammashoitolassa on käytössä sähköinen ajanvaraus hammaslääkärin vastaanotolle. Oitissa hammaslääkärin hoitoaikoja on saanut arkisin klo 8:00-18:00 ja suuhygienistin aikoja klo 7.30-18:00.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Terveyspalveluiden toimintakatteen toteuma oli 100,5 %.

Riihimäen seudun terveystalouden kuntayhtymän tulos on 55 000 € ylijäämäinen.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tilikauden tulos on noin 2,7 milj. euroa alijäämäinen. Ensihoidon lisälaskutus oli 26.700 €. Pakollista varausta kasvatettiin tämän johdosta tulosvaikutteisesti noin 45 000 euroa.

Siirtoviivemaksuja Hausjärvi maksoi 27 päivästä yhteensä 13.500 €.

2.8. Sivistyslautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Sivistyslautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjastotoimi sekä kansalaisopisto.

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajanmukaisesta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

Sivistyslautakunta pyrkii koko toimialaansa ohjatessaan ottamaan huomioon Hausjärven kunnan hyvinvointikertomusluonnoksen valmistelussa esiin tulleita asioita seuraavasti:

- **Koulujen henkilöstön, oppilashuollon henkilöstön ja kouluterveydenhuollon henkilöstön yhteistyön tiivistäminen.**

Tämä on jatkoa lautakunnan 2013 aloittamalle toiminnalle. Tarkoituksena on selkeyttää eri toimijoiden tehtäviä ja palveluja siten, että lapsi ja nuori osataan ohjata tarvittavien palveluiden piiriin.

- **Eri toimijoiden nivelvaiheyhteistyö varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.**

Esiopetuksesta - perusopetuksen alkuopetukseen.

Esiopetus järjestetään kouluissa, joissa toiminnasta vastaa rehtori. Tällä hetkellä esiopetuksen oppilaiden terveydenhoito järjestetään neuvoloissa. Lapsi tulee kouluterveydenhuollon piiriin ensiluokkalaisena. Lasta koskeva tiedonkulku huoltajien, neuvoloiden, kouluterveydenhuollon ja koulun välillä pyritään parantamaan.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle.

Tämä nivelvaihe on ollut erityisen kehittämisen kohteena. Siirtyminen uuteen kouluun, luokanopettajajärjestelmästä aineenopettajajärjestelmään, uudet oppiaineet ovat iso askel, jossa tarvitaan tukea.

Perusopetuksen päättöluokan opintojen ohjaus ja toiselle asteelle sijoittumisen seuranta ja ns. jälkiohjaus. Päättötodistuksen saaneiden jatko-opiskelupaikan varmentaminen. Hyria Oy on määritetysti kehittänyt yhteistyötä ja kontakteja kuntien perusopetuksen opintojen ohjaajiin. Yhteisvalinnan seuranta ja jälkiohjausta on parannettu. Paikallisia toimintoja on edelleen kehitettävä siten, että nuorten sijoittumista ja opintojen keskeyttämisä seurataan. Yhteistyötä työpajatoiminnan kanssa tulee lisätä.

- **Riittävien voimavarojen osoittaminen lakisääteisiin varhaiskasvatuksen ja opetustoimen toimintoihin.**

Kunnanhallituksen kehittämiskohteisiin kuuluu myös lapsiperheisiin suunnatut tukitoimet, joilla pyritään ehkäisemään raskaita lastensuojelutoimia. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen riittävät voimavarat ovat yksi tärkeä tekijä, joiden avulla perheiden tilanteiden kriisiytymistä voidaan osaltaan hallita. Tätä tapahtuu jo nyt, mutta valitettavasti näkyviin tulevat vain ne tapaukset, jotka kriisiytyvät, eivät ne, joissa koulutoimen, oppilashuollon ja perhetyön voimin kriisiytyminen on pystytty estämään.

Päihdevalistus

Hausjärven kunta on savuton kunta. Tämän tulee näkyä mm. siten, että tupakointiin kunnan tiloissa puututaan. Päihdevalistus tulee sisältyä kaikkien koulujen työsuunnitelmiin. Yhteistyötä alueellisiin toimijoihin, kuten Nuppi, Ankkuri ja Neuvola.fi tulee lisätä.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

61 Sivistyslautakunta

Palveluverkko ja henkilöstö

Lasten määrän vähentyessä mm. syntyvyyden laskun takia on tarpeellista selvittää toimialan palveluverkkoa. Palvelutarpeen supistuessa on myös tarvetta selvittää henkilöstön osalta varahenkilöjärjestelmän luomista.

SITOVAT TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Sivistyslautakuntaan nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty alla. Muut sitovat tavoitteet on esitetty sitovuustasonsa mukaisesti joko kunnanvaltuustoa tai -hallitusta koskevassa talousarvion osassa. Tulosalueiden kohdalla esitetty operatiivisia tunnuslukuja, tavoitteita ja painopistealueita, joilla ei ole erikseen sitovuutta lautakuntaan nähden.

TALOUSLUVUT

61 SIVISTYSLAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	847 398	875 600	886 504	10 904	1,2 %
Toimintatuotot ulkoinen	840 364	873 100	877 783	4 683	0,5 %
Toimintatuotot sisäinen	7 033	2 500	8 721	6 221	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-15 485 756	-15 928 050	-16 268 365	-340 315	2,1 %
Toimintakulut ulkoinen	-12 517 860	-12 858 550	-13 255 164	-396 614	3,1 %
Toimintakulut sisäinen	-2 967 896	-3 069 500	-3 013 201	56 299	-1,8 %
TOIMINTAKATE	-14 638 358	-15 052 450	-15 381 861	-329 411	2,2 %
POISTOT	-88 514	-80 700	-78 418	2 282	-2,8 %
TILIKAUDEN TULOS	-14 726 872	-15 133 150	-15 460 279	-327 129	2,2 %

Talousarvion ylitykset aiheutuivat koulukuljetuksista ja henkilöstökuluista. Sivistyslautakunnan koko toiminnan arviointi sisältyy hallinnon tulosalueen arviointiin.

610 hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Sivistyslautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjastotoimi sekä kansalaisopisto.

Sivistyslautakunnantoiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajankohdasta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä Hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

Sivistyslautakunnalla on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

HALLINTOPALVELUT / TEHTÄVÄNKUVAUS

Hallintopalveluihin kuuluvat luottamushenkilöhallinto ja lautakunnan hallintopalvelut. Vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEETSUUNNITTELUKAUDELLA

1. Toimialan palvelujen suunnittelu ja kehittäminen
2. Koulurakentamisen ja peruskorjausten suunnittelu ja valmistelu yhdessä muiden hallintokuntien kanssa.
3. Sivistyslautakunnan kokousten järjestely, asioiden valmistelu ja päätösten täytäntöönpano
4. Henkilöstön koulutus.
5. Koulukuljetusten järjestely.
6. Koulujen opetussuunnitelmatyö.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Yhteistyö kuntalaisten, luottamushenkilöstön ja palkatun henkilöstön välillä palveluja tuottaessa
2. Palautteen kerääminen toiminnasta ja muutostarpeiden ennakointi
3. Henkilöstökokoukset ja rehtorikokoukset
4. Moniammatillinen yhteistyö koulutuksessa, oppilashuollossa ja tukipalveluissa
5. Toimintaympäristön muutosten (esimerkiksi lainsäädäntö) vaikutusten ennakointi omassa toiminnassa
6. Opetusministeriön ja Opetushallituksen hankerahoituksen hyödyntäminen oman toiminnan tukena

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

610 hallintopalvelut

TALOUSLUVUT

610 Hallintopalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	11 846	25 000	19 011	-5 989	-24,0 %
TOIMINTAKULUT	-399 973	-387 650	-419 934	-32 284	8,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-382 149	-370 550	-402 955	-32 405	8,7 %
Toimintakulut sisäinen	-17 824	-17 100	-16 979	121	-0,7 %
TOIMINTAKATE	-388 127	-362 650	-400 924	-38 274	10,6 %
POISTOT	-29 354	-20 000	-29 492	-9 492	47,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-417 482	-382 650	-430 416	-47 766	12,5 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	4,5	4,5	4	88,9 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Sivlan kokoukset	10	11	11	100,0 %
Sivlan kokousten asiat	117	200	103	51,5 %
Sivistystoimenjohtajan päätökset	492	300	370	123,3 %
Varhaiskasvatuspäällikön päätökset	1511	1400	1341	95,8 %
Osastosihteerin päätökset	25	40	36	90,0 %
Koulujen rehtoreiden päätökset	1 689	1 200	1 861	155,1 %
Rehtorikokoukset	7	10	9	90,0 %
Kustannukset, € / asukas	49	45	52	115,6 %

HENKILÖSTÖMUUTOKSET

Toimistosihteerin Anniina Mäki aloitti markkinointisihteerinä 1.1.2019. Tästä johtuen hänen työpanoksestaan 50 prosenttia siirtyi Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskukseen.

TOIMINNALLINEN MUUTOS

Ei toiminnallisia muutoksia.

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Sivistyslautakunnan kokouksissaan käsittelemiä asioita:

- Valtion erityisavustus koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen sekä siihen liittyviin kokeiluihin
- Nuorisojärjestöjen ja liikuntaa järjestävien yhdistysten tukeminen
- Valtion erityisavustus tutoropettajien toimintaan ja osaamisen kehittämiseen
- Kirjastonjohtajan virkavaali
- Ryttylän koulun suunnittelutoimikunnan kokous 29.1.2019
- Lupahakemus / opintomatka Väike-Maarjaan
- Oitin koulutilojen peruskorjausselvitys
- Sisäilmatyöryhmän vuosiraportti
- järjestöjen toiminta-avustukset
- Toimintakertomus 2018 sivistystoimi
- Valtion erityisavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen
- Valtion erityisavustus lukio- ja perusopetuksen tukemiseen
- Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin
- Erityisopetus Hausjärven perusopetuksessa ja lukiossa lukuvuonna 2019-2020
- koulunhyvinvointikysely huoltajille
- koululaisliikennevuorot 2019-2020 / näyttölippu
- Hausjärven kunnan oppilaskuljetusten hankinta ajalle 1.8.2019-4.6.2019 ja optiona ajalle 1.8.2022-1.6.2024
- Hausjärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma
- varhaiskasvatuksen järjestelyt 1.8.2020 lukien
- Miodex Oy:n oikaisuvaatimus Hausjärven kunnan oppilaskuljetuksien hankinnasta
- hyvinvoinnin kehittämistavoitteet valtuustokaudelle 2017-2021
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje
- koulujen työsuunnitelmat
- osavuosisikatsaus 1.1.-30.6.2019
- Vuoden 2020 talousarvio
- Kaiku-kortin pilotointi Hausjärven kansalaisopistossa
- koulupoissaolojen seuranta ja varhaisen puuttumisen ohje
- Kanta-Hämeen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisrakenne
- seudullinen verkostomainen perhekeskusmalli
- selvitystyö seudullisesta kansalaisopistosta
- urheilijoiden stipendit
- urheilijoiden tunnustukset
- vuoden 2018 kulttuuripalkinto
- Hausjärven kunnan perusopetuksen A1-kielen oppimäärän opetussuunnitelma vuosiluokilla 1-2

Ryttylän koulukeskuksen hankintapäätös on tehty teknisen lautakunnan toimesta. Koulukeskuksen suunnittelu alkoi kevään aikana. Koulunhenkilökunta rehtorin johdolla on ollut vahvasti mukana tilojen pedagogisessa ja toiminnallisessa suunnittelussa. Suunnittelu sivistystoimen osalta on edennyt hyvin ja pedagogisia sekä toiminnallisia ehdotuksia on saatu vietyä eteenpäin. Loppuvuodesta on aloitettu oppimisympäristöjen suunnittelu ja kalustehankintojen valmistelu. Varsinainen rakennustyö alkoi syksyllä.

Oitin koulun hankesuunnitelman valmistelu on aloitettu kevään aikana. Hankesuunnitelman pohjaksi on tilattu konsulttiarvio Oitin taajamassa sijaitsevien koulujen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Konsultin käyttöön on toimitettu sivistystoimessa valmistettu oppilasennuste. Konsultti esitteli arviota Oitin koulurakennusten osalta kevään talousarvioseminaarissa.

610 hallintopalvelut

Oitin koulun osalta kevään aikana on tehty sisäilmatutkimuksia. Saatujen tuloksien perusteella koulutyö on voinut jatkaa. Sisäilma-asiantuntijan suositteli toimenpiteitä, joiden avulla pyritään varmistamaan sisäilman laatua. Tekninen toimi on tehnyt suositeltuja toimenpiteitä koulun loma-aikoina.

Kirjaston osalta omatoimikirjaston valmistelu ei ole alkanut kevätkauden aikana.

Palveluverkkoa on kartoitettu sivistystoimen osalta. Syy palveluverkon kartoittamiseen on syntyvyyden lasku. Pääpaino palveluiden kartoituksessa on ollut varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Perusopetuksen osalta on laadittu oppilasennuste, joka ulottuu alakoulujen osalta lukuvuoteen 2027-2028 ja yläkoulun osalta 2031-2032. Palveluverkko varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta on ollut esillä sivistyslautakunnassa ja talousarvioseminaarissa. Syksyn 2019 aikana kilpailutettiin palveluverkkoselvitys varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta. Kilpailutuksen voitti Perlacon oy. Palveluverkkoselvityksen tulokset saadaan kunnan käyttöön kevään 2020 aikana.

Henkilöstölle on tehty koulutussuunnitelma vuodelle 2020. Koulutussuunnitelma on käyty läpi yksiköiden esimiesten kanssa.

Näyttölippusopimus uusittiin Ventoniemi Oy:n kanssa keväällä. Sopimus kattaa lukuvuoden 2019-2020.

Koulukuljetukset kilpailutettiin kevään 2019 aikana. Sivistyslautakunta teki päätöksen hankinnasta 10.6.2019 kokouksessa. Hankintapäätöksestä tehtiin kantelu markkinaoikeuteen. Markkinaoikeuteen tehdyn kantelun seurauksena hankinta keskeytettiin sivistyslautakunnan päätöksellä. Lukuvuoden 2019-2020 koulukuljetukset järjestetään väliaikaisilla sopimuksilla. Väliaikaiset sopimukset tehtiin kesällä ja niissä hyödynnettiin kilpailutuksessa saatuja hintatietoja. Kevään osalta kuljetuskustannukset olivat 665 000 euroa ja syksyn osalta 477 000 euroa.

Hankerahoitusta saatiin opetushallitukselta seuraavasti:

- Valtion erityisavustus kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen 5000 euroa
- Valtion erityisavustus lukio uudistuksen toimeenpanon tukemiseen 17 000 euroa
- Valtion erityisavustus esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 27 500 euroa

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Suuri osa ylityksestä kohdistuu perusopetukseen suuren henkilöstömäärän ja lakisääteisten koulukuljetusten johdosta. Sivistyslautakunnan toimintakate ajalta 1.1.2019-31.12.2019 on 102,2 prosenttia. Euromääräisesti ylitys 330 000 euroa. Ylitys on käsitelty sivistyslautakunnassa 10.2.2020 ja kunnanhallituksessa 3.3.2020.

Talousarvio ylitystä selittää koulukuljetukset. Koulukuljetuksien osalta tilanne parani syksyn aikana väliaikaisten sopimuksien johdosta. Kevään aikana kertyneet kustannukset kuitenkin aiheuttivat talousarvioylityksen 220 000 eurolla koulukuljetusten osalta.

Henkilöstökulut toteutuivat ennakoitua korkeampina. Henkilöstökulut ylittyvät 120 000 eurolla. Tähän vaikutti lomapalkkavarauksen kasvu Kiky:n mukaisen lomarahaleikkauksen peruutuksen johdosta.

620 Varhaiskasvatus**TEHTÄVÄN KUVAUS**

Varhaiskasvatukseen kuuluvat tulosyksiköt:

1. päiväkotihoito: Hikiän, Oitin, Ryttylän ja Kirkonkylän päiväkodit sekä Monnin, Eskon ja Oitin koulun esiopetuksen päivähoito
2. perhepäivähoito
3. lastenhoidontuet: palveluseteli, yksityisenhoidontuki ja lasten kotihoidontuki
4. erityispäivähoito

Vastuu henkilö on varhaiskasvatuspäällikkö, joka toimii varhaiskasvatuksen alueen esimiehenä.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Erityisvarhaiskasvatuksen toimintatapojen vakiinnuttaminen
2. Nivelvaihe yhteistyön kehittäminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Kunnan uusi toimintatapa erityisvarhaiskasvatuksessa tehdään tutuksi koko henkilöstölle
2. Nivelvaiheyhteistyö varhaiskasvatuksesta esiopetukseen yhdenmukaistetaan koko kunnassa.

Toiminnallinen muutos:

ei toiminnallisia muutoksia

TALOUSLUVUT

620 Varhaiskasvatus	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	313 046	317 800	329 562	11 762	3,7 %
TOIMINTAKULUT	-4 138 241	-4 249 100	-4 039 629	209 471	-4,9 %
Toimintakulut ulkoinen	-3 472 482	-3 545 100	-3 350 514	194 586	-5,5 %
Toimintakulut sisäinen	-665 759	-704 000	-689 115	14 885	-2,1 %
TOIMINTAKATE	-3 825 196	-3 931 300	-3 710 067	221 233	-5,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 825 196	-3 931 300	-3 710 067	221 233	-5,6 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	52	54	50	92,6 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Kunnallinen päivähoito / lapset 31.12.	246	240	242	100,8 %
Kotihoidon tuki / lapset 31.12.	99	140	57	40,7 %
Yksityisen hoidon tuki / lapset 31.12.	-	1	0	
Palveluseteli / lapset 31.12.	145	150	133	88,7 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

31.12.2019 ja keskimäärin koko vuoden aikana kunnallisessa päivähoidossa ja palvelusetelillä hoidettiin lapsia talousarviossa varauduttu määrä. Kotihoidontuella hoidettiin vuonna 2019 keskimäärin 89 lasta kuukaudessa, kun talousarviossa varauduttiin 140 lapseen ja joulukuussa lapsia oli hoidossa vain 57.

Konsultoivan erityislastentarhanopettajan toimintatavat päiväkotien varhaiskasvatustyön tukena vakiinnutettiin ja yleisen tuen periaatteet vietiin arkeen jokaisessa päiväkotiryhmässä.

Viimeinen kunnallinen perhepäivähoitaja jäi eläkkeelle 1.10.2019.

Uuden varhaiskasvatuslain mukainen valtakunnallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda otettiin käyttöön 1.1.2019 lasten osalta ja sen käyttöönotto jatkui koko vuoden perheiden ja hoitopaikkojen osalta ja jatkuu vielä 2020 yksityisen palvelusetelihoitoon ja henkilöstön tietojen osalta. Vardan käyttöönotossa on ollut useita viivästyksiä, vaikeuksia ja se on ollut hyvin työllistävää.

Opetushallitus uudisti uuden varhaiskasvatuslain pohjalta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet - ohjeistuksensa ja Hausjärven uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2019.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

31.12.2019 mennessä varhaiskasvatuksen toimintatuotot toteutuivat 103,7 %, toimintakulut 95,1 % ja toimintakate oli 94,4%. Kokonaisuudessaan varhaiskasvatus jäi alle hyväksytyn budjetin. Syynä tähän on palveluissa olevien lasten määrän väheneminen kotihoidontuella ja palvelusetelillä sekä kunnallisen varhaiskasvatuksen täyttämättömänä olevien työsuhteiden määrä loppuvuonna.

Avustukset toteutuivat 94 %, näistä kotihoidontukimenot toteutuivat 72,6 %. Syntyneiden lasten väheneminen näkyy kotihoidontuella olevien lasten määrässä ja menojen vähenemisenä. Palvelusetelimenot ylittivät alkuvuonna ennustetun, toteumaprosentti oli 101,2, mutta kunnallisen päiväkotihoidon ja esiopetuksen päivähoitoon osalta jäätii niukasti alle budjetoidun.

630 Peruskoulut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Peruskoulutukseen kuuluvat tulosityksikköinä esiopetus, peruskoulut, koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulun tukitoiminnot.

Vastuuhenkilö on kunkin koulun toiminnasta vastaava rehtori. Muun toiminnan osalta vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Nivelvaiheyhteistyön kehittäminen
2. Oppilashuollon toimijoiden ja palveluiden kehittäminen
3. Kiusaamiseen puuttuminen
4. Opetussuunnitelman tavoitteiden jalkauttaminen eri yksiköiden arkiseksi toiminnaksi
5. Valmistavan opetuksen oppilaiden integrointi heidän ikätasoaan vastaaviin oppilasryhmiin
6. Tietotekniikan hyödyntäminen yläkoulussa

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Nivelvaiheisiin keskittyvien yhteistyökokoukset
2. Henkilöstön jatkuva koulutus painopisteenä opetussuunnitelmallisten uudistusten toteuttaminen käytännössä
3. Hyvä yhteistyö kotien ja koulun välillä
4. Asiakaskyselyjen toteuttaminen
5. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen opetuksen kaikilla tasoilla
6. Koulujen tilantarpeiden ja saneerausten valmistelu yhdessä tilapalvelun kanssa
7. Seutukunnallinen yhteistyö sivistystoimen toimijoiden välillä
8. Selvitetään tietokoneiden hankinta yläkoulun oppilaille ja hyödyntämismahdollisuudet opetuksessa

TALOUSLUVUT

630 Peruskoulut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	368 870	376 100	389 664	13 564	3,6 %
Toimintatuotot ulkoinen	364 658	373 600	385 465	11 865	3,2 %
Toimintatuotot sisäinen	4 212	2 500	4 199	1 699	68,0 %
TOIMINTAKULUT			-10 064		
	-9 301 148	-9 559 250	324	-505 074	5,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-7 393 523	-7 579 150	-8 124 124	-544 974	7,2 %
Toimintakulut sisäinen	-1 907 625	-1 980 100	-1 940 200	39 900	-2,0 %
TOIMINTAKATE	-8 932 278	-9 183 150	-9 674 660	-491 510	5,4 %
POISTOT	-37 560	-49 600	-38 403	11 197	-22,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-8 969 838	-9 232 750	-9 713 064	-480 314	5,2 %

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

630 Peruskoulut

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Opetushenkilöstö	76	75,7	77	101,7 %
Avustajat, oppilashuolto	24	25	27	108,0 %
Esiopetusoppilaat	124	120	120	100,0 %
1-6 -luokkalaiset	678	700	681	97,3 %
7-9-luokkalaiset	227	229	225	98,3 %
Eskon koulu, erityisopetus	12	13	12	92,3 %
Yhteensä	1 041	1 062	1 038	97,7 %
Aamu ja iltapäivätoimintapisteet	5	5	5	100,0 %
Esiopetusoppilas €/vuosi	4 909	5 600	5 389	96,2 %
Perusopetusoppilas €/vuosi	7 699	7 600	8 338	109,7 %
Kuljetusoppilaat 0-6 (sis. Eskon erit.opetus)	245	244	235	96,3 %
Kuljetusoppilaat 7-9	152	145	146	100,7 %
Kuljetusmenot yhteensä	906 000	846 200	1 074 100	126,9 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tukiopetustunnit tarkastelujaksolla

1-6 luokat	482 tuntia
7-9 luokat	170,5 tuntia

Kerhotunnit tarkastelujaksolla

1-6 luokat	113 tuntia
7-9 luokat	153 tuntia

Kouluissa on ollut opettajia ja koulunkäyntiavustajia seuraavasti:

Avustajien määriin on laskettu mukaan myös esiopetuksen päivähoidon ja iltapäivätoiminnan ohjaajat

Eskon koulu	15 opettajaa	10 avustajaa
Monnin koulu	8 opettajaa	3 avustajaa
Oitin koulu	17 opettajaa	6 avustajaa
Ryttylän koulu	13 opettajaa	4 avustajaa
Yläaste	28 opettajaa	2 avustajaa

Valmistavan opetuksen oppilaat siirtyivät kaikki kevään 2019 aikana perusopetusryhmiin. Syksyn 2019 aikana valmistavassa opetuksessa aloitti neljä uutta oppilasta.

Nivelvaiheista on olemassa käytänteet. Käytänteitä tarkastellaan aina nivelvaihepalaverissa.

Nivelvaiheyhteistyön tärkeimmät kohdat ovat varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyminen ja alakoulusta yläkouluun siirtyminen. Alakoulun ja yläkoulun nivelvaihetta on tehostettu kevään 2019 aikana järjestämällä toimintaa, jonka avulla tietoutta yläasteesta on lisätty alakouluilla. Syksyn aikana Ryttylän, Eskon ja Oitin koulun

630 Peruskoulut

kuudesluokkalaiset viettivät päivän yläasteella tutustuen yläasteen toimintaan. Kevään 2019 aikana kehitettiin erityislastentarhanopettajan avustuksella varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen nivelvaihetta. Perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyminen on haasteellinen nivelvaiheyhteistyön kannalta. Alla on perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyneiden tiedossa olevat opiskelupaikat.

Seutukunnallinen yhteistyö jatkui tiiviinä koko kevään. Maakunnallinen LAPE- työskentely oli aktiivista. Riihimäen seudulle rakentuva verkostomainen perhekeskus työllisti niin perusturvassa kuin sivistystoimessa. Verkostomaisen perhekeskuksen toimintamallia ryhdytään jalkauttamaan seudullisesti syksyn aikana. Kunnan johtoryhmä ja hallitus vierailivat Kärkölässä kesäkuussa, jossa mm. sivistystoimelle esitettiin yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista.

Oppilashuollon palveluita on tehostettu syksyn aikana yhteistyössä perusturvan kanssa. Yhteinen työntekijä on toiminut yläasteella kolmena päivänä viikossa. Toiminnan tavoitteena on saada perusopintoja suoritetuksi niiden oppilaiden kohdalla, jotka eivät syystä tai toisesta osallistu luokkamutoiseen koulunkäyntiin. Näiden oppilaiden koulunkäynnin tukena on ollut lisäksi Tuuve-koulu, jonka kautta voi opintoja suorittaa etänä.

Ryttylän koulukeskuksen hankintapäätös on tehty teknisen lautakunnan toimesta. Koulukeskuksen suunnittelu alkoi kevään aikana. Koulunhenkilökunta rehtorin johdolla on ollut vahvasti mukana tilojen pedagogisessa ja toiminnallisessa suunnittelussa. Suunnittelu sivistystoimen osalta on edennyt hyvin ja pedagogisia sekä toiminnallisia ehdotuksia on saatu vietyä eteenpäin. Loppuvuodesta on aloitettu oppimisympäristöjen suunnittelu ja kalustehankintojen valmistelu. Varsinainen rakennustyö alkoi syksyllä.

Oitin koulun hankesuunnitelman valmistelu on aloitettu kevään aikana. Hankesuunnitelman pohjaksi on tilattu konsulttiarvio Oitin taajamassa sijaitsevien koulujen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Konsultin käyttöön on toimitettu sivistystoimessa valmisteltu oppilasennuste. Konsultti esitteli arviota Oitin koulurakennusten osalta kevään talousarvioseminaarissa.

Oitin koulun osalta kevään aikana on tehty sisäilmatutkimuksia. Saatujen tuloksien perusteella koulutyö on voinut jatkua. Sisäilma-asiantuntijan suositteli toimenpiteitä, joiden avulla pyritään varmistamaan sisäilman laatua. Tekninen toimi on tehnyt suositeltuja toimenpiteitä koulun loma-aikoina.

Kunnan koulut ovat mukana Kiva-koulu -ohjelmassa. Keväällä toteutettiin kysely oppilaille, jonka avulla kartoitettiin oppilaiden kokemuksia kiusaamisesta. Kyselyn perusteella koulut tekivät toimenpiteitä.

Kevään aikana perusopetus pääsi mukaan Hämeenlinna -vetoiseen maakunnalliseen TVT-hankkeeseen. Hankkeen avulla pyritään nostamaan TVT-osaamista ja jakamaan toimivia toimintamalleja hankkeessa mukana olevien kanssa. Syksyn 2019 aikana sivistystoimi aloitti sykliseen hankintamalliin siirtymisen kartoittamisen TVT-hankintojen osalta. Uudella hankintamallilla pyritään nostamaan TVT-laitteiden määrää ja laatua.

Syksyn 2020 aikana laadittiin opetussuunnitelma A1-kielen osalta vuosiluokille 1-2. Opetussuunnitelma hyväksyttiin sivistyslautakunnassa. Opetussuunnitelman laadinnan yhteydessä opettajia koulutettiin ja pidettiin työpajoja uuden opetussuunnitelman jalkauttamiseksi.

Perusopetuksessa toteutettiin keväällä kysely huoltajille kouluhyvinvoinnista. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa. Vastausprosentiksi muodostui 26, joka on erittäin alhainen. Alhaisen vastausprosentin vuoksi johtopäätösten tekeminen kyselyn pohjalta on haasteellista. Kyselyn tuloksia on käyty läpi rehtorikokouksessa ja sivistyslautakunnassa.

Kaksi yhdeksäsluokkalaista ei saanut suoraan opiskelupaikkaa. Oppilaille ja heidän huoltajilleen on soitettu ja ohjeistettu lisähaut, lisäksi yhteystiedot oppilaasta on ilmoitettu Hausjärven etsivälle nuorisotyöntekijälle

Tammi-joulukuu 2019

630 Peruskoulut

Yhteishaun tulokset:

Lukiot

Etu-Töölön lukio, Helsinki	1
Hausjärven lukio	16
Hyvinkää Sveitsin lukio, luonnontiedelinja	6

Hämeenlinna Lyseon lukio, urheilulinja	1
Kannaksen lukio, Lahti	1
Riihimäen lukio	10
Valkeakosken Tietotien lukio	1

Yhteensä lukioon päässeet 36

Ammattiopistot

Hyria/ Hotelli-, ravintola- ja cateringala	3
Hyria/Liiketalous	3
Hyria/ Autoala	2
Hyria/ Rakennusala	3
Hyria/Matkailuala	1
Hyria/Kuva-artsaani	1
Hyria/Logistiikka kuljetusala	3
Hyria/Lähihoitaja	4
Hyria/Sisustaja	1
Hyria/Talotekniikka	1
Hyria/Tietoliikennetekniikka	3
Hyria/Tietoviestintätekniikka	1
Hyria/Turvallisuusvalvoja	2
Keuda, Järvenpää/Autoalan perustutkinto	1
Keuda, Mäntsälä/Maatalousalan perustutkinto	1
Salpaus, Lahti/Hius- ja kauneudenhoitoala	1
Tavastia Hämeenlinna/Lähihoitaja	3
Suomen Urheiluopisto Vierumäki, liikunnanohjaaja	2
Seurakuntaopisto Järvenpää/Lastenohjaaja	1
Suomen Diakoniaopisto, Lahti/ Lastenohjaaja	1

Yhteensä ammatilliseen päässeet 38

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Toimintakate ajalta 1.1.2019-31.12.2019 on 105,4 prosenttia.

Talousarvion ylitys aiheutuu koulukuljetuskustannuksien ja henkilöstökustannuksien ylittymisestä. Ylitykset on käyty läpi sivistystoimen hallinnon osuudessa. Ylitykset on myös käsitelty sivistyslautakunnassa 10.2.2020 ja kunnanhallituksessa 3.3.2020.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

670 Toisen asteen koulutus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Toisen asteen koulutus sisältää toiminnot Hausjärven lukio ja musiikkikoulut.

Vastuhenkilö on lukion osalta koulun rehtori, muun koulutuksen osalta sivistysjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Hausjärven lukion toiminnan vahvistaminen
2. Lukiolain muuttuminen 1.8.2019

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Oman lukion markkinoiminen perusopetuksen oppilaille
2. Hyvä yhteistyö kotien ja koulun välillä
3. Henkilöstön jatkuva koulutus painopisteenä opetussuunnitelmatyö ja lakimuutokset
4. Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen
5. Tietokoneiden hankinnan avustukset lukion aloittaville Hausjärven lukion opiskelijoille

TALOUSLUVUT

670 Toisen asteen koulutus	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	273	0	154	154	100,0 %
Toimintatuotot ulkoinen	70	0	0	0	0,0 %
Toimintatuotot sisäinen	203	0	154	154	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-735 804	-699 400	-755 162	-55 762	8,0 %
Toimintakulut ulkoinen	-565 875	-535 300	-594 517	-59 217	11,1 %
Toimintakulut sisäinen	-169 929	-164 100	-160 645	3 455	-2,1 %
TOIMINTAKATE	-735 531	-699 400	-755 008	-55 608	8,0 %
POISTOT	-3 252	-1 300	0	1 300	-100,0 %
TILIKAUDEN TULOS	-738 782	-700 700	-755 008	-54 308	7,8 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	4,3	4,3	4,3	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Opiskelijat	62	57	55	95,6 %
Suoritetut yo-tutkinnot	22	20	17	85,0 %
Musiikinopiskelijat	44	38	38	100,0 %
Lukion oppilas €/vuosi	10 948	11 600	12 987	112,0 %
Musiikkiopistolainen €/vuosi	931	1 100	1 072	97,5 %

Tammi-joulukuu 2019

670 Toisen asteen koulutus

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

HAUSJÄRVEN LUKIO

OPPILASMÄÄRÄT 31.12.2019.

OPPILAAT	MIES	NAINEN	YHT.
I	9	9	18
II	5	7	12
III	11	11	22
IV	0	0	0
YHT.	25	27	52

Ylioppilastodistuksen sai 18 uutta ylioppilasta. Päivitetyt opetussuunnitelmat ovat käytössä kaikilla vuosiluokilla. Kevään 2019 aikana lukion näkyvyyttä on pyritty lisäämään sosiaalisen median kautta. Lukiota on myös vierailtu naapurikunnassa esittelemässä toimintaa. Syksyn aikana koululle kutsuttiin tutustumaan oppilaita Kärkölästä.

Keväällä 2019 Hausjärven lukiossa alkoi kansainvälisyyskurssi. Kurssin puitteissa lukiolaisia vieraili Itävallassa tapaamassa unkarilaisen ystävyyskaupungin oppilaita. Syksyn aikana Unkarista tehtiin vastavierailu lukioomme.

Lukuvuodelle 2019-2020 Hausjärven lukioon haki 16 opiskelijaa. Opiskelupaikan sai 16 uutta opiskelijaa. Varsinaisen yhteishaun jälkeen opiskelijamäärä kasvoi 18 uuteen opiskelijaan.

Lukiolain muuttuminen 1.8.2019 alkaen aiheuttaa opetussuunnitelman uusimisen lukiokoulutukseen. Opetussuunnitelmatyöhön ja sen jalkauttamiseen sekä opettajien koulutukseen haettiin valtionavustusta. Avustusta myönnettiin 15 300 euroa. Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021. Varsinainen opetussuunnitelmatyö ja siihen liittyvä opettajien koulutus käynnistyy 2020 vuoden aikana.

Sivistyslautakunta päätti jatkaa opiskelijoiden tukemista tietokonehankinnassa. Jokaista ensimmäisen vuoden opiskelijaa tuetaan 500 eurolla tietoteknisten laitteiden hankinnassa.

MUSIIKKIKOULUT

Toiminta toteutuu suunnitelmien mukaisesti.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Toisen asteen koulutuksen talous toteutui suunnitelmien mukaan.

Tammi-joulukuu 2019

701 Kulttuuri- ja museotoiminta**TEHTÄVÄN KUVAUS**

Vastuhenkilö on sivistysjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Avustukset kulttuuriyhdistyksille ja yksityisille kirjataan sivistystoimen hallintoon.
2. Yhteistyön lisääminen kansalaisjärjestöjen kanssa
3. Toimiva kotiseutumuseo
4. Systemaattisen luettelointityön jatkaminen

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Yhteistyö kunnan eri yhdistysten ja seurojen kanssa
2. Kotiseutumuseotoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen yhdessä museon vuokraajan, Hausjärvi-Seuran kanssa.

TALOUSLUVUT

701 Kulttuuri- ja museotoiminta	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTAKULUT	-8 636	-13 900	-13 830	70	-0,5 %
Toimintakulut ulkoinen	-6 836	-12 000	-11 930	70	-0,6 %
Toimintakulut sisäinen	-1 800	-1 900	-1 900	0	0,0 %
TOIMINTAKATE	-8 636	-13 900	-13 830	70	-0,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-8 636	-13 900	-13 830	70	-0,5 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kotiseutumuseon perusnäyttelyä on uudistettu. Uudistamisen aikana kotiseutumuseo on ollut kiinni. Uudistettu perusnäyttely valmistuu kesäksi 2020. Perusnäyttelyn uudistamisesta on vastannut Hausjärvi-Seura.

Hausjärven kunnan tukema Love-tapahtuma järjestettiin Mommilanjärven soutelujen yhteydessä. Tapahtumassa oli 1200 kävijää.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Talous on toteutunut suunnitellusti.

Tammi-joulukuu 2019

731 Liikunta- ja nuorisotoimi

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tämä tulosalue sisältää seuraavat osa-alueet: liikuntatoimi

Vastuhenkilö: liikuntas sihteeri

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Laadukkaiden liikuntapalvelujen ympärivuotinen tarjoaminen
2. Yhteistyö muiden liikuntaa järjestävien tahojen kanssa

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Aktiivisten harrastusmahdollisuuksien ylläpitäminen ja luominen
2. Monipuolinen, ohjattu toiminta
3. Eri ryhmien huomioiminen (lapset, nuoret, työikäiset, ikäihmiset, erityisryhmät)

Nuorisotoimi

1. Tämä tulosalue sisältää seuraavat osa-alueet: nuorisotoimi
2. Vastuhenkilö: liikuntas sihteeri

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Nuorisotilatoimintojen ylläpitäminen ja kehittäminen
2. Nuorten aktivoiminen osallistumaan ja kehittämään nuorten omia asioita

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Ohjattuja nuorisoiiloja kahtena - kolmena iltana viikossa (Hikiä, Oitti, Ryttylä)
2. Yhteistyö koulujen kanssa
3. Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen mm. nuorisovaltuuston kautta
4. Seudullinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Talousarviokaudella 2019 ei ollut oleellisia toiminnallisia muutoksia. Nuoriso-ohjaaja jäi työvapaalle 31.5. ja sijainen aloitti 3.9. Nuorisojärjestöjä ja liikuntaa järjestäviä yhdistyksiä tuettiin 10 000€ avustusmäärärahalla.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

731 Liikunta- ja nuorisotoimi

TALOUSLUVUT

731 Liikunta- ja nuorisotoimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	62 318	68 500	56 729	-11 771	-17,2 %
Toimintatuotot ulkoinen	61 858	68 500	55 944	-12 556	-18,3 %
Toimintatuotot sisäinen	460	0	785	785	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-334 661	-366 450	-339 593	26 857	-7,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-223 556	-254 250	-227 340	26 910	-10,6 %
Toimintakulut sisäinen	-111 105	-112 200	-112 253	-53	0,0 %
TOIMINTAKATE	-272 342	-297 950	-282 864	15 086	-5,1 %
POISTOT	-3 608	-3 600	-4 344	-744	20,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-275 950	-301 550	-287 208	14 342	-4,8 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	2	2	2	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Liikuntatapahtumat	154	180	177	98,3 %
Liikuntakerhot	540	550	490	89,1 %
Osallistujat	10 908	14 000	10 395	74,3 %
Nuorisoillat ja tapahtumat	393	400	434	108,5 %
Kävijät	6 318	6 300	6 632	105,3 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Liikuntatoimi järjesti lasten kerhotoimintaa ja liikuntatapahtumia suunnitellusti, vaikka vähäluminen loppupalvi johti useiden tapahtumien perumiseen. Liikuntakerhojen osallistujamäärät pysyivät ennallaan ja muihin tapahtumiin ja toimintoihin osallistuttiin viimevuotiseen tapaan.

Nuorisotyön puolella toimintaa järjestettiin nuoriso-ohjaajan ja kolmen tuntiohjaajan voimin. Nuorisoiltoja ja tapahtumia oli suunniteltua enemmän ja nuorten osallistuminen niihin kasvoi jonkin verran. Nuoriso-ohjaaja jäi vapaalle toimestaan 1.6. alkaen 31.5.2020 saakka.

TALouden TOTEUMAN ARVIOINTI

Liikuntatoimen menot ovat toteutuneet odotetusti, vaikka joitakin tapahtumia on jäänyt järjestämättä. Kuntosalien tuotossa näkyy yksityisten kuntosalien perustaminen Oittiin, kun osa käyttäjistä on siirtynyt niihin. Muuten tuotot ovat kertyneet odotetusti ja osa kerhomaksuista on vielä laskuttamatta kerhojen ollessa kesken. Nuorisotyön osalta menot ovat toteutuneet lähes odotetusti. Menoja on vähentänyt perusturvan osallistuminen kylätalon vuokratuksumuksiin. Tulopuolella Valkjärven vuokraus toteutui odotetusti.

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yleisten kirjastojen tehtävänä on toteuttaa tiedollista ja kulttuurillista tasavertaisuutta, edistää väestön hyvinvointia, estää syrjäytymistä ja tukea sivistys- ja tietopääoman karttumista. Yleisten kirjastojen palvelut ovat kaikille avoimia ja peruspalvelut maksuttomia. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat kirjastolain mukaisia (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016).

Hausjärvellä on pääkirjasto ja kirjastoauto.

Vastuhenkilö on kirjastonjohtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Sivistys- ja virkistysmahdollisuuksien tarjoaminen kuntalaisille
2. Elinikäisen oppimisen tukeminen
3. Kirjastopalvelujen riittävä saavutettavuus ja aukioloaikojen lisääminen kehittämissuunnitelman mukaisesti,
4. kirjasto pyritään pitämään avoinna myös kesäisin.
5. omatoimikirjaston hankesuunnitelman tekeminen

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Ammattitaitoinen, motivoitunut ja määrällisesti riittävä henkilöstö
2. Ajanmukainen ja vuorovaikutteinen kirjastojärjestelmä
3. Monipuolinen, uudistuva ja kysyntää vastaava aineistokokoelma, uutuushankintojen ja poistojen tasapaino
4. Kaikkien verkostojen ja yhteyksien hyödyntäminen tietopalvelussa
5. Seudullinen ja valtakunnallinen yhteistyö

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

1. Kirjastopalvelujen tarjoaminen kuntalaisille
2. Kirjaston ja koulujen yhteistyö

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

750 Kirjastotoimi

TALOUSLUVUT

750 Kirjastotoimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	4 939	4 200	4 125	-75	-1,8 %
TOIMINTAKULUT	-380 253	-402 200	-408 162	-5 962	1,5 %
Toimintakulut ulkoinen	-305 353	-329 900	-336 598	-6 698	2,0 %
Toimintakulut sisäinen	-74 900	-72 300	-71 564	736	-1,0 %
TOIMINTAKATE	-375 314	-398 000	-404 036	-6 036	1,5 %
POISTOT	-14 740	-6 200	-6 179	21	-0,3 %
TILIKAUDEN TULOS	-390 054	-404 200	-410 215	-6 015	1,5 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	5	5	5	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Suoritetavoitteet				
Lainoja/asukas (Hausjärven)	10	10	10	100,0 %
Käyntejä/asukas (Hausjärven)	4	5	5	100,0 %
Tehokkuus/taloudellisuus				
1 lainan hinta*	5	3	5	166,7 %
1 käynnin hinta**	12	6	10	166,7 %
Aineistomenot, €/asukas	8	8	8	100,0 %
Henkilöstömenot, €/asukas	24	24	26	108,3 %
Toimintakulut eur/asukas	46	48	50	104,2 %

*) Talousarvioluvun tulisi olla 5 (3 sijaan) **) Talousarvioluvun tulisi olla 12 (6 sijaan)

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kuntalaiset pääsevät Hausjärvellä kirjastoon pääkirjastossa Oitissa ja kirjastoauto Fannyssa. Kaikkiaan kirjastoauton pysäkkejä on ympäri kuntaa 79. Kirjastoauto täytti 10 vuotta. Juhlimme auton tasavuotia tarjoamalla kaikkien alakoulujen E-, 1- ja 2 -luokkien oppilaille nukketeatteriesityksen kirjastoautossa. Elämyksestä pääsi osalliseksi 330 lasta. Kirjastoauton lainat ovat lisääntyneet peräti 13 %. Kirjastoauto huolehtii Ryttylän, Hikiän ja Monnin koulujen sekä päiväkotien kirjastotarpeista.

Hausjärven kirjaston kokonaislainaus on kasvanut edellisvuoteen vastaavaan verrattuna. Vuonna 2018 aineistoa lainattiin 80 437 kappaletta, tänä vuonna vastaava luku oli 84 662. Kokonaislainauksen kasvu on runsaat viisi prosenttia. Lainauksen kasvu on seurausta kasvaneista kävijämääristä. Fyysiset käynnit kirjastossa ovat kasvaneet lähes 20 %.

Tammi-joulukuu 2019

750 Kirjastotoimi

Kävijämäärää on kasvatettu lisäämällä tapahtumatuotantoa, opintopiirityypistä ryhmätoimintaa, näyttelyitä ja markkinointia sosiaalisessa mediassa. Tapahtumien avulla on lisääntynyt seudullinen ja valtakunnallinen yhteistyö, joka on yksi kirjastotoimen tavoitteista. Alueellisesti yhteistyötä tehtiin alueen kirjoittajayhdistysten sekä kirjastoalan lakisääteisestä alueellisesta kehittämistehtävästä vastaavan Lahden AKE:n kanssa. Valtakunnallisesti kirjasto pääsi esille Suomen Kirjastoseuran kanssa tehdyn yhteistyön ansiosta. Vuonna 2019 pääkirjasto oli avoinna koko kesän lauantapäiviä lukuun ottamatta. Syksyllä alkoi yhteistyö Hausjärven yläkoulun ja lukion tuki ry:n kanssa. HaTu piti kirjastolla Lehtikahvilaa keskiviikkoisin ja erityisinä tapahtumapäivinä. Kahvilan tuoton yhdistys sai omaan toimintaansa, jonka keskeinen osa on joka toinen vuosi toteutettava koulumusikaali.

Kävijämäärissä eivät näy kirjaston ulkopuolella toteutettujen ryhmätilaisuuksien osallistujat. Satutunteja on pidetty päiväkodeilla Kirkonkylässä ja Hikiässä. Niihin on osallistunut yhteensä 582 lasta. Kirjastosta on käyty myös lukemassa Helmikodin ja Koivumäen ikäihmisille. Näihin tilaisuuksiin on osallistunut 75 henkilöä.

Hausjärven kirjasto on mukana Ratamo-kirjastokimpassa, jossa ovat lisäksi Riihimäki, Hyvinkää ja Nurmijärvi. Neljän kunnan asukkaat pääsevät lainaamaan aineistoja toistensa valikoimista ja pystyvät palauttamaan lainansa mihin vain pisteeseen. Kirjoja kuljetetaan kirjastojen välillä kolme kertaa viikossa. Hausjärven lainauksissa näkyvät muiden kuntien asukkaiden meiltä tekemät lainat. Sitä vastoin hausjärveläisten muista Ratamoista lainaamat aineistot eivät näy näissä tilastoissa. Yhteistyö velvoittaa meitä hoitamaan asukasluvun mukaan jyvitetyn osamme aineistohankinnoista. E-aineistojen hankinnat ovat lähteneet kasvuun ja tulevat lisäämään aineistomenoja tulevaisuudessa. E-kirjojen lainaus on yli kaksinkertaistunut vuodessa.

Yhteiskuntavastuutaan kirjasto kantaa opettamalla ja perehdyttämällä kirjaston toimintaan vuosittain erilaisia työharjoittelijoita ja -kokeilijoita, työllistettyjä ja työssäoppijoita. Vuoden 2019 aikana näitä henkilöitä on ollut vaihtelevan kestoilla jaksoilla kirjastossa kaikkiaan 18.

Kirjastotoimi on saanut valtionavustusta hankkeeseen, jonka tuloksena syntyy kirjaston ja koulujen yhteistyösuunnitelma. Kouluyhteistyötä on toki tehty koko ajan, mutta yhteisvoimin harkittu menetelmärunko sitouttaa hyvään työhön molemmiin puolin ja takaa toiminnan jatkuvuuden. Yhteistyösuunnitelma on samalla opinnäytetyö Seinäjoen ammattikorkeakouluun. Kouluyhteistyön merkityksellisyydestä kertoo, että vuoden 2019 aikana pääkirjastossa vieraili 99 koululuokkaa tai -ryhmää. Lapsia ja nuoria niissä oli yhteensä 1531.

Loppuvuodesta 2019 kirjasto sai kuluvalle vuodelle kohdistuvan valtionavustuksen kirjaston asiakaspalvelun parantamiseen. Pääkirjastoon hankitaan ensimmäinen lainaus-palautusautomaatti. Asiakkaiden omatoiminen aineiston palauttaminen ja lainaaminen vapauttaa henkilökunnan resurssia laadullisesti parempaan henkilökohtaiseen palveluun, kuten lukuvinkkien antamiseen sekä kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan ohjaukseen. Varsinaista omatoimikirjaston hankesuunnitelmaa ei ole tehty mutta omatoimisuutta tullaan vähitellen lisäämään automaatin avulla.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Kirjasto on pysynyt varsin hyvin talousarvion raameissa. Kirjastoauton korjaukset, ylläpitokulut ja kuluvien osien vaihdot toivat muutamia ennakoimattomia kuluja. Auto on nyt kymmenvuotias, joten vastaaviin kuluihin tulee varautua myös lähivuosina. Autonvaihto on ajankohtainen viiden vuoden sisällä.

Asukasta kohti laskettavissa talouden tunnusluvuissa on kunnan supistuneen asukasluvun vuoksi kirjaston osalta pientä kasvua.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

760 Kansalaisopisto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vastuuhenkilö on kansalaisopiston rehtori.

Strategia:

Hausjärven kansalaisopisto on monipalveluopisto, jonka tehtävänä on järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta aikuisille elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös lasten opetusta kuvataiteessa ja musiikissa.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Toiminnan kehittäminen niin, että kansalaisopiston kasvu mahdollistuu.
2. Yhteistyön lisääminen oman kunnan sisällä sekä naapuriopistojen ja koulutuksen tarjoajien kesken.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Opiston tuntimäärä kasvaa vuoden 2018 toteumaan verrattuna.
2. Opiston opiskelijoiden määrä kasvaa vuoden 2018 toteumaan verrattuna.
3. Yhteistyötahojen määrä kasvaa vuoteen 2018 verrattuna.
4. Kurssitarjontaa lisätään edelleen erityisesti liikunnassa.
5. Kurssien markkinointiin panostetaan kansalaisopiston näkyvyyttä lisäämällä.
6. Toimintaa pyritään tarjoamaan eri puolilla kuntaa esimerkiksi kylätaloilla kunnan omien tilojen puuttuessa.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

TALOUSLUVUT

760 Kansalaisopisto	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	86 105	84 000	87 259	3 259	3,9 %
Toimintatuotot ulkoinen	83 855	84 000	84 759	759	0,9 %
Toimintatuotot sisäinen	2 250	0	2 500	2 500	100,0 %
TOIMINTAKULUT	-187 039	-250 100	-227 731	22 369	-8,9 %
Toimintakulut ulkoinen	-168 084	-232 300	-207 187	25 113	-10,8 %
Toimintakulut sisäinen	-18 955	-17 800	-20 544	-2 744	15,4 %
TOIMINTAKATE	-100 934	-166 100	-140 472	25 628	-15,4 %
TILIKAUDEN TULOS	-100 934	-166 100	-140 472	25 628	-15,4 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019*	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	2,2	2,2	2,2	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Nettomenot/opetustunti	64	62	61	98,4 %
Nettomenot/opiskelija	215	217	191	88,0 %
Nettomenot/asukas	18	17	17	100,0 %
Tuntimäärä	2 358	2 400	2 310	96,3 %
Opiskelijat	707	710	737	103,8 %
Kurssit	96	100	97	97,0 %

*)Tavoitteita ei ole asetettu vuoden 2019 talousarviokirjassa, vaan ne on lisätty osavuositarkastusvaiheessa.

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Vuodelle 2019 oli suunniteltu eri puolille kuntaa 128 kurssia, joista toteutui 97. Silti kurssilaisten määrä kasvoi 2018 vuoteen verrattuna, ja kurssienkin määrä kasvoi yhdellä verrattuna vuoteen 2018. Tuntimäärä pysyi melkein samana kuin vuonna 2018, sillä 2019 tunteja oli 48 vähemmän kuin edellisvuonna. Liikuntakursseja suunniteltiin 61 ja niistä toteutui 54 kurssia, eli enemmän kuin vuonna 2018, jolloin toteutui 45 kurssia. Toiminnan kehittämiseen ei jäänyt niin paljon aikaa, kuin olisi ollut tarpeellista. Kansalaisopisto oli mukana lähiopistojen yhteisessä ”Digitaalisuuden hyödyntäminen opistotoiminnassa” nimisessä hankkeessa, joka sai lisäaikaa vuoden 2020 loppuun asti. Kunnankirjaston, liikuntatoimen ja perusturvan kanssa rehtori aloitti yhteistyön, joiden toteutus näkyy 2020-2021 opinto-ohjelmassa. Opisto järjesti palautekyselyn kaikille opiskelijoilleen ja järjesti Lopen opiston kanssa tammikuussa yhteiset tuntiopettajien suunnittelupäivät. Opinto-opas (2019–2020) julkaistiin kesäkuussa. Rehtori tapasi kaikki lukuvuonna 2019–2020 jatkavat tuntiopettajat, ja vieraili muutamilla kursseilla. Kurssien markkinointi ei sujunut odotetulla tavalla keväällä 2019, mutta kesästä vuoden 2019 loppuun asti opisto markkinoi näkyvämmiin kursseja ja toimintaansa Facebookissa ja perustamallaan Instagram tilillä. Opisto järjesti rehtorin toimesta Lopen opiston kanssa yhteisen työhyvinvointikyselyn, jonka raportin rehtori välitti tuntiopettajille, opistojen sihteereille ja sivistysjohtajille. Rehtori aloitti myös Cagin päivittämisen yhdessä toimistohenkilöstön kanssa, mutta sen valmiiksi saattaminen jäi 2019 kesken. Kansalaisopistossa tapahtuneet henkilöstömuutokset ja siihen liittyvät sijaisjärjestelyt työllistivät rehtoria kesän ja syksyn aikana. Toiminnan jouhevoittamiseksi opiston kotisivuille perustettiin tuntiopettajille oma kansio, josta löytyy päivitetty Tuntiopettajain opas, henkilötietokortti, matkalaskulomake, linkki HelleWiin ja tuntisuunnitelman runko-lomake sekä verokorttitiedote.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Toimintatuotot olivat hivenen suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakulut jäivät pienemmiksi kuin talousarviossa, koska esimerkiksi tuntipalkkoja maksettiin vähemmän peruuntuneiden kurssien johdosta. Kurssimaksuja ei nostettu. Sen sijaan huomiota kiinnitettiin monipuoliseen kurssitarjontaan, jotta nousussa oleva kurssilaisten määrä kasvaisi jälleen. Siinä opisto myös onnistui.

81 Tekninen lautakunta

2.9. Tekninen lautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Teknisellä lautakunnalla on vastuullaan seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, vesihuoltolaitos ja tilapalvelu.

Teknisen lautakunnan strategia:

Asiat hoituu ja ketään ei jätetä - Toimivat palvelut

- Tekniset palvelut tuotetaan joustavasti ja tehokkaasti.
- Toimitaan kuntalaisiin päin avoimesti ja annetaan kuntalaisille mahdollisuus tuoda esille teknisen toimialan toiminnassa esiintyviä epäkohtia.
- Ennakoidaan tulevat tarpeet mahdollisuuksien mukaan.
- Toteutetaan kiinteistöjen pitkäntähtäimen peruskorjaussuunnitelmaa.
- Häiriöttömät vesihuolto- ja liikennepalvelut.
- Toteutetaan liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä.

Kasvava ja aktiivinen - Elinvoimainen kunta

- Kevyen liikenteen väylien ja puistojen rakentaminen valtuuston antamien määrärahojen puitteissa.

Me teemme Hausjärven - Kaikki mukaan!

- Taajamien ja kylien paikallisten kuntalaisten hankkeiden tukeminen.

Teknisellä lautakunnalla on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot.

TALOUSLUVUT

81 TEKNINEN LAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	4 878 216	4 930 700	4 866 082	-64 618	-1,3 %
Toimintatuotot ulkoinen	2 158 593	2 066 400	2 022 532	-43 868	-2,1 %
Toimintatuotot sisäinen	2 719 623	2 864 300	2 843 550	-20 750	100,0 %
VALM. OMAAN KÄYTTÖÖN	22 770	27 000	8 130	-18 870	-69,9 %
TOIMINTAKULUT	-5 423 299	-5 547 900	-5 368 459	179 441	-3,2 %
Toimintakulut ulkoinen	-4 901 524	-4 988 700	-4 818 956	169 744	-3,4 %
Toimintakulut sisäinen	-521 775	-559 200	-549 502	9 698	-1,7 %
TOIMINTAKATE	-522 313	-590 200	-494 247	95 953	-16,3 %
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT	-27 189	0	-27 097	-27 097	100,0 %
Rah.tuotot ja kulut ulkoinen	1 885	0	-176	-176	100,0 %
Rah.tuotot ja kulut sisäinen	-29 074	0	-26 921	-26 921	100,0 %
POISTOT	-2 361 111	-2 074 100	-2 082 543	-8 443	0,4 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 910 612	-2 664 300	-2 603 887	60 413	-2,3 %

81 Tekninen lautakunta

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tekninen toimiala on hoitanut vastuulleen kuuluvat tehtävät hyvin. Kuntalaispalautetta on tullut aiempaa vähemmän. Ilmaston osalta joudumme ilmeisesti tottumaan lumettomiin talviin, vaikkakin liukkauden osalta vaatimukset ovat kasvaneet. Teknisen toimialan perustehtävät ovat tulleet tehtyä hyvin ja toimiala on pystynyt keskittymään osin toimialan kehittämiseen. Vuoden aikana on rekrytoitu eläköityneiden henkilöiden tilalle uudet henkilöt ja toimialan vahvuus oli yhtä työnjohtajaa lukuun ottamatta täysi.

Ryttylän koulun rakentamisen uudelleen kilpailuttaminen ja rakentamisen alkoi syksyllä. Vuoden vaihteeseen mennessä rakennuksen perustukset on saatu valmiiksi. Ryttylään tavoiteltiin myös uutta asuinalueita ja sen osalta kaava ja kunnallistekniset suunnitelmat valmistuivat mutta toteutusta ei ehditty aloittamaan. Alueen rakentamisesta luovuttiin jo alkukesästä, koska Ryttylästä ei ole tontteja mennyt kaupaksi. Tällä hetkellä Ryttylässä on tontteja myymättä kymmenen. Tontteja on muissakin taajamissa riittävästi tarjolla ja uusia asuntoalueen rakentamista ei ollut suunnitteilla vuoden aikana. Monnin osalta kaavoitushankkeet lopetettiin ja samalla oli syytä laittaa tiehankkeet odottamaan tulevia aikoja ja tulevia tarpeita. Monnin kokoojakatujen suunnitelmat valmistuivat loppuvuodesta, mutta suunnitelmia ei lähdetty edes laittamaan nähtäville ja vahvistamaan. Savelan kevyenliikenteen väylän rakentaminen oli yksi vuoden päähankkeista, suunnittelu saatiin päätökseen ja tiealue siirrettiin kunnan vastuulle kadunpitopäätöksellä. Hanke kilpailutettiin loppuvuodesta ja rakentaminen oli tarkoitus aloittaa seuraavan vuoden alkupuolella, kilpailutuksesta on kuitenkin valittu markkinaoikeuteen.

Vesilaitoksen osalta investointien väli vuosi on parantanut laitoksen kannattavuutta tai paremminkin poistanut tarpeen korottaa vesimaksuja. Ainoa merkittävä hanke tehtiin Riihimäen jäteveden puhdistamon lietteenkäsittelyjärjestelmän perusparannukseen, mihin vesilaitoksemme otti osaa omalla vastuuosuudellaan. Vesilaitokselle tehtiin seitsemän uutta liittymää, mikä on normaalia vuotta puolet vähemmän. Hulevesiliittymiä tehtiin kolme. Vuoden alusta kunnan vesihuoltolaitokseen liittyi Silakkamäen vesiosuuskunta.

Puistojen rakentaminen ja kunnostus on ollut vuoden teema aihe. Tekninen toimi rakensi kuntalaisten avustuksella Oitin keskustan ja KT 54 välissä olevaa Kirsikkapuistoa. Oittilaiset rakensivat Oitinharjulle Frisbee Golfraata, jossa kunta oli rahoittajana, hanketta ei saatu valmiiksi vuoden aikana ja pelaamaan päästään ensi kesänä.

Kiinteistöjen kuntoa ylläpidettiin määrätietoisesti tehdyn PTS suunnitelman mukaisesti. Suurimpia ongelmia esiintyi Oitin ala-asteella, jossa sisäilmaepäily sai aikaiseksi laajan keskustelun koulun työskentelyolosuhteita vastaan. Koulua tutkittiin ja tarvittavilta osin kunnostustöitä tehtiin esille tulleiden epäkohtien korjaamiseksi. Osa herkimmistä henkilöistä sai mahdollisuuden hakea opiskelupaikkaa koulun siirtotilasta tai muista kouluista Hausjärvellä. Alakoululle on tehty kuntokartoitus ja tehty selvitys Oitin koulujen tulevaisuuden ratkaisusta jäi odottamaan tulevaisuuden oppilasennusteisiin pohjautuvaa tilannearviota.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Teknisen toimen tilinpäätös näyttää toteutuneen talousarvion mukaisesti. Toteutumattomia kustannuksia ovat täyttämättä jäänyt maanrakennusmestarin työsuhte, käyttämättä jääneet haittakorvaukset rakennustöiden osalta ja käyttämättä jääneet yhteisöavustukset. Merkittävästi talouden pitoa helpotti syksyinen ilmasto loppuvuodesta, pakkaspäiviä ei loppuvuoteen mahtunut kuin muutama. Tuloista jäi toteutumatta vesi- ja jätevesimaksuja 60 000 €. Menojen osalta säästyi jätevesimaksuissa noin 90 000 €, lämmityksestä noin 35 000 €, työtarvikkeissa noin 30 000 € ja rakennustöiden yhteydessä maksettavista korvauksista 30 000 €. Kokonaisuudessaan teknisen toimialan talous toteutui 80 000 € parempana kuin talousarvio.

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

810 Teknisen lautakunnan hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut sisältävät hallintopalvelut, myytävät palvelut, suunnittelun, rakennuttamisen, vesiosuuskunnat, jätehuollon, varastotoiminnan sekä palo- ja pelastussuojelutoimen.

Vastuuhenkilö on tekninen johtaja.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Toimialalle kuuluva päätöksenteko
2. Oman palvelutuotannon laadun, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden tehostaminen
3. Ryttylän koulukeskuksen rakentamisen 2019 valmistelu.
4. Oitin ala-asteen rakennushankkeen suunnittelu
5. Monnin alueen kunnallisteknisten valmiuksien suunnittelu.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Asioiden nopea ja joustava käsittely
2. Prosessien kartoittaminen
3. Toimintojen tuotteistaminen

Tulostavoitteet:

1. Tärkeimpien toimintojen prosessoinnin ja tuotteistamisen käynnistäminen.
2. Jalkautuminen kuntalaisten pariin itsenäisesti tai muiden hallintokuntien kanssa.

TALOUSLUVUT

810 Hallintopalvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	69 755	80 100	78 431	-1 669	-2,1 %
Toimintatuotot ulkoinen	10 806	14 700	15 311	611	-100,0 %
Toimintatuotot sisäinen	58 949	65 400	63 120	-2 280	100,0 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	143	2 000	0	-2 000	-100,0 %
TOIMINTAKULUT	-946 792	-1 000 600	-953 486	47 114	-4,7 %
Toimintakulut ulkoinen	-889 746	-940 300	-894 711	45 589	-4,8 %
Toimintakulut sisäinen	-57 046	-60 300	-58 775	1 525	-2,5 %
TOIMINTAKATE	-876 894	-918 500	-875 056	43 444	-4,7 %
POISTOT	-813	-700	-691	9	-1,3 %
TILIKAUDEN TULOS	-877 707	-919 200	-875 747	43 453	-4,7 %

810 Teknisen lautakunnan hallintopalvelut

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Teknisen toimen hallinto vastaa toimialan yleishallinnosta sekä valmistelee ja kilpailuttaa tulevia hankkeita. Yleishallinnossa tapahtuneet henkilöstövaihdokset on saatu toteutettua ja hallinnon toimia on tarkoitus kehittää nykyisin voimin siten, että turvataan hallinnon toiminta mahdollisissa poikkeustilanteissa ja jokaisella toimistotyöntekijällä on varahenkilö. Kuluvan syksyn aikana aikaa on vienyt myös talous- ja henkilöstöhallinnon muutokset ja niihin liittyvät ohjelmistomuutokset. Hallinnon omiin uudistushankkeisiin ei ole ehditty paneutua täysipainoisesti. Puuttuvaa työjohtovajetta ei pyrittykään kuluvan vuoden aikana täyttämään ja asioita on järjestelty nykyisin voimin tehtäviä jakamalla. Puuttuva työnjohtoresurssi on rajoittanut toimintaa vähän, mutta kuntalaisille puute ei ole näkynyt. Toimialan toimintakyky on kuitenkin pystytty pitämään hyvällä tasolla ja siitä kiitos myös kenttäväelle, joka on oman osuutensa tilanteessa pystynyt hoitamaan ja paikkaamaan työnjohdon henkilöstövajetta. Kenttätöihin saatiin myös rekrytoitua viimein henkilö siten, että operatiivisen toiminnan kokonaisvahvuus on nyt suunnitellun mukainen. Operatiivisella puolella jonkinlainen osuus on myös työllistetyillä ja oppisopimushenkilöillä. Osa töistä hankitaan edelleen ostopalveluna ja sen osuus on kasvamassa.

Toimialan tulevien hankkeiden valmistelussa on tehty suunnittelutöitä. Suunnittelussa on ollut Savelantien kevyenliikenteenväylät, Hikiän Asematien kevyenliikenteenväylä, Monnin kokoojatie verkosto, Monnin pelto- puistoalueiden kevyenliikenteenväylät, Oitin puutarhajätteen uusi vastaanottopaikka ja vanhan maankaatopaikan viimeistely. Ryttylän koulu rakennetaan tehdyn kilpailutuksen perusteella KVR urakkana, työ on edennyt vuodenvaihteessa perustusvaiheeseen.

Hallinnollisesti ELY keskuksen MT 13817 muuttui kaava-alueiden osalta kunnan kaduiksi teknisen lautakunnan kadunpituuspäätöksellä. Erittäin kauan toivottu MT 2879 kevyenliikenteenväylä lähtee suunnitteluun ja hankkeen rahoitus sai väylävirastolta avustuksen. Hankkeen kustannukset tullaan jakamaan tasan Riihimäen, Hausjärven ja ELY-keskus Uusimaan kanssa.

Hausjärven kunnan tekninen lautakunta kokoontui vuoden aikana 10 kertaa. Lautakunnan tekemiä merkittävimpiä päätöksiä olivat esimerkiksi kunnallistekniikan suunnittelijoiden puitesopimus 2019 – 2021 ja optiokaudelle 2022 – 2023, teollisuusjätevesisopimukset Fortum ja Biotehdas Kuulojan teollisuusalueella, Savelan- ja Kalliontien katusuunnitelmien vahvistaminen, Ryttylän koulun rakentamisurakka KVR urakalla, Hikiän Asemantien katusuunnitelmien vahvistaminen, Kadunpituuspäätös Kalliontie ja Savelantie kaava-alueiden osalta ja Kalliontien ja Savelantien kevyenliikenteenväylän rakentaminen, kyseisestä päätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen. Tekninen johtaja on vuoden aikana palkannut toimialalle osastosihteerin, toimistosihteerin ja kiinteistöhoitajan, tehdyt rekrytoinnit täyttivät eläköitymisen johdosta syntyneet henkilöstövajeet.

Kunnan vastuu hoitaa yksityistieasioita poistui tämän vuoden alusta, kunta on kuitenkin neuvonut yksityistiekuntia muuttuneessa tilanteessa ja jakanut normaalit avustukset yksityisteiden hoitoon. Avustuksien jakamisen ehtona ollut lain mukainen ilmoitusvelvollisuus tierekisteriin tuotti osalle tiekuntia ongelmia, mutta lopulta myös lakivelvoite siltä osin saatiin kuntoon.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Teknisen toimen hallinnon talous on toteutunut talousarvion mukaisena. Asiantuntijapalkkioissa säästettiin 15 000 euroa.

830 Yhdyskuntatekniset palvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yhdyskuntatekniset palvelut sisältävät liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, kone- ja kuljetuspalvelut, maa- ja metsätilat sekä mittaustoiminnan.

Vastuuhenkilö ovat maanrakennusmestari ja aluemestari.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLA

1. Kaavateiden kunnossapito ja perusparannus.
2. Liikenneturvallisuuden parantaminen yhdessä Ely-keskuksen kanssa.
3. Kuntakuvan parantaminen.
4. Laadukas ympäristö.
5. Houkuttelevat asuinalueet.
6. Metsäomaisuudesta huolehtiminen.
7. Kevyen liikenteen väylien hankkeiden toteuttaminen valtuuston myöntämien määrärahojen puitteissa.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Asianmukainen ja tehokas kalusto.
2. Nopea reagointi kuntalaispalautteisiin.
3. Ajan tasalla oleva metsätaloussuunnitelma.
4. Toimiva yhteistyöverkosto.

Sitovat tulostavoitteet:

1. Kaavateiden perusparannus.
2. Leikkikenttien ja uimaloiden turvallisuuden ylläpitäminen.
3. Suunnitelmallisuuteen perustuva kunnan maa- ja metsäomaisuudesta huolehtiminen.
4. Työkoneiden toimintakunnon säilyttäminen
5. Toimivan yhteistyöverkoston ylläpitäminen

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

830 Yhdyskuntatekniset palvelut

TALOUSLUVUT

830 Yhteiskuntatekniset palvelut	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	463 336	415 100	408 640	-6 460	-1,6 %
Toimintatuotot ulkoinen	264 944	184 700	186 519	1 819	1,0 %
Toimintatuotot sisäinen	198 392	230 400	222 121	-8 279	-3,6 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	22 627	25 000	8 130	-16 870	-67,5 %
TOIMINTAKULUT	-1 135 280	-1 164 100	-1 102 406	61 694	-5,3 %
Toimintakulut ulkoinen	-941 153	-950 100	-895 015	55 085	-5,8 %
Toimintakulut sisäinen	-194 127	-214 000	-207 391	6 609	-3,1 %
TOIMINTAKATE	-649 316	-724 000	-685 636	38 364	-5,3 %
POISTOT	-792 621	-737 500	-753 155	-15 655	2,1 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 441 937	-1 461 500	-1 438 791	22 709	-1,6 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä*	9,5	9,9	9,5	96,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Kunnossapito €/km	5 103	5 880	5 449	92,7 %
Valaistus €/valopiste	48,51	52,43	53,17	101,4 %
Liuk.onnettomuudet/v	0	0	0	
Taimikoiden hoito ja ensiharvennukset ha	6	5	5	100,0 %
Yksityistieavustukset keskimäärin €/km	340,6	348	358,78	103,1 %

*) Toteuma: käytössä olevat vakanssit 31.12. (käyttöaste)

**) Katuvaloista muutettu LED-tekniikalle 18 %

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tehtäväalueen vastuuhenkilönä on toiminut aluemestari. Yhdyskuntatekniset palvelut on tehnyt kunnan katuverkon kunnan ylläpitämistä ja kevyenliikenteen verkoston parantamista. Vuoden 2019 aikana hankittiin uusi harjalaite kunnan traktoriin. Katujen kunnossapito keskittyi suurimmalta osalta liukkauden torjuntaan ja sen kanssa ollaan oltu aika ajoin täystyöllistettyjä, hiekoittaminen lisää myös työmäärää keväällä hiekanpoiston osalta. Hiekoittamisen määrä on lähes kaksinkertaistunut menneisiin vuosiin verrattuna johtuen talvien lauhtumisesta. Kunta ottaa kaavoituksen myötä kadunpito päätöksellä vastattavakseen Savelantien liikenneväylät, jotka alkavat Oitintieltä ja jatkuvat kaava-alueiden reunalle kohti Hikiää. Savelantien kevyenliikenteenväylän suunnittelu saatiin valmiiksi ja hanke kilpailutettiin.

Tieto Väyläviraston mukaantulosta Hikiä-Riihimäki -välisen kevyenliikenteen väylän rakentamiseen ilahdutti kuntaamme, hanke on ollut esillä useana vuonna ELY keskuksen toimintasuunnitelmien toivomuslistalla. Tärkeää oli, että myös Riihimäki lähti hankkeeseen mukaan. Rakentamisen erityissuunnittelusta sovittiin loppuvuodesta osapuolten kesken. Kunta on kilpailuttanut kunnallisteknisen suunnittelun puitesopimuksen ja päätynt yhteistyöhön kolmen suunnittelutoimiston kanssa. Kevyenliikenteenväylien osalta suunnitelmia ei ehditty toteuttamaan vuoden aikana.

Oitissa katualueilla huonokuntoiset liikennemerkkit on uusittu. Hanketta jatkettiin merkkien inventoinnilla Ryttylän osalta ja jatkossa Hikiän ja Monnin taajamissa. Tekninen toimi on ollut kuntalaisten hyvinvoinnin kehittämisen

osalta vahvasti mukana ja suunnittelemassa toivottuja kevyenliikenteenväyliä ja toteuttamassa liikkumisen helpottavien penkkien hankkimista ensi vaiheessa Oitin taajamaan ja jatkossa Ryttylään, Monniin ja Hikiään. Valkinrannan uimarannan alueelle on tehty uusi grillikatos. Ryttylässä Ykslammen ulkoilualueen kehittämistä jatkettiin paikallisten yhdistysten kanssa laajentamalla alueella olevaa ulkoliikuntavälinettä. Ryttylän katuvalosaneerauksen toinen vaihetyö lamppujen uusimisesta toteutettiin kesällä. Oitin Kirsikkapuistoon on rakennettu luontopolkuja, työssä on ollut paikallisia kuntalaisia apuna. Oitin aseman puistoa on laajennettu ja työn on tarkoitus jatkaa teollisuustonttien osalta tonttien tasaamisella. Ryttylässä kunnostettiin Punkanojan ylittäviä pioneirisiltoja.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Yhdyskuntapalveluiden osalta tuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti, menojen osalta katualueiden haltuunotot eivät toteutuneet loppuun asti ja niiden osalta säästy 30 000 euroa. Infrapalveluiden toimintakate on 40 000 euroa parempi kuin talousarviossa.

855 Vesihuoltolaitos

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vesihuoltolaitokseen kuuluvat vesilaitos ja viemärlaitos.

Vastuuhenkilö on maanrakennus-vesirakennusmestari.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLA

1. Talousveden laadukas ja edullinen hankinta ja tehokas jakelu.
2. Laitosten ja verkostojen toimintakyvyn ylläpitäminen tarvittavin peruskorjauksin.
3. Oman palvelutuotannon kehittäminen
4. Yhteistyön kehittäminen Lopen, Riihimäen ja Hyvinkään kanssa.
5. Vahvistaa laitoksen ammattiosaamista uudella maanrakennus-vesirakennusmestarilla.
6. Osallistutaan Riihimäen jätevedenpuhdistamon lietteen käsittelyn saneeraukseen aiempien sopimusten mukaisesti.
7. Verkostotietopalveluiden kehittäminen sähköisessä muodossa.

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Toimintavarmuuden kehittäminen automatiikan avulla.
2. Verkostojen kartoitus ja kuntotietojen tarkastelu
3. Verkoston peruskorjaussuunnitelma
4. Vesilaitoksen toiminnan tiedottamisen kehittäminen

Sitovat tulostavoitteet

1. Laatuvaatimukset täyttävän talousveden toimittaminen asiakkaille.
2. Verkostojen perusparannus
3. Uusien alueiden kunnallistekniikan rakentaminen
4. Hulevesien pääsyn estäminen verkostoon

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

855 Vesihuoltolaitos

TALOUSLUVUT

855 Vesihuoltolaitos	TP 2018	TA 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	1 484 777	1 439 000	1 399 954	-39 046	-2,7 %
Toimintatuotot ulkoinen	1 407 128	1 364 000	1 332 700	-31 300	-2,3 %
Toimintatuotot sisäinen	77 649	75 000	67 254	-7 746	-10,3 %
TOIMINTAKULUT	-797 694	-910 200	-844 967	65 233	-7,2 %
Toimintakulut ulkoinen	-727 757	-830 200	-772 304	57 896	-7,0 %
Toimintakulut sisäinen	-69 937	-80 000	-72 663	7 337	-9,2 %
TOIMINTAKATE	687 082	528 800	554 986	26 186	5,0 %
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT	-27 189	0	-27 097	-27 097	100,0 %
Rah.tuotot ja kulut ulkoinen	1 885	0	-176	-176	100,0 %
Rah.tuotot ja kulut sisäinen	-29 074	0	-26 921	-26 921	100,0 %
POISTOT	-546 151	-528 800	-516 483	12 317	-2,3 %
TILIKAUDEN TULOS	113 743	0	11 406	11 406	100,0 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä	3,4	3,4	3,4	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Käyttökulut/laskutettu vesim ³ (ei sis. po- kuluja)	0,73	1,02	0,75	73,5 %
Käyttökulut/laskutettu jätevesim ³ (ei sis.po-kuluja)	2,17	2,55	2,53	99,2 %
Vesijohtoverkosto km (sis, siirtolinjat)	120,5	120,5	120,5	100,0 %
Jätevesiverkosto km (sis. siirtolinjat)	100,1	100,1	100,0	1,0 %
Hulevesiverkosto	18,3	18,8	18,8	100,0 %

*) Toteuma: käytössä olevat vakanssit 31.12. (käyttöaste)

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Vesihuoltolaitos on vastannut laadukkaan talousveden jakelusta. Verkostoa on peruskorjattu pumppaamoiden osalta. Uutta maanrakennus-vesirakennusmestaria ei ole rekrytoitu. Vesi- ja viemäriverkon paikkatieto-ohjelmistoa on alettu omana työnä päivittämään ja tarkoitus on saada mittaamalla ja muistitietona olevat tiedot siirrettyä kartoille sähköiseen muotoon. Tonttitilanteen pysyessä vanhalla tasolla ja tonttitarjonnan ollessa riittävä kaikkien taajamien osalta, ei uusien asuntoalueiden rakentamista ole suunniteltu. Ryttylän Aurinkorannan kaava-alueelle on tehty kunnallistekniset suunnitelmat, jotta tonttitarpeen syntyessä alue on nopeasti otettavissa rakennettavaksi.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Vesilaitoksen tilinpäätös toteutui lopulta talousarvion mukaisesti. Tiedossa oli, että vesilaitoksen vesi ja viemärintulot tulevat jäämään talousarviosta ja lopulta ne alittivat talousarvion 70 000 eurolla. Vesilaitoksen menopuolikin alitti talousarvion 70 000 eurolla. Suurimmat säästöt syntyivät luonnollisesti jätevesimaksuista 80 000 euroa. Rakennusten ja verkoston kunnossapitopalvelut ylittivät varauksen 60 000 eurolla. Luotto- ja myyntisaamisia syntyi 22 340 euroa. Vuoden aikana vesilaitos osallistui Riihimäen veden lietteenkäsittelyjärjestelmän uusimiseen, mutta muuten investointeja ei tehty. Tarkoitus on että poistojen arvo vähennee ja vesilaitoksen tulosta saadaan parannettua.

870 Tilapalvelu

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tilapalvelu käsittää kiinteistöjen ylläpidon sekä vuokra-asunnot.

Vastuuhenkilö on talonrakennusmestari.

KESKEISET PAINOPISTEALUEET SUUNNITTELUKAUDELLE

1. Kiinteistöjen arvon säilyttäminen ja teknisen kunnon ylläpitäminen kokonaistaloudellisesti
2. Valmistaudutaan Ryttylän koulukeskuksen III-vaiheen rakentamiseen
3. Suunnitellaan Oitin ala-asteen peruskorjauksen aloittamista kuntokartoituksella ja hankesuunnitelmalla
4. Jatketaan hyväksi koettua sisäilmatyöryhmätoimintaa

TAVOITTEET JA KEINOT

1. Kiinteistöjen pitkäntähtäimen peruskuntoselvityksen toteuttaminen ja suunnitelman päivittäminen tarvittavilta osin
2. Kunnan kiinteistöjen käytön kartoittaminen
3. Tarpeettomien kiinteistöjen ja tilojen jatkojalostus
4. Kiinteistökatselmusten tehostaminen
5. Henkilöstön ammattitaidon lisääminen
6. Energian kulutuksien seurantajärjestelmien kehittäminen

Sitovat tulostavoitteet

1. Nykyisellään tarpeettomien rakennusten käyttötarkoituksen muutos tai myyminen
2. Tarpeettomien vuokralla olevien kiinteistöjen ja asuntojen myyminen
3. Tilojen Energiatehokkuuden kehittäminen automatiikan ja halvemman lämmitysenergian avulla

Tilinpäätös 2019

Tammi-joulukuu 2019

870 Tilapalvelu

TALOUSLUVUT

870 Tilapalvelu	TP 2018	TA 2019	Tilinpäätös 2019	Poikkeama	Poikkeama (%)
TOIMINTATUOTOT	2 860 348	2 996 500	2 979 058	-17 442	-0,6 %
Toimintatuotot ulkoinen	2 384 634	2 493 500	2 491 056	-2 444	-0,1 %
Toimintatuotot sisäinen	475 714	503 000	488 002	-14 998	-3,0 %
TOIMINTAKULUT	-2 543 533	-2 473 000	-2 467 511	5 489	-0,2 %
Toimintakulut ulkoinen	-2 342 868	-2 268 100	-2 256 803	11 297	-0,5 %
Toimintakulut sisäinen	-200 665	-204 900	-210 708	-5 808	2,8 %
TOIMINTAKATE	316 815	523 500	511 547	-11 953	-2,3 %
POISTOT	-1 021 526	-807 100	-811 002	-3 902	0,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-704 711	-283 600	-299 455	-15 855	5,6 %

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TOT-%
Henkilöstön määrä*	5,5	5,4	5,4	100,0 %
Keskeiset suoritteet / tunnusluvut				
Ylläpito €/m ³	16,64	16,26	16,03	98,6 %
Sähkö €/v	283 571	352 100	349 108	99,2 %
Vesi ja jätevesi €/v	62 308	67 900	55 954	82,4 %
Lämpö €/m ³ /v	3,36	3,48	3,24	93,1 %

*) Toteuma: käytössä olevat vakanssit 31.12. (käyttöaste)

TOIMINNAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tilapalveluiden toiminnan painopiste vuoden aikana oli kiinteistöjen sisäilma-asioiden tarkastelua. Seuraavat merkittävät toimet olivat Ryttylän koulun laajennuksen rakentamisen aloitus ja kiinteistöjen peruskorjaukset teknisen lautakunnan investointiohjelman mukaisesti. Vuoden aikana tehtiin Yläasteen urheilusalin lattia, Vanhantien koulunrakennuksen purku maa-alueen vuokrasopimuksen päätyttyä, Lehtimajojen bitumikaton korjaus, ulkoseinien maalaus ja yhden osastosaunan peruskorjaus, Valkin leirisaunan pukuhuonetilojen peruskorjaus. Toimiala on tehnyt kiinteistöjen huoltoa ja kunnossapittoa pitkäntähtäimen peruskunnostussuunnitelman mukaisesti ja kunnan kiinteistöjen kunto on pystytty pitämään kohtalaisella tasolla. Vuoden aikana selviteltiin Oitin koulujen nykytilaa ja tulevaa käyttöä, tarkastelulla ei päästy tekemään selkeitä ratkaisuja Oitin koulujen tulevaisuuden suhteen.

Hausjärven kunnassa toimiva moniammatillinen sisäilmatyöryhmä on tehnyt ansiokasta työtä kunnan kiinteistöjen työolosuhteiden parantamiseksi. Työryhmä on kokoontunut vuoden aikana perinteisesti viisi kertaa. Haittailmoituksia kunnan kiinteistöistä on tehty kuusi kertaa. Työryhmä on selvittänyt ongelmien syitä ja esittänyt niihin ratkaisunsa, suurimmassa osassa tapauksista työolosuhteita on pystytty parantamaan tehdyin toimenpitein.

Yleisesti kunnan kiinteistöjen tila on tällä hetkellä välttävällä tasolla.

TALOUDEN TOTEUMAN ARVIOINTI

Tilapalvelun vuosi 2019 oli eräänlaisten muutosten aikaa. Ryttylän koulukeskusta oli aloitettu laajentamaan, vanha oli purettu pois ja toiminta oli siirretty väliaikaisesti tilapäisiin siirtotiloihin. Haasteena koettiin myös esille noussut sisäilmaepäily Oitin ala-asteella. Ongelmaa tutkittiin vastuullisesti ja esille nousseita epäkohtia korjattiin sisäilmatyöryhmän ohjeiden mukaisesti. Lämmin loppuvuosi helpotti tilapalvelun tilannetta merkittävästi lämmityskustannusten säästyessä.

Tulojen ja menojen osalta tilinpäätös toteutui talousarvion mukaisesti. Menojen osalta henkilöstökulut alittivat talousarviovarauksen 20 000 eurolla ja lämmityksestä säästyi noin 30 000 euroa. Rakennusten kunnossapitokulut ylittivät talousarviovarauksen noin 80 000 eurolla, siitä sisäilmaongelmien hoitamiseen kului 44 015 euroa.

3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

Ulkoiset ja sisäiset erät, 1 000 euroa	TA 2019	TA muu- tos	Muutettu TA 2019	Toteu- ma 2019	Poikk eama , €	Toteu- ma, %	Muu- tos, €	Muutos, %
Toimintatuotot	11 308	35	11 343	11 710	-367	103,2 %	529	4,7 %
Myyntituotot	4 472	0	4 472	4 713	-241	105,4 %	315	7,2 %
Maksutuotot	2 285	0	2 285	2 449	-163	107,1 %	51	2,1 %
Tuet ja avustukset	525	35	559	522	37	93,4 %	-169	-24,5 %
Muut toimintatuotot	4 026	0	4 026	4 025	1	100,0 %	333	9,0 %
Valmistus omaan käyttöön	27	0	27	8	19	30,1 %	-15	-64,3 %
Toimintakulut	-55 012	-35	-55 047	-55 411	364	100,7 %	-886	1,6 %
Henkilöstökulut	-17 918	0	-17 918	-18 039	121	100,7 %	-701	4,0 %
Palkat ja palkkiot	-14 451	0	-14 451	-14 472	21	100,1 %	-678	4,9 %
Henkilösivukulut	-3 467	0	-3 467	-3 567	100	102,9 %	-23	0,7 %
Eläkekulut	-3 062	0	-3 062	-3 148	86	102,8 %	-74	2,4 %
Muut henkilösivukulut	-405	0	-405	-418	14	103,3 %	50	-10,7 %
Palvelujen ostot	-28 112	-35	-28 147	-28 528	381	101,4 %	-248	0,9 %
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 611	0	-2 611	-2 572	-39	98,5 %	-6	0,2 %
Avustukset	-2 747	0	-2 747	-2 525	-222	91,9 %	52	-2,0 %
Muut toimintakulut	-3 624	0	-3 624	-3 747	123	103,4 %	18	-0,5 %
Toimintakate	-43 677	0	-43 677	-43 693	16	100,0 %	-371	0,9 %
Verotulot	32 836	-350	32 486	32 653	-167	100,5 %	963	3,0 %
Valtionosuudet	13 250	295	13 545	13 454	91	99,3 %	79	0,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-258	15	-243	-211	-33	86,6 %	-21	11,3 %
Korkotuotot	3	0	3	32	-30	1294,1 %	-3	-8,3 %
Muut rahoitustuotot	7	0	7	6	1	79,1 %	-54	-90,6 %
Korkokulut	-266	15	-251	-247	-4	98,3 %	30	-10,8 %
Muut rahoituskulut	-2	0	-2	-2	0	105,6 %	6	-73,3 %
Vuosikate	2 150	-40	2 110	2 203	-92	104,4 %	649	41,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 212	0	-2 212	-2 198	-14	99,4 %	282	-11,4 %
Suunnitelman muk. poistot	-2 212	0	-2 212	-2 198	-14	99,4 %	282	-11,4 %
Tilikauden tulos	-61	-40	-101	5	-106	-4,7 %	931	-100,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-61	-40	-101	5	-106	-4,7 %	931	-100,5 %

Tilinpäätös 2019

Verotulojen erittely

	TA 2019	TA muutos	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama, €	Poikkeama, %
VEROTULOT	32 836 000	-350 000	32 486 000	32 653 443	-167 443	100,5 %
Kunnan tulovero	29 953 000	-350 000	29 603 000	29 779 805	-176 805	100,6 %
Kiinteistövero	1 713 000	0	1 713 000	1 731 075	-18 075	101,1 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 170 000	0	1 170 000	1 142 562	27 438	97,7 %

Kunnan tuloveroprosentti on ollut 21,5 % vuodesta 2016 alkaen.

Hausjärven kunnan kiinteistöveroprosentit vuonna 2019

Kiinteistötyyppi	Vero-%
Yleinen kiinteistövero	1,25 %
Vakituiset asuinrakennukset	0,45 %
Muut asuinrakennukset	1,05 %
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00 %
Voimalaitosrakennukset	3,00 %
Yleishyödylliset yhteisöt	1,00 %

Valtionosuuksien erittely

Erittely valtionosuuksista:

VALTIONOSUUDET (euroa)	TA 2019	TA muutos	Muutettu TA 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama, €	Poikkeama, %
VALTIONOSUUDET YHTEENSÄ	13 250 000	295 000	13 545 000	13 453 600	91 400	99,3 %
Kunnan peruspalv. valtionos.	11 131 000	295 000	11 426 000	11 511 168	-85 168	100,7 %
Verotuloihin per.valt.os.tasau	3 267 000	0	3 267 000	3 236 004	30 996	99,1 %
Op. ja kult. toimen valtionosuus	-1 148 000	0	-1 148 000	-1 293 572	145 572	112,7 %

4 Investointiosan toteutuminen

Talousarvion investointiosan toteutumisvertailu

2019 INVESTOINNIT (luvut 1000 euroa)	Alku- peräinen TA	TA muu- tokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poik- keama	Poikkeama- %
KIINTEÄ OMAISUUS YHTEENSÄ						
Maa-alueiden hankinta ja myynti						
Omaisuuksien myynti	20	0	20	13	-7	-36,3%
Investointimenot	-250	0	-250	-4	246	98,4%
Netto	-230	0	-230	9	239	103,8%
AINEETON OMAISUUS YHTEENSÄ						
Osakkeet ja osuudet						
Omaisuuksien myynti	0	0	0	10	10	
Investointimenot	0	0	0	-1	-1	
Netto	0	0	0	9	9	
IRTAIN OMAISUUS						
Investointimenot						
Atk-laitteet ja ohjelmat	-25	0	-25	-21	4	14,9%
Ruoka- ja siivousohjelmien irtain	-25	0	-25	-22	3	11,5%
Perusturvan irtain omaisuus	-35	0	-35	-35	0	0,0%
Perusturvan tietojärj. (RAI)	-25	0	-25	0	25	100,0%
Koulujen kalusteet	-15	0	-15	0	15	100,0%
Koulujen atk ja tv-laitteet	-50	0	-50	0	50	100,0%
Pakettiauto tekn.	-25	0	-25	-24	1	4,0%
Keräävä harjalaite	-20	0	-20	-14	6	30,0 %
IRTAIN OMAISUUS YHTEENSÄ						
Omaisuuksien myynti	0	0	0	0	0	0,0%
Investointimenot	-220	0	-220	-117	103	-47,0%
Netto	-220	0	-220	-117	103	-47,0%

Tilinpäätös 2019

2019 INVESTOINNIT (luvut 1000 euroa)	Alku-peräinen TA	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Poikkeama-%
TALONRAKENNUS						
Ryttylän koulun san. ja laaj.						
Rahoitusosuudet	0	0	0	180	180	
Investointimenot	-3 000	0	-3 000	-1 519	1 481	49,4%
Netto	-3 000	0	-3 000	-1 339	1 661	55,4%
Oitin koulun saneeraus ja laaj						
Investointimenot	0	0	0	-19	-19	
Netto	0	0	0	-19	-19	
Kiinteistöjen peruskorjaukset						
Investointimenot	-350	0	-350	-208	-142	40,6%
Netto	-350	0	-350	-208	-142	40,6%
TALONRAKENNUS YHTEENSÄ						
Rahoitusosuudet	0	0	0	180	180	
Investointimenot	-3 350	0	-3 350	-1 746	1 604	47,9%
Netto	-3 350	0	-3 350	-1 566	1 784	53,2%

Tilinpäätös 2019

2019 INVESTOINNIT (luvut 1000 euroa)	Alku- peräinen TA	TA muu- tokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poik- keama	Poikkeama- %
KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN						
Ryttylän Puujoen ranta Investointimenot	-300	100	-200	-17	183	-91,5 %
Netto	-300	100	-200	-17	183	-91,5 %
Kaavatiet ja kevyen liik.väyl Investointimenot	-100	0	-100	-8	92	-92,1 %
Netto	-100	0	-100	-8	92	-92,1 %
Savelantien kevyenliikenteenväylä Rahoitusosuudet	50	0	50	0	-50	-100,0 %
Investointimenot	-300	0	-300	-110	190	-63,2 %
Netto	-250	0	-250	-110	140	-55,9 %
Monnin kokoojakadut Investointimenot	0	-100	-100	-94	6	-5,6 %
Netto	0	-100	-100	-94	6	-5,6 %
Valaistus Investointimenot	-70	0	-70	-77	-7	-9,5%
Netto	-70	0	-70	-77	-7	9,5 %
Puistot, leikkipaikat ja liikunta-alueet Investointimenot	-30	0	-30	-32	-2	6,2 %
Netto	-30	0	-30	-32	-2	6,2 %
Sillat Investointimenot	-30	0	-30	0	30	-100,0 %
Netto	-30	0	-30	0	30	-100,0 %
Oitin puutarhajätteen vastaanottopaikka Investointimenot	-50	0	-50	0	50	-100,0 %
Netto	-50	0	-50	0	50	-100,0 %
KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN YHTEENSÄ						
Rahoitusosuudet	50	0	50	0	-50	-100,0 %
Menot	-880	0	-880	-338	542	-61,6 %
Netto	-830	0	-830	-338	492	-59,3 %

Tilinpäätös 2019

2019 INVESTOINNIT (luvut 1000 euroa)	Alku- peräinen TA	TA muu- tokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poik- keama	Poikkeama- %
VESI- JA VIEMÄRILAITOS						
Vesilaitosverkosto –investoinnit						
Investointimenot						
Johtolinjat	-15	0	-15	0	15	-100,0 %
Verkostojen saneeraus	-33	0	-33	0	33	-100,0 %
Viemärikaivojen saneeraus	-7	0	-7	0	7	-100,0 %
Netto	-55	0	-55	0	55	-100,0 %
Riihmäen jätevedenpuhd. saneeraus						
Investointimenot	-80	0	-80	-72	8	-10,1 %
Netto	-80	0	-80	-72	8	-10,1 %
Oitin/Ryttylän yritysalue						
Investointimenot	-50	0	-50	0	50	-100,0 %
Netto	-50	0	-50	0	50	-100,0 %
Ryttylän Puujoen ranta						
Investointimenot	-150	0	-150	0	150	-100,0 %
Netto	-150	0	-150	0	150	-100,0 %
VESI- JA VIEMÄRILAITOS YHTEENSÄ						
Investointimenot	-335	0	-335	-72	263	-78,5 %
Netto	-335	0	-335	-72	263	-78,5 %

2019 INVESTOINNIT (luvut 1000 euroa)	Alku- peräinen TA	TA muu- tokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poik- keama	Poikkeama- %
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
Rahoitusosuudet	50	0	50	180	130	260,0 %
Pysyvien vastaavien myynnit	20	0	20	23	3	13,7 %
Tulot yhteensä	70	0	70	203	133	189,6 %
Investointimenot	-5 035	0	-5 035	-2 278	2 757	-54,8 %
Netto	-4 965	0	-4 965	-2 075	2 890	-58,2 %

KESKEISET INVESTOINTIHANKKEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN (OLENNAISET TAPAHTUMAT)

Kehittävät investoinnit (Maan hankinta ja kunnallistekniikka uusille alueille)

Hausjärven kunnan taajamien kehittäminen on keskittynyt vuonna 2019 nykyisten toimintojen ja alueiden pienimuotoiseen parantamiseen. Taajamien osalta kunnassa on riittävästi vapaita tontteja myytäväksi. Vuonna 2019 kunta myi neljä tonttia, Monnista, Hikiästä, Ryttylästä ja Erkylän kylästä. Tonttien mynnistä on tehty realistinen arvio ja sen mukaan Oitissa ja Hikiässä tontteja riittää tuleville vuosille. Ryttylässä on huomioitu tonttien väheneminen ja uusi kaava-alue, joka on suunniteltu valmiiksi rakentamisen aloittamiselle. Tonttien lisäämistarpeen arvioidaan tulevan ensimmäisenä esille Monnissa, mutta tämän hetken arvion mukaan tonttien määrä riittää muutamaksi vuodeksi.

Kunnallistekniikan osalta oli varauduttu rakentamaan Ryttylän Aurinkorannan kaava-alueen I vaihetta. Hankkeesta päätettiin luopua jo aikaisin keväällä, koska tonttimyynti ei edennyt toivotulla tavalla ja Ryttylässä oli 10 myymätöntä omakotitalotonttia.

Kaavateiden osalta tehtiin vuoden aikana suunnitelmat Savelantien kevyenliikenteen väylälle, Monnin kokooja teille, Hikiän asemantien kevyenliikenteenväylälle ja Monnin puistoalueiden kevyenliikenteen väylälle. Savelantien kevyenliikenteen väylä kilpailutettiin, mutta hankinnasta tehtiin hankintaoikaisupyyntö ja valitus markkinaoikeuteen. Hankeen oli tarkoitus alkaa vuoden vaihteessa 2020. Kevyenliikenteen väyliä ei päästy rakentamaan myöskään Monniin, koska neuvottelut maanomistajan kanssa eivät edenneet suotuisasti.

Talonrakennus

Talonrakennuspuolella päästiin viimein aloittamaan Ryttylän koulun III vaihe. Alkuperäiset suunnitelmat hylättiin liian suureellisina ja hanke kilpailutettiin KVR urakkana, jonka toteuttajaksi päätettiin valita neuvottelumenettelyllä Lehto Tilat Oy. Hanke on vuoden vaihteessa edennyt perustuvaiheeseen. Tavoite on saada koulu valmiiksi alkuperäisellä aikataululla vuoden 2020 loppuun mennessä. Peruskorjausinvestointeina toteutettiin Lehtimajojen kattokorjaus, julkisivukunnostus ja sisätilojen korjauksia. Kirkonkylän asuntolan huoneistojen peruskorjauksia jatkettiin, Dementiakodin valaistus uusittiin ja yläasteen liikuntasalin lattia uudelleen pinnoitettiin.

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos oli mukana rahoittamassa Riihimäen vesilaitoksen lietteen käsittelyjärjestelmän uusimista. Vesilaitos ei tehnyt vuoden aikana merkittäviä investointeja, tarkoituksena parantaa vesilaitoksen tulosta pienentyneiden poistojen kautta. Kunnalla on tällä hetkellä joka taajamassa riittävästi tontteja myytäväksi ja näin olleen Ryttylän Aurinkorannan asuntoalueen rakentamista ei aloitettu.

Ylläpitoinvestoinnit

Kunnan valaistusinvestoinnit tehtiin pääosin Ryttylään, jossa 2018 alkanut verkoston saneeraushanke saatettiin tältä osin päätökseen. Ryttylässä on muutettu noin 60% katuvaloista LED tekniikalle. Kokonaisuudessaan 28 % kunnan katuvaloista on muutettu LED tekniikalle.

TALouden TOTEUTUMINEN JA OLENNAISET POIKKEAMAT

Investoinnit toteutuivat kevyemmin kuin talousarviota tehtäessä oli varauduttu. Kevyempi toteutus oli harkittu. Investoinnit toteutuivat 45,2 %, talonrakennus 51,6 %, kunnallistekniikka 38,4 % ja vesihuolto 19,9 %. Kalustona hankittiin kunnalle uusi harjakone traktoriin.

5 Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

Rahoitusosa osoittaa varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutuksen kunnan rahavarojen muutokseen tilikaudella. Rahoituslaskelman toteutumisvertailu on alla:

	Alkuperäinen TA	TA muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	2 150,00	0,00	2 150,00	2 202,78	52,78	102,5 %
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-350,00	0,00	-350,00	-266,73	83,27	76,2 %
	1 800,00	0,00	1 800,00	1 936,05	136,05	107,6 %
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-5 035,00	0,00	-5 035,00	-2 277,69	2 757,31	45,2 %
RAHOITUSOSUUDET	50,00	0,00	50,00	180,00	130,00	360,0 %
INVESTOINTIMENOIHIN						
PYSYVIEN VASTAAVIEN	370,00	0,00	370,00	334,68	-35,32	90,5 %
HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT						
	-4 615,00	0,00	-4 615,00	-1 763,01	2 851,99	38,2 %
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 815,00	0,00	-2 815,00	173,05	2 988,05	-6,1 %
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
<u>ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET</u>						
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0,00	0,00	0,00	43,60	43,60	
	0,00	0,00	0,00	43,60	43,60	
<u>LAINAKANNAN MUUTOKSET</u>						
PITKÄAikaisten Lainojen Lisäys	5 700,00	0,00	5 700,00	5 000,00	-700,00	87,7 %
PITKÄAikaisten Lainojen Vähennys	-4 200,00	0,00	-4 200,00	-3 804,34	395,66	90,6 %
LYHYTAikaisten Lainojen Muutos	0,00	0,00	0,00	429,50	429,50	
	1 500,00	0,00	1 500,00	1 625,16	125,16	108,3 %
<u>MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET</u>						
TOIMEKSIANT.VAROJEN JA PO MUU	0,00	0,00	0,00	-3,95	-3,95	
VAIHTO-OMaisuuden Muutos	0,00	0,00	0,00	0,17	0,17	
SAAMISTEN MUUTOS	0,00	0,00	0,00	108,59	108,59	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0,00	0,00	0,00	231,12	231,12	
	0,00	0,00	0,00	335,93	335,93	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 500,00	0,00	1 500,00	2 004,69	504,69	133,6 %
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 315,00	0,00	-1 315,00	2 177,74	3 492,74	-165,6 %

6 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tulojen toteutumisesta toimialoittain

KÄYTTÖTALOUSOSA luvut 1000 €	Sito- vuus (N/B)	TA 2019	TA- muutos	TA2019 + muutos	Tot. 2019	Poik- keama	Toteuma/ TA2019 %	Muutos, TP2018-> TP2019, %	TP2018
TOIMINTATUOTOT									
Kunnanvaltuusto	B	0	0	0	0	0			0
Keskusvaalilautakunta	B	13	0	13	28	15	211,1 %	98,2 %	14
Tarkastuslautakunta	B	0	0	0	0	0			0
Kunnanhallitus	B	350	35	385	359	-26	93,3 %	207,7 %	117
Hallinto- ja sisäiset palvelut	B	2 274	0	2 274	2 242	-32	98,6 %	5,0 %	2 134
Elinkeinot ja kehittäminen	B	418	0	418	379	-39	90,6 %	-6,0 %	404
Perusturvalautakunta	B	2 446	0	2 446	2 949	503	120,6 %	5,8 %	2 786
Sivistyslautakunta	B	876	0	876	887	11	101,2 %	4,6 %	847
Tekninen lautakunta	B	4 931	0	4 931	4 866	-65	98,7 %	-0,2 %	4 878
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	B	11 308	35	11 343	11 710	367	103,2 %	4,7 %	11 180
<i>Valmistus omaan käyttöön</i>		27		27	8	-19	30,1 %	-64,3 %	23
TOIMINTAKULUT									
Kunnanvaltuusto	B	-63	0	-63	-54	9	85,8 %	-21,4 %	-69
Keskusvaalilautakunta	B	-29	0	-29	-39	-10	136,3 %	114,5 %	-18
Tarkastuslautakunta	B	-28	0	-28	-23	5	81,4 %	-7,1 %	-25
Kunnanhallitus	B	-453	-35	-488	-447	42	91,5 %	-10,3 %	-498
Hallinto- ja sisäiset palvelut	B	-3 421	0	-3 421	-3 584	-164	104,8 %	5,9 %	-3 384
Elinkeinot ja kehittäminen	B	-1 347	0	-1 347	-1 180	168	87,6 %	-6,3 %	-1 259
Perusturvalautakunta	B	-28 195	0	-28 195	-28 447	-252	100,9 %	0,3 %	-28 364
Sivistyslautakunta	B	-15 928	0	-15 928	-16 268	-340	102,1 %	5,1 %	-15 486
Tekninen lautakunta	B	-5 548	0	-5 548	-5 368	179	96,8 %	-1,0 %	-5 423
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	B	-55 012	-35	-55 047	-55 411	-364	100,7 %	1,6 %	-54 525
TOIMINTAKATE									
Kunnanvaltuusto	-	-63	0	-63	-54	9	85,8 %	-21,4 %	-69
Keskusvaalilautakunta	-	-16	0	-16	-11	4	72,5 %	169,9 %	-4
Tarkastuslautakunta	-	-28	0	-28	-23	5	81,4 %	-7,1 %	-25
Kunnanhallitus	-	-103	0	-103	-87	16	84,6 %	-77,1 %	-381
Hallinto- ja sisäiset palvelut	-	-1 147	0	-1 147	-1 342	-196	117,1 %	7,4 %	-1 250
Elinkeinot ja kehittäminen	-	-929	0	-929	-801	128	86,2 %	-6,4 %	-855
Perusturvalautakunta	-	-25 749	0	-25 749	-25 498	250	99,0 %	-0,3 %	-25 578
Sivistyslautakunta	-	-15 052	0	-15 052	-15 382	-329	102,2 %	5,1 %	-14 638
Tekninen lautakunta	-	-590	0	-590	-494	96	83,7 %	-5,4 %	-522
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-	-43 677	0	-43 677	-43 693	-16	100,0 %	0,9 %	-43 322
POISTOT									
Hallinto- ja sisäiset palvelut	B	-26	0	-26	-18	7	71,2 %	-3,0 %	-19
Elinkeinot ja kehittäminen	B	-5	0	-5	-5	0	100,6 %	-20,0 %	-6
Perusturvalautakunta	B	-26	0	-26	-14	12	52,4 %	188,0 %	-5
Sivistyslautakunta	B	-81	0	-81	-78	2	97,2 %	-11,4 %	-89
Tekninen lautakunta	B	-2 074	0	-2 074	-2 083	-8	100,4 %	-11,8 %	-2 361
POISTOT YHTEENSÄ	B	-2 212	0	-2 212	-2 198	14	99,4 %	-11,4 %	-2 480

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1 Kunnan tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Kunnan ulkoinen tuloslaskelma	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Toimintatuotot	6 733 981,98	6 432 998,07
Myyntituotot	2 213 146,38	2 007 427,04
Maksutuotot	2 410 109,56	2 369 020,05
Tuet ja avustukset	522 439,69	691 554,39
Muut toimintatuotot	1 588 286,35	1 364 996,59
Valmistus omaan käyttöön	8 129,65	22 769,92
Toimintakulut	-50 435 474,47	-49 777 910,59
Henkilöstökulut	-18 039 005,59	-17 337 513,20
Palkat ja palkkiot	-14 472 131,69	-13 794 089,99
Henkilösivukulut	-3 566 873,90	-3 543 423,21
Eläkekulut	-3 148 457,58	-3 074 856,64
Muut henkilösivukulut	-418 416,32	-468 566,57
Palvelujen ostot	-26 103 117,61	-25 980 457,96
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 469 271,09	-2 459 747,13
Avustukset	-2 525 169,39	-2 576 729,48
Muut toimintakulut	-1 298 910,79	-1 423 462,82
Toimintakate	-43 693 362,84	-43 322 142,60
Verotulot	32 653 442,97	31 690 445,84
Valtionosuudet	13 453 600,00	13 374 466,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-210 897,95	-189 461,85
Korkotuotot	5 430,57	6 205,86
Muut rahoitustuotot	5 617,33	59 665,19
Korkokulut	-219 833,43	-247 427,22
Muut rahoituskulut	-2 112,42	-7 905,68
Vuosikate	2 202 782,18	1 553 307,39
Poistot ja arvonalentumiset	-2 197 986,80	-2 479 580,95
Suunnitelman muk. poistot	-2 197 986,80	-2 479 580,95
Tilikauden tulos	4 795,38	-926 273,56
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 795,38	-926 273,56

Tilinpäätös 2019

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA (euroa)	2019 €	2018 €
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 202 782,18	1 553 307,39
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-266 728,72	-356 512,22
<i>TOIMINNAN RAHAVIRTA</i>	<i>1 936 053,46</i>	<i>1 196 795,17</i>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 277 692,08	-1 312 882,94
Rahoitusosuudet investointimenoihin	180 000,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		334 684,13
<i>INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</i>	<i>-1 763 007,95</i>	<i>-1 193 591,04</i>
Toiminnan ja investointien rahavirta	173 045,51	3 204,13
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	43 600,00	13 600,00
<i>ANTOLAINOJEN MUUTOKSET</i>	<i>43 600,00</i>	<i>13 600,00</i>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 804 341,91	-5 270 311,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	429 503,34	3 200 000,00
<i>LAINAKANNAN MUUTOKSET</i>	<i>1 625 161,43</i>	<i>-2 070 311,90</i>
Oman pääoman muutokset		-147 374,23
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-3 954,75	-35 375
Vaihto-omaisuuden muutos	171,10	2 387,33
Saamisten muutos	108 594,04	-121 820,02
Korottomien velkojen muutos	231 123,17	739 511,99
<i>MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET</i>	<i>335 933,56</i>	<i>584 704,07</i>
Rahoituksen rahavirta	2 004 694,99	-1 619 382,06
Rahavarojen muutos	2 177 740,50	-1 616 177,93
Rahavarat 31.12.	2 664 916,26	487 175,76
Rahavarat 1.1.	487 175,76	2 103 353,69

Tilinpäätös 2019

Kunnan tase (luvut euroa)

VASTAAVAA	2019 euroa	2018 euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT	44 568 102,64	44 704 737,49
Aineettomat hyödykkeet	1 931 875,16	2 012 316,12
Aineettomat oikeudet	8 220,41	12 330,00
Muut pitkävaik. menot	1 923 654,75	1 999 986,12
Aineelliset hyödykkeet	34 083 154,24	34 116 769,13
Maa- ja vesialueet	6 449 680,54	6 458 420,67
Rakennukset	16 557 193,90	17 160 416,45
Kiinteät rak. ja laitteet	8 611 608,03	9 563 583,24
Koneet ja kalusto	383 988,75	433 606,06
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	2 080 683,02	500 742,71
Sijoitukset	8 553 073,24	8 575 652,24
Muut osakkeet ja osuudet	8 452 873,24	8 461 852,24
Muut lainasaamiset	95 200,00	108 800,00
Muut saamiset	5 000,00	5 000,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	29 454,29	29 504,29
Lahjoitusrahast. er.katteet	29 454,29	29 504,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 841 076,18	1 802 100,82
Vaihto-omaisuus	96 663,84	96 834,94
Aineet ja tarvikkeet	96 663,84	96 834,94
Saamiset	1 079 496,08	1 218 090,12
Pitkäaikaiset saamiset	45 009,64	75 009,64
Lainasaamiset	0,00	30 000,00
Pitkäaikaiset muut saamiset	45 009,64	45 009,64
Lyhytaikaiset saamiset	1 034 486,44	1 143 080,48
Myyntisaamiset	510 079,99	665 091,58
Muut saamiset	334 680,41	189 732,96
Siirtosaamiset	189 726,04	288 255,94
Rahat ja pankkisaamiset	2 664 916,26	487 175,76
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 438 633,11	46 536 342,60

Tilinpäätös 2019

VASTATTAVAA	2019 euroa	2018 euroa
OMA PÄÄOMA	19 591 892,44	19 587 097,06
Peruspääoma	14 523 831,54	14 523 831,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 063 265,52	5 989 539,08
Tilikauden yli- / alijäämä	4 795,38	-926 273,56
PAKOLLISET VARAUKSET	429 608,94	384 393,66
Muut pakolliset varaukset	429 608,94	384 393,66
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	65 332,82	69 337,57
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	40 325,33	40 375,33
Muut toimeksiantojen pääomat	25 007,49	28 962,24
VIERAS PÄÄOMA	28 351 798,91	26 495 514,31
Pitkäaikainen	15 694 146,29	14 498 488,20
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	15 694 146,29	14 498 488,20
Lyhytaikainen	12 657 652,62	11 997 026,11
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	7 637 675,24	7 208 171,90
Saadut ennakot	0,00	3 030,00
Ostovelat	2 367 804,26	1 422 575,46
Muut velat	365 899,56	366 094,50
Siirtovelat	2 286 273,56	2 997 154,25
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 438 633,11	46 536 342,60

2 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma (ulkoinen ja sisäinen, luvut euroa)

TULOSLASKELMA	2019	2018
LIKEVAIHTO	1 376 252,03	1 482 386,70
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	23 701,58	2 390,00
MATERIAALIT JA PALVELUT	-639 307,79	-632 641,49
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-122 334,90	-120 015,78
PALVELUJEN OSTOT	-516 972,89	-512 625,71
HENKILÖSTÖKULUT	-156 561,17	-147 589,34
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-517 695,53	-546 150,74
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-49 081,52	-17 463,50
LIIKELIJJÄÄMÄ YHTEENSÄ	37 307,60	140 931,63
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-27 097,35	-27 188,97
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNN. ERIÄ YHTEENSÄ	10 210,25	113 742,66
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	10 210,25	113 742,66

Tilinpäätös 2019

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma (luvut euroa)

RAHOITUSLASKELMA	2019	2018
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	37 307,60	140 931,63
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	517 695,53	546 150,74
RAHOITUSTUOTOT- JA KULUT	-27 097,35	-27 188,97
	527 905,78	659 893,40
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-71 947,71	-73 426,94
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN		
	-71 947,71	-73 426,94
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	455 958,07	586 466,46
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN LISÄYS KUNNALLE/KY:LLE		
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS KUNNALLE/KY:LLE	-515 792,70	-432 399,50
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	32 393,86	-48 856,73
KOROT. VELKOJEN MUUTOS MUILTA	27 440,77	-105 210,23
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-455 958,07	-586 466,46
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00

Tilinpäätös 2019

Vesihuoltolaitoksen tase (luvut euroa)

TASE

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 923 654,75	1 999 986,12
AINEELLISET HYÖDYKKEET	4 527 642,43	4 897 058,88
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	4 527 642,43	4 897 058,88
Johtoverkostot ja laitteet	2 711 150,53	3 012 389,55
Siirtoviemäri	1 805 623,06	1 871 083,28
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10 868,84	13 586,05
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 451 297,18	6 897 045,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	94 413,15	126 807,01
LYHYTAIKAISET SAAMISET	94 413,15	126 807,01
Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	729,28	
Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä	38,77	
Myyntisaamiset osakkuus- ja muilta omistusyht.		2 167,55
Myyntisaamiset muilta	93 645,10	124 639,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	94 413,15	126 807,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 545 710,33	7 023 852,01

Tilinpäätös 2019

Vesihuoltolaitoksen tase (luvut euroa)

VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	200 000,00	200 000,00
Peruspääoma		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	10 210,25	113 742,66
Tulostilit		
EDELLISTEN TILIK. YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 237 849,27	1 124 106,61
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 448 059,52	1 437 849,27
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	4 802 725,30	5 310 599,36
LAINAT KUNNALTAKUNTAHYTYMÄLTÄ	4 802 725,30	5 310 599,36
Kunnilta ja kuntayhtymiltä		
LYHYTAIKAINEN	294 925,51	275 403,38
LAINAT KUNNALTAKUNTAHYTYMÄLTÄ		
Lyhennysos. julkisyhteisöiltä	102 516,72	110 435,36
OSTOVELAT	112 307,37	70 430,66
Ostovelat jäsenkuntayhtymille	325,00	1 080,00
Ostovelat muille	111 982,37	69 350,66
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA MUUT VELAT	52 534,56	65 058,14
Ennakonpidätysvelka	2 429,60	2 993,57
Sosiaaliturvamaksuvelka	73,75	98,64
Tilitettävä arvonlisävero	50 031,21	61 965,93
SIIRTOVELAT		
Muut siirtovelat muille	27 566,86	29 479,22
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 097 650,81	5 586 002,74
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 545 710,33	7 023 852,01

TASEEN TUNNUSLUVUT / VESI- JA VIEMÄRILAITOS

	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	22,1	20,5
Rahoitusvarallisuus, €/asukas	-605	-649
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	364,1	376,2
Velat ja vastuut % käyttötuloista	364,1	376,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1.000 €	1248	1238
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	151	147
Lainakanta 31.12., 1.000 €	4905	5421
Lainakanta 31.12./asukas	593	644
Lainasaamiset, 1.000 €		
Asukasluku	8 270	8 416

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

3 Kuntakonsernin tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Kuntakonsernin tuloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA (luvut euroa)	2019	2018
Toimintatuotot	23 062 919,68	23 067 653,18
Toimintakulut	-65 992 680,63	-65 585 988,04
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3 683,13	2 977,13
TOIMINTAKATE	-42 926 077,81	-42 515 357,72
Verotulot	32 650 877,08	31 690 445,84
Valtionosuudet	13 453 600,00	13 374 466,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 373,17	10 969,26
Muut rahoitustuotot	33 740,87	48 161,43
Korkokulut	-229 837,46	-260 335,34
Muut rahoituskulut	-2 882,36	-2 906,33
Rahoitustuotot ja -kulut	-192 605,78	-204 110,97
VUOSIKATE	2 985 793,49	2 345 443,14
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 928 582,97	-3 128 030,60
Poistot ja arvonalentumiset	-2 928 582,97	-3 128 030,60
TILIKAUDEN TULOS	57 210,53	-782 587,46
Tilinpäätössiirrot	2 140,15	499,28
Tilikauden verot	-11 760,58	-13 039,77
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-706,54	-218,75
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	46 883,56	-795 346,70

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	34,9	35,2
Vuosikate/poistot %	102,0	75,0
Vuosikate, €/ asukas	361	279
Asukasmäärä	8 270	8 416

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

KUNTAKONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		
luvut euroa	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 985 793,49	2 345 443,14
Satunnaiset erät		0,00
Tilikauden verot	-11 760,58	-13 039,77
Tulorahoituksen korjauserät	-680 823,47	249 147,76
	2 293 209,44	2 581 551,13
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 205 533,25	-2 226 721,35
Rahoitusosuudet investointimenoihin		4 075,57
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	475 097,22	224 180,38
	-2 730 436,03	-1 998 465,40
Toiminnan ja investointien rahavirta	-437 226,59	583 085,73
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	17 260,17	17 260,17
	17 260,17	17 260,17
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 951 345,55	429 806,97
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 808 196,91	-5 946 264,59
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 041 246,59	3 181 394,12
	2 184 395,23	-2 335 063,50
Oman pääoman muutokset	0,00	-356 871,36
	0,00	-356 871,36
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	3 128,94	-33 333,14
Vaihto-omaisuuden muutos	20 717,90	17 633,65
Saamisten muutos	101 549,03	-193 342,05
Korottomien velkojen muutos	363 250,18	904 030,74
	488 646,05	694 989,20
Rahoituksen rahavirta	2 690 301,46	-1 979 685,49
Rahavarojen muutos	2 253 074,87	-1 396 599,76
Rahavarat kauden lopussa	4 845 044,20	2 591 969,33
Rahavarat 1.1.	2 591 969,33	3 988 569,09

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	6 104	4 716
Investointien tulorahoitus, %	93	106
Lainanhoitokate	0,6	0,4
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,8
Kassan riittävyys, päivää	24	13

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

KUNTAKONSERNIN TASE VASTAAVAA luvut euroa	2019	2018
PYSYVÄT VASTAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	2 105 541,75	2 224 855,77
Aineettomat oikeudet	175 304,60	215 361,69
Muut pitkävaikutteiset menot	1 930 237,15	2 009 389,48
Ennakkomaksut	0,00	104,60
Aineelliset hyödykkeet	42 083 119,06	41 866 109,27
Maa- ja vesialueet	6 607 566,65	6 619 065,68
Rakennukset	22 785 932,64	23 599 865,99
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 691 012,31	9 646 588,34
Koneet ja kalusto	942 147,38	997 226,94
Muut aineelliset hyödykkeet	800,29	800,29
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 055 659,80	1 002 562,03
Sijoitukset	4 017 361,81	3 926 760,09
Osakkuusyhteisöosuudet	415 577,82	403 214,31
Muut osakkeet ja osuudet	3 468 261,59	3 372 763,21
Muut lainasaamiset	124 482,01	141 742,18
Muut saamiset	9 040,39	9 040,39
PYSYVÄT VASTAAVAT	48 206 022,63	48 017 725,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	43 499,18	65 654,51
Valtion toimeksiannot	0,00	29 443,30
Lahjoitusrahastojen varat	29 499,61	29 549,61
Muut toimeksiantojen varat	13 999,57	6 661,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	163 253,30	183 971,20
Aineet ja tarvikkeet	162 051,06	182 900,44
Muu vaihto-omaisuus	1 202,24	1 070,76
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset	122 275,56	163 018,27
Lainasaamiset	0,00	30 000,00
Muut saamiset	122 275,56	133 018,27
Lyhytaikaiset saamiset	1 840 209,46	1 901 015,78
Myyntisaamiset	1 034 142,75	1 131 398,77
Muut saamiset	554 666,20	391 688,43
Siirtosaamiset	251 400,51	377 928,58
SAAMISET YHTEENSÄ	1 962 485,02	2 064 034,05
RAHOITUSARVOPAPERIT	381,88	381,88
Osakkeet ja osuudet	381,88	381,88
Rahat ja pankkisaamiset	4 844 662,32	2 591 587,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 970 782,52	4 839 974,58
VASTAAVAA	55 220 304,32	52 923 354,21

Tilinpäätös 2019

Kuntakonserni

KONSERNIN TASE		
VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	20 014 860,16	19 973 285,97
Peruspääoma	14 523 831,54	14 523 831,54
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	25 228,19	25 228,19
Arvonkorotusrahasto		3 160,21
Muut omat rahastot	2 933,43	5 073,57
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 415 983,46	6 568 210,52
Oikaisu edellisiin tilikausiin	0,00	-356 871,36
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	46 883,56	-795 346,70
VÄHEMMISTÖOSUUDET	6 302,42	5 595,88
PAKOLLISET VARAUKSET	831 104,10	1 105 062,75
Muut pakolliset varaukset	831 104,10	1 105 062,75
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	96 133,95	115 160,34
Valtion toimeksiannot	11 838,29	33 259,09
Lahjoitusrahastojen pääomat	52 626,58	46 277,41
Muut toimeksiantojen pääomat	31 669,09	35 623,84
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	17 850 945,58	16 327 225,59
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 547 125,10	15 970 655,13
Lainat julkisyhteisöiltä	303 820,48	356 570,46
Lyhytaikainen vieras pääoma	16 420 958,10	15 397 032,69
Joukkovelkakirjalainat	237 914,25	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 208 520,37	7 788 780,26
Lainat julkisyhteisöiltä	52 719,98	49 699,09
Saadut ennakot	42 645,04	39 364,50
Ostovelat	3 521 296,53	2 343 964,30
Muut velat	538 852,30	551 078,73
Siirtovelat	3 819 009,65	4 624 145,81
VIERAS PÄÄOMA	34 271 903,68	31 724 258,27
VASTATTAVAA	55 220 304,32	52 923 363,21

Konsernitaseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	36,3	37,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,5	46,5
Velat ja vastuut % käyttötuloista	49,5	47,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1.000 €	5 462,9	5 416,0
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	660,6	643,5
Lainakanta 31.12., 1.000 €	26 350	24 166
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 186	2 871
Lainasaamiset, 1.000 €	124	142

IV TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Poistosuunnitelmassa määritellyt poistoajat ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamassa yleisohjeessa kuvatuissa ja Hausjärven kunnanvaltuuston määrittelemien poistoaikojen rajoissa. Mikäli on käytetty poistoaikojen alarajoja pidempiä poistoaikoja, on niiden käyttämiselle esitetty poistosuunnitelmasta päätettäessä teknistaloudelliset perustelut, joiden pohjalta on määriteltävä kohteen palvelutuotantokykyä vastaava pitoaika. Samoin myös vuoden aikana aktivoiduille investoinneille poistoaajaksi on määriteltävä joko alarajan mukainen poistoaika tai perustellusta syystä pidempi, palvelutuotantokykyä vastaava pitoaika.

Pysyvien vastaavien sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alhaisempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on arvostettu taseeseen toteutuneiden hankintamenojen keskiarvon mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset sisältävät talousarviolainojen suojaamistarkoituksessa solmittuja koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimusten korot on jaksotettu tuloslaskelmassa. Kunta ei luovuta sopimusten vastapuolille vakuuksia.

Kunta ei ole tehnyt uusi johdannaissopimuksia ja viimeiset sopimukset erääntyvät 19.9.2021.

1.2. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tilikaudella ei ole tehty oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin.

1.3. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Perusturvalautakunnan tuottoihin on kirjattu 125 000 euroa valtiokonttorin tilityksiä ja ylimääräisen varauksen purkua vuodelta 2018. Tiedossa ei ole muita olennaisia aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja tai kuluja.

1.4. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäisen omaisuuden eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat

Sisäiset velat ja saamiset ja muut sisäiset liiketapahtumat on vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta. Vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista vähemmistöosuutta ei ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistot on tehty suunnitelmien mukaan.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymien taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaan. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ei laadi konsernitilinpäätöstä ja tämän osalta konsernitilinpäätökseen yhdistellään Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin tilinpäätös.

Poikkeavat tilikaudet

Poikkeavia tilikausia ei ole.

Konsernin rakenteessa tapahtuneet muutokset ja tietojen vertailukelpoisuus

Konsernin rakenteessa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

2. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 6: Toimintatuotot tehtäväalueittain ilman sisäisiä eriä

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	940 073,82	609 401,51	727 415,90	667 834,73
Sosiaali- ja terveyspalvelut	19 082 708,15	19 139 372,05	2 932 049,71	2 766 206,01
Opetus- ja kulttuuripalvelut	877 782,57	878 621,02	877 782,57	840 364,27
Yhdyskuntapalvelut	831 670,63	873 970,53	864 033,73	751 464,92
Vesihuoltolaitos		1 407 128,14	1 332 700,07	1 407 128,14
Muut palvelut	1 330 684,51	159 159,93		
Toimintatuotot yhteensä	23 062 919,68	23 067 653,18	6 733 981,98	6 432 998,07

Liitetieto 7: Verotulojen erittely

	Kunta	
	2019	2018
Verotulot ilman oikaisukorkoja		
Kunnan tulovero	29 779 805,29	28 947 500,02
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 142 562,35	1 078 066,56
Kiinteistövero	1 731 075,33	1 664 879,26
Verotulot yhteensä	32 653 442,97	31 690 445,84

Liitetieto 8: Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2019	2018
Kunnalle maksetut valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 747 172,00	14 551 241,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)</i>	3 236 004,00	3 159 900,00
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-1 293 572,00	-1 176 775,00
Valtionosuudet yhteensä	13 453 600,00	13 374 466,00

Liitetieto 9: Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	19 511 980,15	19 597 600,37
Muiden palvelujen ostot	6 591 137,46	6 382 857,59
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	26 103 117,61	25 980 457,96

Liitetiedot

2.1. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaisten poistojen laskennassa käytetyt poistomenetelmät ja poistoajat:

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
ATK-ohjelmistot	Tasapoisto	3 v.
Muut	Tasapoisto	2-5 v. tai 20 v.
Rakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30-50 v.
- uudisrakennukset ja kantaviin rakenteisiin ulottuvat peruskorjaukset	Tasapoisto	20-40 v.
- kantaviin rakenteisiin kohdistumattomat peruskorjaukset	Tasapoisto	5-30 v.
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 v.
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 v.
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot (ml. urheilualueet)	Menojäännöspoisto	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	10 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	20 %
Siirtoviemäri-yhdysvesijohto	Tasapoisto	40 v.
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 v.
Muut liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5-10 v.
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 v.
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 v.
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	Tasapoisto	5-15 v.
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 v.
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 v.

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Tilinpäätös 2019

liitetiedot

Liitetieto 12: Pakollisten varausten muutos

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Potilas vahinkovakuutusmaksu 1.1.	705 777,04	622 679,83		
Lisäykset tilikaudella		83 097,21		
Vähennykset tilikaudella	-186 367,75			
Potilas vahinkovakuutusmaksu 31.12.	519 409,29	705 777,04		
Muu pakollinen varaus 1.1.	399 285,71	100 000,00	356 871,36	100 000,00
Lisäykset tilikaudella		399 285,71		356 871,36
Vähennykset tilikaudella	-87 590,91	-100 000,00	-95 165,70	-100 000,00
Muu pakollinen varaus 31.12.	311 694,80	399 285,71	261 705,66	356 871,36
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			27 522,30	551 733,67
Lisäykset tilikaudella			140 380,98	
Vähennykset tilikaudella				-524 211,37
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			167 903,28	27 522,30

Liitetieto 13: Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	184 635,83	89 548,33	184 614,87	88 787,50
Rakennusten luovutusvoitot	380,81	1 481,66		
Osakkeet			127 329,56	
Muut luovutusvoitot	218 165,05	40 456,24		1 612,90
Luovutusvoitot yhteensä	403 181,69	131 486,23	311 944,43	90 400,40
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappio				
Rakennusten luovutustappio				
Muut luovutustappio		1 228,19		1 228,19
Luovutustappiot yhteensä	0,00	1 228,19	0,00	1 228,19

Liitetieto 14: Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Ei satunnaisia tuottoja tai kuluja tilikaudella

Liitetiedot

3. TASEEN LIITETIEDOT

3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotukset

Taseeseen ei ole aktivoitu arvonkorotuksia.

Aktivoidut korkomenot

Taseeseen ei ole aktivoitu korkomenoja.

*Liitetieto 19: Tiedot pysyvistä vastaavista*Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäaikaiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 330,00	1 999 986,12	2 012 316,12
Lisäykset tilikauden aikana	71 947,71		71 947,71
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00
Siirrot erien välillä			0,00
Tilikauden poisto	-4 109,59	-148 279,08	-152 388,67
Arvonlennukset ja niiden palautukset			
Poistamaton hankintameno 31.12.	80 168,12	1 851 707,04	1 931 875,16
Arvonkorotukset			0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	80 168,12	1 851 707,04	1 931 875,16

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

	Aineelliset hyödykkeet					Aineelliset hyödykkeet yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 458 420,67	17 160 416,45	9 563 583,24	433 606,06	500 742,71	34 116 769,13
Lisäykset tilikauden aikana	4 000,00	207 779,50	116 438,69	116 564,87	1 759 940,31	2 204 723,37
Rahoitusosuudet tilikaudella					-180 000,00	-180 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-12 740,13					-12 740,13
Siirrot erien välillä			-1 068			0,00
Tilikauden poisto		-811 002,05	413,90	-166 182,18		-2 045 598,13
Arvonlennukset ja palautukset						0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 449 680,54	16 557 193,90	8 611 608,03	383 988,75	2 080 683,02	34 083 154,24
Arvonkorotukset						0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 449 680,54	16 557 193,90	8 611 608,03	383 988,75	2 080 683,02	34 083 154,24

	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	36 129 085,25
Lisäykset tilikauden aikana	2 276 671,08
Rahoitusosuudet tilikaudella	-180 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-12 740,13
Siirrot erien välillä	0,00
Tilikauden poisto	-2 197 986,80
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	36 015 029,40
Arvonkorotukset	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	36 015 029,40

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Peruskunta ja taseyksiköt	Osakkeet ja osuudet				yhteensä
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	139 328,54	60 432,00	5 163 484,42	3 098 607,28	8 461 852,24
Lisäykset				1 021,00	1 021,00
Vähennykset				-10 000,00	-10 000,00
Siirrot erien välillä					0,00
Hankintameno 31.12.	139 328,54	60 432,00	5 163 484,42	3 089 628,28	8 452 873,24
Arvonlennukset					0,00
Arvonkorotukset					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	139 328,54	60 432,00	5 163 484,42	3 089 628,28	8 452 873,24

Peruskunta ja taseyksiköt	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset			yhteensä	YHTEENSÄ kaikki
	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1.			113 800,00	113 800,00	8 575 652,24
Lisäykset				0,00	1 021,00
Vähennykset			-13 600,00	-13 600,00	-23 600,00
Siirrot erien välillä				0,00	
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	100 200,00	100 200,00	8 553 073,24
Arvonlennukset				0,00	
Arvonkorotukset				0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	100 200,00	100 200,00	8 553 073,24

Maa- ja vesialueiden erittely:

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	32 472,12	49 683,15	5 280,00	5 280,00
Muut maa- ja vesialueet	6 575 094,53	6 569 382,53	6 444 400,54	6 453 140,67
Maa- ja vesialueet yhteensä	6 607 566,65	6 619 065,68	6 449 680,54	6 458 420,67

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Liitetieto 20-22: Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Hausjärven Talo Oy	Hausjärvi	100 %	100 %	136 792,37	48 158,35	-12 303,94
Hausjärven Vammaissäätiö	Hausjärvi	100 %	100 %	248 567,30	364 512,19	39 494,14
Kuntayhtymät						
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ky	Hämeenlinna	4,76 %	4,76 %	3 532 973,74	4 382 436,96	-129 351,40
Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky	Riihimäki	17,51 %	17,51 %	1 264 789,68	965 688,70	9 701,82
Eteva ky	Mäntsälä	0,39 %	0,39 %	68 446,34	195 237,88	2 939,26
Hämeen maakuntaliitto ky	Hämeenlinna	4,52 %	4,52 %	80 086,28	43 142,27	-1 023,14
Osakkuusyhteisöt						
RHL-Data Oy	Riihimäki	20,00 %	21,75 %	108 811,56	14 673,35	3 481,19
			Yhteensä	5 440 467,27	6 013 849,70	-87 062,07

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Liitetieto 23: Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset		729,28		
Muut saamiset	43 747,78		43 747,78	
Yhteensä	43 747,78	729,28	43 747,78	0,00
<i>Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Myyntisaamiset		8 554,68		45 112,85
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	8 554,68	0,00	45 112,85
<i>Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset				2 167,55
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	2 167,55
Saamiset yhteensä	43 747,78	9 283,96	43 747,78	47 280,40

Liitetieto 24: Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Ely-keskus, työllistämistuet			25 559,00	40 967,22
Ely-keskus, kuntouttava työtoiminta			3 349,88	5 872,38
Ely-keskus, maahanm. Kunta korvaus			38 088,89	148 729,54
Kela/sv-korvaukset			8 530,28	6 765,26
Kela/työterveyshuollon korvaukset	109 082,20	136 953,24	74 402,14	81 709,62
Tuet ja avustukset		14 523,49		
Muut	142 318,31	226 451,86	39 795,85	4 211,92
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	251 400,51	377 928,59	189 726,04	288 255,94

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25: Oma pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	14 523 831,54	14 523 831,54	14 523 831,54	14 523 831,54
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	14 523 831,54	14 523 831,54	14 523 831,54	14 523 831,54
Yhdistysten ja säätiöiden po 1.1.	25 228,19	25 228,19		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdistysten ja säätiöiden po 31.12.	25 228,19	25 228,19		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	3 160,21	3 160,21	0,00	0,00
Lisäykset				
Vähennykset	-3 160,21			
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0,00	3 160,21	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	5 073,57	5 572,86	0,00	0,00
Siirrot rahastoon	3 580,41	3 594,94		
Siirrot rahastosta	5 720,55	-4 094,23		
Muut omat rahastot 31.12.	2 933,43	5 073,57	0,00	0,00
Edell. tilikausien ylijäämä 1.1.	5 415 983,45	6 568 201,52	5 063 265,52	6 136 913,31
Oikaisut edelliseen tilikauteen		-356 871,36		-147 374,23
Edell. tilikausien ylijäämä 31.12.	5 415 983,45	6 211 330,15	5 063 265,52	5 989 539,08
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	46 883,56	-795 346,70	4 795,38	-926 273,56
Oma pääoma yhteensä 31.12.	20 014 860,16	19 973 276,96	19 591 892,44	19 587 097,06

Liitetieto 27: Velat tai velkojen osat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä olevat velat, jotka erääntyvät maksettavaksi 1.1.2025 tai myöhemmin.

	Kunta	
	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 234 561,33	3 811 052,60
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	5 234 561,33	3 811 052,60

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Liitetieto 28: Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2019	2018
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kunta-		
todistusslainat		
-korko 0%		
-erääntyvät 17.3.2020	4 000 000,00	3 200 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	4 000 000,00	3 200 000,00

Liitetieto 29: Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	519 409,30	705 777,04		
Muu pakollinen varaus	311 694,80	399 285,71	261 705,66	356 871,36
Osuus kuntayhtymien alijäämistä			167 903,28	27 522,30
Muut pakolliset varaukset yhteensä	831 104,10	1 105 062,75	429 608,94	384 393,66

Liitetieto 30: Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä ja osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Ostovelat		108 042,49		91 289,63
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	108 042,49	0,00	91 289,63
<i>Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille</i>				
Ostovelat		8 684,24		33 107,59
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	8 684,24	0,00	33 107,59
Vieras pääoma yhteensä	0,00	116 726,73	0,00	124 397,22

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Liitetieto 32: Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat	538 852,30	551 078,73	365 899,56	366 094,50
Muut velat yhteensä	538 852,30	551 078,73	365 899,56	366 094,50

Liitetieto 33: Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Siirtyvät korot	53 733,95	38 922,35	50 265,53	34 758,68
Lomapalkkajaksotus	2 947 671,33	2 734 027,68	1 740 689,87	1 578 063,04
Valtionosuusennakot			146 226,56	102 762,52
Palkat ja henkilösivukulut	96 443,55	133 074,50		
Keva, työntekijä	100 616,28	95 417,28	81 697,79	77 184,47
Keva, työnantaja	229 278,82	235 683,33	186 645,34	190 807,48
Valtion Eläkerahasto, työntekijä	28 661,22	32 217,62	28 661,22	32 217,62
Työttömyysvakuutusmaksuvelka, ta			2 796,18	10 958,97
Työttömyysvakuutusmaksuvelka, tt			8,08	5 427,12
Potilasvakuutuskeskus, Khshp	65 732,14	65 356,33		
Vuokravakuudet	5 340,99	5 290,77	5 340,99	5 290,77
OmaHäme valtionavustus, Hämeen maakuntaliitto		122 976,41		
Maankäyttösopimukset			3 000,00	3 000,00
Muut siirtovelat	291 531,37	1 161 179,54	43 942,00	956 683,58
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 819 009,65	4 624 145,81	2 289 273,56	2 997 154,25

Liitetieto 38: Taseen ulkopuoliset vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	638 316,11	614 849,57	513 672,00	595 296,00
Leasinvastuut yhteensä	146 911,69	237 198,68	44 175,20	48 251,68
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	92 326,49	131 380,30	21 679,91	22 979,93
Yhteensä	785 227,80	852 048,25	557 847,20	643 547,68

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	3 607 127,70	8 333 207,70	3 595 652,00	8 321 732,00
Jäljellä oleva pääoma	2 517 351,10	2 810 327,95	2 508 983,40	2 801 482,10

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	50 672 820,00	48 548 712,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	33 339,00	31 190,31

Muut taloudelliset vastuut	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravakuudet	30 717,00	22 509,85	30 717,00	22 509,85
Vuokravastuut	37 468,57			
Valtionosuuden palautusvastuu	2 156 636,47	2 227 260,22	2 156 636,47	2 227 260,22
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuu	77 817,03	77 817,03		
Arvonlisäveron palautusvastuu	352 420,12	17 035,17		

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Korkojohdannaiset				
Sopimus erääntyy 19.9.2021				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	1 100 000	2 074 342	1 100 000	2 074 342
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-19 873	-49 383	-19 873	-49 383

Eteva kuntayhtymä

Lisähyötyswap 1161642/1512514

Tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan.

Sopimus erääntyy 7.11.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	13 918	14 714		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 295	-175		

Kanta-Hämeen Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä

Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan

Sopimus erääntyy 2.12.2020				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	19 033	37 802		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-294	-1 086		

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Kuntayhtymien alijäämiä koskevat liitetiedot

Kirjanpitolausautakunnan kuntajaosto on antanut 10.11.2015 lausunnon (113), jonka mukaan jäsenkunnan tulee kirjata kirjanpitoonsa osuus kuntayhtymään kertyneestä alijäämästä pakollisena varauksena, mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi esimerkiksi kuntayhtymän päättämällä muilla toimenpiteillä.

Kuntayhtymälle aikaisempien tilikausien aikana kertynyt olennainen alijäämä on kirjattu Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä erää oikaisemalla tilikaudella 2015. Tilikaudelle kohdistuvat osuudet alijäämästä kirjataan tulosvaikutteisesti.

Kuntayhtymän alijäämät sekä niiden muutos tilikaudella on esitetty alla olevassa taulukossa. Alijäämät on esitetty taseen pakollisissa varauksissa. Kanta-Hämeen Shp:n ky alijäämää lisättiin kuntayhtymän tilikauden negatiivisen 2,7 miljoonan euron tuloksen perusteella. Alijäämän lisäys lisää palvelujen ostoja tuloslaskelmassa noin 45 000 euroa ja loppuosa 95 000 euroa katettiin vuonna 2018 tehdystä pakollisesta varauksesta.

	Saldo 1.1.2019	Lisäys	Maksettu	Saldo 31.12.2019
Kanta-Hämeen Shp:n ky	27 522,30	140 380,98	0,00	167 903,28

Vahingonkorvausvastuita koskevat liitetiedot

Kunnan tiedossa ei ole sopimuksia, joista voisi realisoitua vahingonkorvausvastuita.

3.3. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Liitetieto 42: Henkilöstö

	Kunta	
	2019	2018
Keskushallinto	48	51
Perusturvatoimi	149	143
Sivistystoimi	144	150
- varhaiskasvatus	37	40
Tekninen toimi	24	23
Työllistetyt	23	25
Yhteensä	425	432

Liitetieto 43: Henkilöstökulut

	Kunta	
	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	18 039 005,59	17 337 513,20
henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	18 039 005,59	17 337 513,20

Liitetieto 44: Luottamushenkilön palkoista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2019	2018
Keskustan Hausjärven kunnallisjärjestö	4 446,32	4 690,38
Kokoomuksen Hausjärven kunnallisjärjestö	2 369,15	2 592,35
Hausjärven SD	1 282,50	1 305,85
Hausjärven Perussuomalaiset	512,40	547,90
Hausjärven kristilliset	97,00	97,40
Hämeen vihreät	470,85	397,13
Riihimäen vasemmistoliitto	1 052,00	
Hausjärven vasemmistoliitto		260,75
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	10 230,22	9 891,76

Tilinpäätös 2019

Liitetiedot

Liitetieto 45: Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot

	Kunta	
	2019	2018
PwC Julkistarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	11 125,57	15 184,70
Tilintarkastajan lausunnot		0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	1 831,49	3 729,12
Muut palkkiot		1 105,00
KPMG Julkistarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	2 788,17	
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	601,37	
Muut palkkiot	1 180,00	
Palkkiot yhteensä	17 526,60	20 018,82

Liitetieto 46: Intressitahot

Hausjärven kunta on tehnyt johtajasopimuksen, joka on hyväksytty kunnanhallituksessa 20.9.2016 § 254

Tilinpäätös 2019

4. VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEYKSIKKÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1. Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2019	2018
Liikevaihto	1 376 252,03	1 482 386,70
Valmistus omaan käyttöön		
Muut varsinaisen toiminnan tuotot	23 701,58	2 390,00
Toimintatuotot yhteensä	1 399 953,61	1 484 776,70

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2019	2018
Henkilöstön määrä 31.12	3,4	3,4

	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	156 561,17	147 589,34
henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja eineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	156 561,17	147 589,34

4.2. Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Hausjärven vesilaitos	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet			Pysyvät vastaavat yhteensä
	Muut pitkäaikaiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Kesken-eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 999 986,12	1 999 986,12	4 897 058,88		4 897 058,88	6 897 045,00
Lisäykset tilikauden aikana	71 947,71	71 947,71			0,00	71 947,71
Rahoitusosuudet tilikaudella		0,00			0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana		0,00			0,00	0,00
Siirrot erien välillä		0,00			0,00	0,00
Tilikauden poisto	-148 279,08	-148 279,08	-369 416,45		-369 416,45	-517 695,53
Arvonlennukset ja palautukset		0,00			0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 923 654,75	1 923 654,75	4 527 642,43	0,00	4 527 642,43	6 451 297,18
Arvonkorotukset		0,00			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 923 654,75	1 923 654,75	4 527 642,43	0,00	4 527 642,43	6 451 297,18

Tilinpäätös 2019

Hausjärven Vesihuoltolaitos

Saamisten erittely

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset		729,28		
Yhteensä	0,00	729,28	0,00	0,00
<i>Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä</i>				
Myyntisaamiset		38,77		0,00
Yhteensä	0,00	38,77	0,00	0,00
<i>Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä</i>				
Myyntisaamiset				2 167,55
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	2 167,55
Saamiset yhteensä	0,00	768,05	0,00	2 167,55

Oman pääoman erittely

	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	200 000,00	200 000,00
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	200 000,00	200 000,00
Edell. tilikausien yli/alijäämä 1.1.	1 237 849,27	1 124 106,61
Edell. tilikausien yli/alijäämä 31.12.	1 237 849,27	1 124 106,61
Tilikauden yli/alijäämä	10 210,25	113 742,66
Oma pääoma yhteensä 31.12.	1 448 059,52	1 437 849,27

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä olevat pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät maksettavaksi 1.1.2025 tai myöhemmin.

	2019	2018
Lainat kunnalta	4 387 498,24	4 750 070,48

Tilinpäätös 2019

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
<i>Velat kunnalle</i>				
Lainat kunnalta	4 802 725,30		5 310 599,36	
<i>Yhteensä</i>	<i>4 802 725,30</i>	<i>0,00</i>	<i>5 310 599,36</i>	<i>0,00</i>
<i>Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä</i>				1 080,00
Ostovelat		325,00		
Muut velat/ liittymismaksuvelat				
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>325,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 080,00</i>
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>325,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 080,00</i>

	2019	2018
Muut velat		
Liittymismaksut		
Muut velat	52 534,56	65 058,14
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>52 534,56</i>	<i>65 058,14</i>

	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	25 247,23	24 631,17
Muut menojäämät	2 319,63	4 848,05
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>27 566,86</i>	<i>29 479,22</i>

Tilinpäätös 2019

V LUETTELOT JA SELVITYKSET

5. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja, sähköinen

Pääkirja, sähköinen

Tasekirja, sidottu

Nrosarja	Tositelajin nimi	Käytetyt tositenumerot		Arkistointi
1	Alkusaldot	1001	1003	Paperitosite
2	Talousarvio	2001	2005	Paperitosite
3	Lisämääräraha	3001	3003	Sähköinen
10	Muistio, ulk. RD	10001	10147	Sähköinen
11	Muistio, ulk. sis. RD	14001	14018	Sähköinen
15	Muistio, ulk. Rondo	15001	15515	Sähköinen
20	Muistio, sis. RD	20001	20114	Sähköinen
25	Muistio, sis. Rondo	25001	25331	Sähköinen
32	Muistio, ulk. tilinpäätös	32001	32021	Sähköinen
33	Irtaimisto	33001	33246	Sähköinen
34	Käyttöomaisuus	34001	34075	Paperitosite
35	Sis.laskut ProeLask	35001	35031	Paperitosite
39	KOM-muistiot	39001	39004	Sähköinen
40	Sis. laskut, Rondo	40001	40092	Sähköinen
50	Pankin tiliotteet	50001	50769	Paperitosite
70	Sosiaalityö	70001	70320	Paperitosite
80	Varasto	80001	80024	Paperitosite
96	Budjetointitositteet	96000	96019	Sähköinen
100	MR Laskulaji 10	10000001	10000427	Sähköinen
102	Palkat	100001	100025	Paperitosite
180	MR Laskulaji 18	18000001	18000065	Sähköinen
200	MR Laskulaji 20	20000001	20000776	Sähköinen
220	MR Laskulaji 22	22000001	22000146	Sähköinen
240	MR Laskulaji 24	24000001	24000670	Sähköinen
270	MR Laskulaji 27	27000001	27000520	Sähköinen
360	MR Laskulaji 36	36000001	36000024	Sähköinen
420	MR Laskulaji 42	42000001	42000566	Sähköinen
450	MR Laskulaji 45	45000001	45006621	Sähköinen
511	Manuaalisuoritukset	5110001	5110847	Paperitosite
521	Viitesuoritukset	5210001	5210667	Paperitosite
531	Hyvityslaskujen kuittaus	5310001	5310148	Sähköinen
540	MR Laskulaji 54	54000001	54001698	Sähköinen
541	Tileistä poisto	5410001	5410372	Paperitosite
550	MR Laskulaji 55	55000001	55000178	Sähköinen
801	Ostolaskut	8000001	8011318	Sähköinen
820	MR Laskulaji 82	82000001	82001953	Sähköinen
830	MR Laskulaji 83	83000001	83001323	Sähköinen
899	Ostomaksut	8990001	8990450	Paperitosite
900	MR Laskulaji 90	90000001	90000183	Sähköinen
980	MR Laskulaji 98	98000001	98000007	Sähköinen

Kirjanpitoaineisto säilytetään kirjanpitolaian 2 luvun 10 §:n mukaisesti

VI TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Hausjärvellä 31. päivänä maaliskuuta 2020

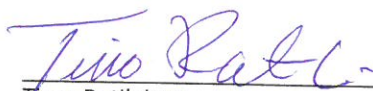
HAUSJÄRVEN KUNNANHALLITUS

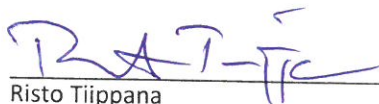
Heini Ristavaara, puheenjohtaja

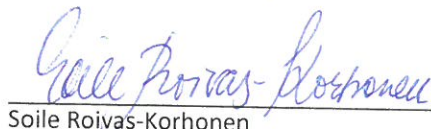
Jarkko Strähle

Timo Ratilainen

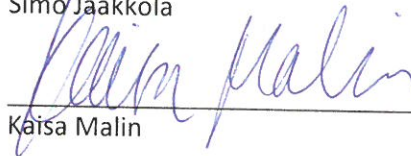
Risto Tiippana

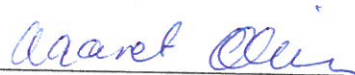
Soile Roiyas-Korhonen

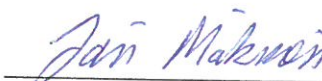
Simo Jaakkola

Kaisa Malin

Maaret Ollila

Jari Mäkinen

KUNNANJOHTAJA

Pekka Määttä, kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hausjärvellä 25 / 5 2020

KPMG Julkistarkastus Oy, JHTT-yhteisö

TILINTARKASTUSYHTEISÖ

Topi Katajala, KHT, JHTT JHT